

LIK@BTA.BG

април 2025

ИЗДАНИЕ НА БТА ЗА ЛИТЕРАТУРА, ИЗКУСТВО И КУЛТУРА, ГОДИНА LX

ブルガリア BULGARIA

БЪЛГАРИЯ В ОСАКА - 2025

ЛИТЕРАТУРА
ИЗКУСТВО
КУЛТУРА

БЪЛГАРИЯ В ОСАКА - 1970

БЪЛГАРИЯ И СВЕТОВНИТЕ ИЗЛОЖЕНИЯ

Списание ЛИК – изданието на Българската телеграфна агенция за литература, изкуство и култура, отбелязва през 2025 г. **60 години** от издаването на своя първи брой, който излиза на 8 януари 1965 г.

В продължение на няколко десетилетия ЛИК е определян като „прозорец към света“, чрез който читателите се докосват до **върховите постижения** на световната и на българската култура.

След почти 9-годишно прекъсване, списанието възстановява месечната си периодичност през **март 2022 г.**

Днес ЛИК е с модерна визия и тематичен профил.

Изданието използва **шрифт**, който носи неговото име – ЛИК, разработен по поръчка на БТА от специалисти от **Националната художествена академия** – най-старото българско висше училище за подготовка на професионални художници.

ЛИК

АПРИЛ 2025

ТЕМАТИЧНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ

ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР:
Кирил Вълчев

ГЛАВЕН РЕДАКТОР:
Георги Лозанов

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР:
Яница Христова

МЛАДШИ РЕДАКТОР:
Ренета Георгиева

КОРЕКТОР:
Лиляна Николова

ХУДОЖНИК НА КОРИЦА:
Леонора Константинова
Симона Колева

КОРИЦА:
Колаж между снимка на българския павилион от ЕКСПО-2025 и снимка на макета на българския павилион, подготвен за ЕКСПО-1970.
Снимки: БТА и ИАНМСП

ДИЗАЙН И ПРЕДПЕЧАТ:
Леонора Константинова

ПО ДИЗАЙН НА СТУДЕНТИ ОТ НХА:
Теодор Мирчев
Елисавета Драгомирова
Виктория Димитрова

В БРОЯ СА ИЗПОЛЗВАНИ СНИМКИ ОТ:
архив на Пресфотото БТА,
pressphoto@bta.bg

ISSN 0324-0444

КОНТАКТИ:
Българска телеграфна агенция
1124 София,
бул. „Шарияградско шосе“ 49

РЕКЛАМА:
marketing@bta.bg / 02 926 2296

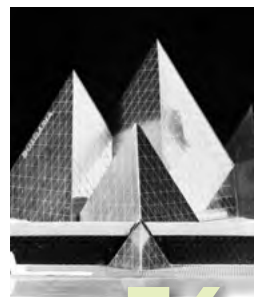
2

10

18

34

46

50

60

80

СЪДЪРЖАНИЕ

България и световните изложения

2	Алеко Константинов – пътешественикът, Ивелина Габровска	46	Инж. Иван Попйорданов: Сътрудничеството между България и Япония придоби други измерения след нашето участие на Световното изложение в Осака през 1970 г.
3	Из „До Чикаго и назад“	50	Незабравимото участие на Детския радиохор на ЕКСПО-70
10	България на Световното изложение в Осака през 2025 година	56	Българското кисело мляко – от траките до Марс
18	Бойко Таков: На ЕКСПО-2025 България ще бъде там, където ѝ приляга да бъде – редом до световните сили	58	Българската маслодайна роза
24	Концептуалният екип, работещ по павилиона на България за ЕКСПО-2025: Преминването през българския павилион е лично преживяване, което вдъхновява, ангажира и оставя следа	60	Дипломатически и културни отношения между България и Япония
34	България на Световното изложение в Осака през 1970 година	68	Кратка история на световните изложения
		80	Световните изложения, представени през архива на БТА
		127	Архивът на Българската телеграфна агенция

БЪЛГАРИН НА СВЕТОВНИТЕ ИЗЛОЖЕНИЯ В
ПАРИЖ (1889 Г.) И ЧИКАГО (1893 Г.)

АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ – ПЪТЕШЕСТВЕНИКЪТ

ИВЕЛИНА ГАБРОВСКА, ДИРЕКТОР НА ИСТОРИЧЕСКИЯ МУЗЕЙ В СВИШОВ –
РОДНИЯ ГРАД НА АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ

Алеко страстно обича далечните пътешествия. През 1889 г. той отива на Световното изложение в Париж. Френската столица го пленява. От това изложение се заражда идеята у някои български политици, които също са го посетили, и за българско такова. През 1891 г. заедно с групата „Весела България“ Алеко отива и на изложението в Прага, като впечатление-та си от това пътуване описва в „Бай Ганьо на изложението в Прага“.

В края на XIX век именно на изложенията участващите държави са показвали напредъка си в технологиите, нови изобретения, мода и т.н.

Алеко Константинов е от малкото българи, прекосили океана заради Световното изложение в Чикаго. Той тръгва за Новия свят с д-р Ст. Радославов и със своя неразделен приятел Филарет Голованов. Посещават Ню Йорк, Ниагарския водопад, изложението в Чикаго, Вашингтон, Филаделфия и Бостън. Разглеждат музеи, театри, паркове, библиотеки.

След завръщането си от Аме-

рика Алеко написва пътеписа „До Чикаго и назад“, който най-напред излиза в сп. „Български преглед“ в края на 1893 г. На следващата година авторът издава пътеписа в отделна книжка, придружена със снимки. В нея са предадени непосредствените впечатления от пътуването му до Америка. Алеко вижда България в системата на съвременния свят, той пътува със страстта на пътешественика, с любопитство, но и със стремеж за съизмерване на българското с чуждото. Второгът към добре развитата западна цивилизация е раздвоен между високото материално

равнище и техническите завоевания и антихуманните прояви в това добре подредено богато общество.

Пътеписът отразява онзи момент от българското духовно развитие, когато българинът започва да опознава света, за да намери в него своето място и мястото на родината. Отношението на писателя варира от възхищение и удивление пред грандиозната красота на Ниагара и постиженията на цивилизацията до чувството на страх за съдбата на човека в това общество.

Пощенска картичка от Чикаго.

Снимка: Исторически музей – Свищов

ИЗ „ДО ЧИКАГО И НАЗАД“

Без да почиваме, ние тръгнахме към изложението, като решихме, че няма да се отбиваме, доздето не намерим в българския отдел г. Шопова, нашия представител. За вход на изложението се плаща по половина долар. Минахме край цял ред красиви и богато наредени павильони на отделните щати, пресякохме, за да съкратим пътя, галериите на изящните изкуства, изминахме южноамериканските павильони, прерязахме рибното заведение, избиголихме зданието на правителството и влязохме в колосалното здание на мануфактурата и свободните изкуства. Вие трябва да сте били на Пловдивското изложение и знаете големия павильон? Той беше доста голям, нали? А пък в двореца на мануфактурата в Чикагското изложение може да се помести не само цялото наше първо Пловдивско българско изложение, но могат да се настанят и всички жители на втората българска столица заедно с всичката им покъщнина, па и с живата стока отгоре. То е 1687 на 787 фута, или 1 327 669 квадратни фута (който обича, нека му прави сметка на квадратни метри – аз нямам време). Тази постройка изглежда отвън масивна, с вар помазана, от страните има колонади, стените са украсени с орна-

менти; стряхата е железен свог, покрит със стъкла. А вътре в този гигант са построени стотини павильони американски, европейски, азиатски и други. Има хас да очаквате да ви опишам всяко павильон отделно! А питате ли успех ли аз да ги зърна сам всичките? Ние гадохме

Алеко Константинов
Алеко Константинов (1863-1897) – български писател и общественик.
Снимка-репродукция: Зоя Пенкова, БТА

дума да не се спираме. Вървим по средата, за да не се заблудим из този лабиринт. Пред очите ни се изреждат един от други по-красивите павильони на Австрия, Германия, Англия, Франция, Белгия, Русия; по-нататък личи една мавританска колонада с тъмни сводове – цяла Алхам-

бра, на едно място видяхме знаме с нашенски трикологор – тичаме към него, оказа се мексикански павильон; сетне минахме Япония, Китай, Персия; сетне над една тъмна и тясна уличка видяхме увиснало турското знаме, минахме и него и ето ни пред едно дюкянче, над което се развява (не се развява, защото вътре в зданието няма вятър) българският трикологор. На първи план в туй дюкянче личат две красиви витрини с розово масло. На средата по цялата дължина има стъклени шкафове, напълнени с разни платна, преимуществено врачански; между платната, ако се взреш внимателно, ще забележиш няколко бутилки с някакви течности и ако си любопитен, ще ти кажат, че това са нашите славни вина и ракии. Цялото помещение е доста мило декорирано с килими и части от костюми. Виждаш мобилите от нашенска материя на Ив. Бруха и сие от София. На дъното от дясна страна, в един стъклен шкаф, до който не досяга твърде електрическата светлина, с която цял ден се осветлява (понеже е тъмно) нашето дюкянче – са наблъскани разни кутии с тютюн и папириси. Посетителят може да ги забележи по-скоро с обоняние, отколкото със зрението си. Виждаш една восчена

фигура, облечена като селска булка, друга – като шоп, трета представлява един майор в пълна парадна форма. На бюрото на г. Шопова е закачена картата на България.

И добре, че има карта, инак любопитните американки хич не могат да се досетят отзвездиза розовото масло. Г. Шопов, винаги любезен, постоянно им преподава география по картата, като почва уроците си от Цариград (иначе не могат да разберат) и води с бастуна си до Едрене, сетне прескочи до нашата столица, сетне обиколи с бастуна си границите на България и се спре в Розовата долина, която той за по-голям ефект е прекръстил на „тъй наречения земен рай“. Американките, жъдни за знания, зяпнали го в устата и на всяка минута повтарят „Oh, yes! Oh, yes, all right!“ (...)

Г. Шопов се показва крайно любезен към нас. Той ни даде общи указания за любопитните места в изложението; сам ни придружи из целия Midway Plaisance и тука, в турското село, ни угости с обед. Но вие не знаете какво нещо е Midway Plaisance! Слушайте: като продължение от всемирното изложение и като необходимо допълнение, построен е един, да го наречем, панаир, около три (чакайте да не сбъркам!) километра надлъж. В този панаир ще видите целия свят. Той е най-любимото място на американските посетители. От сутрина до 11 часа вечерта, когато се затваря изложението, тука е пре-

пълнено с хора от всичките части на земното кълбо. От входа още виждаш една дълга улица, пълна с посетители, а от двете страни на улицата всевъзможни любопитни и увеселителни заведения и цели села от всичките части на света. Шум, вик, музики, тъпани, зурли, гаарета, зилове, чалми, шалвари, цилиндри, кринолини, фустанели, сияхлъци, американци, негри, европейци, китайци, японци, дахомейци, островитяни, лапландци и нашия софийски гражданин г. Айвазиян с неговата в турко-мавритански стил барака. Чакайте. Преди да се загълбаем из Midway Plaisance, да се поспрем при бай Айвазияна. И г. Йовчев е тука. Той познава слабостите на американците, знае добре английски и помага на г. Айвазияна да разхвалва и разпродава „Bulgarian curiosities“. Това е и нагнисьт над павильона. На първи план около бараката са изправени манекени, облечени в шопски мъжки и женски костюми. От двете страни на входа има джамлъци с всевъзможни стари и нови монети, с пощенски марки и карти; на другите две страни, които също са отворени, разложено е всичко, което Айвазиян е могъл да накупи от нашите селянки в течение на няколко години: шити пешкири, кърпички, чорапи, лапчунки, обици, чепрази, пръстени и стотини дрънкала, с които се кичат селянките. Вътре бараката е декорирана с килими, по които са окачени гайди, кавали, тамбури, бъклицы, рогове, кастери, арестантски ке-

сии и на дъното една восчена фигура, облечена като булка, напичена с цял арсенал монети и металически украшения, със замрежено от косици лице и с огромно чемширено ветрило около главата. А от двете страни на булката на стената са закачени портретите на българския княз, на президент-министъра и на военния министър. (...)

Срещу павильона на Айвазияна, на другата страна, виждаме една барака с нагнис: „40 хубавици от 40 нации“. Прег бараката двама музиканти с театрални грехи канят любителите на красотата. Платихме по 25 цента и влязохме в един голям салон, около който са издигнати естради; на тези възвишености са наредени масички и при всяка маса седи по една „хубавица“. Срещу входа, в дъното на салона, е направен един разкошен балдахин и в него на златен трон седи, окръжена с прислужници, Фатмè – „Царица на хубостта“. Е, дума не ще, хубава беше Фатме, но мен по ми се хареса една от нейните прислужници. Видяхме хубавица японка, хубавица негротиянка (сполайти!). Филарет се обърна към хубавицата руския с поздрав: „Здорово, матушка.“ Тя го гледа! Отзвездиза руски? Кои знае отзвездиза са я домъкнали! Тръзваме навътре из Midway Plaisance. Наляво ти предлагат да видиш златни рудници в Колорадо; надясно – да видиш електрически театър. Гдe? В Колорадо. В миниатюра в разрез са представени всичките галерии в огромната

рудница; а с помощта на един сложен механизъм пред очите ти се извършва същата работа, както на самото място; миниатюрни работници копаят в подземните галерии и товарят във вагоните рудата; други я претоварват в котли и я издигат към повърхността. Асансьори постоянно се качват и слизат. На върха самите заводи, от които и към които сноват миниатюрни тренове. Един американец си гра гърлото, разправя нещо за рудниците, ама кой му разбира? Излизаме. Наляво те канят да видиш морски водолази, надясно – как се фабрикуват стъклени предмети. Где? Да видим как правят стъклата. Влизаме в една зала с галерии наоколо. В средата една огромна пещ, в която се вижда разжижена, разкалена до червено-оранжев цвят маса. В тази маса работници натопяват краищата на едни дълги железни цеви и изваждат по един топ, около пет сантиметра в диаметър, огнена лава, която се разтяга като разтопен червен восък. Работникът надува цевта и лавата се издува и застива; той пак въвиря края на цевта в адската пещ и отново разжижава и размекчава лавата; изважда я и я слага при една наковалня, гдето други работник въвиря в издутата топка едно цилиндрическо желязо и го търкаля по наковалнята и стъклената лава приема формата на цилиндър – ето ти началото на една чаша; сетне пак нагряват цилиндъра, за да отрежат дъно-

то, и след туй пък предават чашата за изрязване на украшения по нея. Сума чаши и вази се направиха пред нашите очи. А горе на галериите видяхме още по-интересно нещо: видяхме как точат на пламък тънка стъклена прежда, навиват я на чекръци, разпределят я на тъкачния стан и тъкат стъклена материя. Тази материя я украсават с разноцветни стъклени конци, режат, кроят и шият стъклени къпички, възглавници, чехли, подставки и сума украшения. Една восчена дама е облечена в цял бален тоалет от стъклена материя. Излизаме. Надясно ти предлагат да видиш гресирани тигри и лъвове, наляво – да видиш цяло ирландско село. Не, по-добре да влезем в японския пазар. Пустят японци, страшно напреднали! Ненапразно те се считат възточни англичани. Жива, деятелна, интелигентна нация! Като че са се надумали сега, на всемирното изложение в Чикаго, да зачудят света със своя напредък. И наистина го зачудиха! Няма ни един отгел в изложението, в който те да нямат свой павилон. Навсякъде наред с първокласните европейски държави ще видиш импозантни къшкови с надпис „Jарап“.

Те не са изложили като свое ракия от Станимака, есенция за коняк от Бордо, бутилки от Прага и етикети от Виена; ами всичко, което пълни техните грамадни павилони, е произведение на тяхната индустрия. Складове от техния фарфор ще срещнеш във

всичките големи американски градове и в столиците на Западна Европа. Сума металически изделия, копринени платове, златошити материци, сламени изделия, дрогерици, оризи, чаеве пълнят множеството пръснати из Америка и Европа японски магазини. Не, не се шегуват японците, те здраво крачат напред. Излизаме. Наляво ни канят да видим театър на островитяните Самоа, надясно – да видим яванско село с жителите заедно. Ще влезем и тук, и там. До тях пък те приличат южноокеански островитяни. Театър от Самоа! (Я ми кажете по-скоро где беше туй Самоа, че хич не си наумявам, па нямам и географическа карта при себе си.) До самия павилон е прилепена една барачка с плоска стряха, това е касата. Пред нея стои един американец и с пресипнал вече глас вика, та се къса, предугава посетителите на изложението да не би някак си да не съгледат този театър, защото ще се разкайват сетне. Да му вярва човек на стоте едно, пак ще излезе, че туй е то сърцето на Midway Plaisance, като че който не види този театър, все едно че не е бил в Чикаго. (...)

Да идем да разгледаме поне отгоре-отгоре главните павилони в изложението.

На излизане от Midway Plaisance насреща хвърли се в очи зданието на женския трог – Woman's Building, архитект на което е една мома от Бостон. С този отгел американците проглушиха света, но в

какво му се състои чудото, аз не можах да усетя. При входа в централната зала пред очите на зрителя се изпречват произведения на скулптурата и живописа. Но и скулптура, и живопис съвсем ординарни, нищо извънредно. Виждаш историята на женското облекло, като захванеш от лозовия лист до най-разкошните и съсипителни драгоценни костюми. Виждаш всевъзможни произведения на кройческо и шиваческо изкуство. Сума детски принадлежности и игра. Бездна изящни ръкоделия, продукт на обезпечен живот, за изработването на които не е взето в сметка нито времето, нито трудът. В горните галерии виждаш множество рисунки, които би направили чест на ученички, но не би много въздигнали Всесветската жена. Там са и салоните, в които заседават дамските конгреси. Едно, което действително и очевидно говори в полза на женския прогрес, то е женската литература.

Доколкото можах да забележа, сравнително с жените твърде малко мъже посещават това във всякой случай интересно учреждение.

Влязохме в зданието на хортикултурата. Ние не сме нито ботаници, нито бостанджии и нямаше защо много да се спираме в този отдел, а само минахме от единия му край до другия, като се обръщаме наляво и надясно да изглеждаме растенията, които бяха доставени от всичките части на света. Между друго обърна вниманието ми растител-

ното царство на Австралия, което дотогава бях виждал на рисунки. Интересно е, че много неща, които бях виждал само изрисувани, сега, като ги виждах на всемирното изложение в действителност, гледах ги като нещо познато, като че не за пръв път ги виждам. Тук видяхме грамадни плодове и зеленчуци, но в това отношение навилъонът на Калифорния надминува всяко очакване. За него ще кажа сетне две думи. В средата на зданието, в което сме сега, има един огромен стъклен купол; в кръглата зала под този купол на една скала са насадени гигантски тропически растения, върховете на които почти допират до купола. Вътре в скалата има пещера, стените на която са осеяни с милиони кристали. Постарайте се да си представите като какъв ослепителен блясък излиза от тези кристали, като се отразява в тях светлината на електрическите лампи! Тук се продават за спомен разни кристали и изделия от тях.

По-нататък е зданието на транспортацията. Като казвам здание, не трябва въображението ви тутакси да лети към Пловдивското изложение и оттам да взема мярка. Това здание например е 245 760 квадратни фута. Също такова е и по-предигното – на хортикултурата. И при това виждаш нещо масивно, с прекрасен фасад. Един архитект би се поспрял доста дълго пред главния вход на това здание. Вътре ще видиш

Огромно Виенско колело, включено в Чикагското изложение през 1893 година.
Снимка: Исторически музей – Свищов

всичките средства за съобщение, с които се е ползувало човечеството: като почнеш от първобитните груби, едва подвижни колесници до най-усъвършенствуваните локомотиви и разкошните вагнеровски и пулмановски вагони, които поражават човека със своето богатство и удобства; като наченеш от доисторическите речни корита до най-грандиозните пасажерски и военни параходи. Трамваи, конни и електрически, омнибуси, дилижанси, фуакри, купета, ландо, кабриолети и хиляди всевъзможни по форма и по величина товарни и пожарни кола пълнят огромното здание. Горните галерии са пълни с велосипеди и с модели на кораби. Тук видяхме миниатюрни тренове, които обикаляха един кръг релси, на които висяха локомотивът и вагоните. Видяхме също тренове, на които релсите не бяха нито на земята, нито пък отгоре, а от едната им страна. Какво изглед изглежда първият американски локомотив с

неговите колца в сравнение с изложените до него гигант-локомотиви и сибаритски вагони, вътрешността на които, изящна смес от орехово дърво, коприна, кадифе, кристал и електрически блясък, удовлетворява най-изтънчения вкус.

В отдела на мините няма да се спираме. Ако беше с нас г. Златарски, може би щеше да ни заинтересува с някои алувиални пластове, с някои дилувиални наслоения, но ние не сме геолози. Наистина, влязохме тука, видяхме грамадни обелиски от каменни възлища, красиви фигури от чиста, почти прозрачна сол, руди железни, медни, сребърни, златни; мрамори, гранити и множество драгоценни камъни. И туйто.

Друго нещо е отделът на електричеството. Тука и говедо да пуснеш, ще пощръкле от възхищение. Това разкошно здание заема 238 050 квадратни фута и вътрешността му вечерно време представя един възшебен дворец. И представите си, че когато аз мога да си спомня за свършено нищожни сравнително неща, видени сам-там из огромното изложение, за този фантастически замък положително нищо отделно не мога да си наумя. Ето сега седя с перото в ръка, напрегам си паметта и искам да отделя поне пет предмета от хилядите неща, които пълнят това здание – и не мога. Туй ми дава още веднъж да се убедя, че като съм влязъл в този отдел, аз съм ос-

танал готолкова поразен и смаян от блясъка и величието, щото всичко пред очите ми се е сляло в една фантастическа, в една феерическа панорама, в която скоро сменящата се игра на светлината и шаровете е ослепявала зрението ми и не ми е дала възможност да се съсредоточа ни на един отделен предмет. В цялото здание, окичено с десетки хиляди всевъзможни електрически лампи, разпределени в разнообразни фигури, ежеминутно се сменяваха такива игри между светлината и тъмнината, между всичките цветове на небесната дъга и техните варианти, щото забравяш, че си в действителния мир. Как бледнеят пред туй величие картините на хиляда и една нощ! Разпалената фантазия на възточните поети ни наяве, ни в сън не е могла да полети до такава висота, до която е достигнал хладният ум на цивилизования човек.

Като излизаме от главния вход на електрическия отдел, на разстояние един километър от нас виждаме галериите на изящните изкуства и след тях се редят покрай левия бряг на Лагуната павилонът на Илиноис, женското здание, хортикултурата, транспортацията, мините; а край десния бряг, като пропуснем стотини разкошни павилони на Шатите и на южноамериканските републики, виждаме рибното здание, правителственото и колосалния дворец на мануфактурата, което не е с хесап гра-

мадно, ами се протегнало на половин километър; извиваме надясно и вървим покрай северния канал на отсрещния бряг, на който зданието на мануфактурата все се продължава и се протяга до края на канала.

Ние сме пред Колумбовия фонтан: той представя една изящна мраморна група, изобразяваща кораба на Колумба, върху който седи Колумб, окръжен от нимфи, от които едни му възлагат лаврови венци, други тръбят славата му, а останалите управляват веслата на кораба. Стъпалата на подножието се обличат с непрекъснати водни струи. От двете страни на тази група са построени електрически фонтани, потопени във водите на красивия басейн, на противоположната страна на който е издигната огромната златна статуя на републиката. Заг нас, срещу Колумбовия фонтан, е изящното здание на администрацията.

Това здание по архитектурата си напомня административното здание в Парижкото всемирно изложение, но последното беше извънредно претрупано с орнаменти и красени труфила, когато това на Чикагското изложение е много по-голямо, по-солидно и в изящната си простота по привлича вниманието и удивлението на зрителя: парижкото здание приличаше на гиздава увлекающа кокетка, чикагското – на класическа поражающа хубавица. Наляво от нас е

дворецът на електричеството, надясно – на машините. Пред нас е басейнът, от десния бряг на който е фасадът на агрикултурата, от левия – тесният фасад на мануфактурата. Насреща, зад златната статуя, се вижда красив перистил, на краищата на който има две еднакви хубави здания – едното музикална зала, другото казино. Зад перистила е брегът на Мичиганското езеро. Между зданията на машините и земледелието е южният канал, на дъното на който се издига един грамаден обелиск. Изгледът на всичко това е толкова величествен, щото, право да си кажа, като си припомних изгледа на Парижкото всемирно изложение, с изключение на Ейфеловата кула, то ми се представи като куп от варакладосани бараки. А несравнено е по-поразителна картината вечерно време, като се осветят всичките грамадни дворци с електричество, особено зданието на администрацията, на което стените и куполът се окичват с гирланди от електрически лампички. Също така се осветяват и бреговете на басейна. Та като пуснат от двете страни електрическите фонтани и като се съберат около тях като пеперуди на пламък сума електрически катерчета и венециански гондоли, и всичко заедно като се отрази в позлатената повърхност на басейна... е, не зная какво да кажа, но ми се види, че е смешно и глупаво самохвал-

ството на неаполитанците, които казват: „Погледни на Неапол и умри...“ За да ви дам поне най-мъничко понятие за поразителното впечатление, което ми направи тази величествена феерическа картина, ще ви кажа, че когато ние с електрическия безшумен

й части: видяхме стаята към кормилото, в която е стоял Колумб, леглото му, стола, на който е сядал, масата, на която е чертал своя път. Наредбата на тази скромна каюта напомня някоя стара калугерска килия. И икона е покачена на стената. Този кораб е едно

Българският павилион на Световното изложение в Чикаго.
Снимка: Исторически музей – Свищов

катер, окръжени с гондоли, се спряхме сред басейна да гледаме електрическите фонтани и окръжяващия блясък и величие, неволно погледнах към южния канал и тамам над върха на обелиска видях, че се показва пълната месечина... Нещастната! Колко бедна, колко бледна изглеждаше тя! И ме досмеша, и ми стана жал за горката луна, която по нашите места е източник на толкова вдъхновения и ням свидетел на толкова любовни излияния!

Към югоизточната страна на изложението, до брега на Мичиганското езеро, видяхме каравелата „Санта Мария“, с която Христофор Колумб е открил Америка. Ние влязохме в нея, разгледахме с трескаво любопитство всичките

вярно копие от същинския. Също така е имитиран с всички подробности и построен на брега на езерото манастирът La Rabida, в който е нареден Колумбовият музей; тук посетителят вижда разни портрети на Колумба, местностите и къщите, в които тоя е живял, картини от живота му, свързани с откриването на Америка, картини на неговите съпътници, карикатури на фантастическите разкази на съпътниците му за новооткритите земи, разни Колумбови географически карти, съчинения, монети и костюми от негово време, икони (тогавашните икони не можеш да ги отличиш от сегашните наши) и разна по-къщнина. Тук в една стая, в една съвсем проста кутия,

видяхме праха на Христофора Колумба.

И наред с това светилище, което охранява праха на великия човек, геният и решителността на който са дали възможност чрез величайшето откритие на милиони хора да живеят, да се развиват и славословят бога – на няколко крачки от него, на брега, е построено за срам и позор на човечеството и на цивилизацията зданието на Крупа, в което, като че за подигравка на прогреса, са изложени грозните оръдия, предназначени да трябва човечеството и да предизвикват милиони проклетия и потоци сълзи. А Круп очаква награда за своето усъвършенствувано изобретение! Очаква медал за тези страшилища, които, ако ги приведе в действие, за няколко часа от всемирното Колумбово изложение, плод на прогреса, би направили само прах и пепел!...

Зад галериите на изящните изкуства са разположени отделните павильони на Североамериканските щати. Всякой американец може да отиде в павильона на своя щат, да си почине в богато наредените салони, да чете вестници, да пише, да свири на пиано и да се чувства като у дома си. В павильона на Нюйоркския щат на горния етаж има салон, който ми се показва по-изящен и по-богат от салона на Версайския дворец. Като казвам „павильони“, моля да не се разбира, че те изглеждат като павильона на столица София в Пловдивско-

то изложение. Например павильонът на щат Илинойс е 72 000 квадратни фута и над него е издигнат такъв грамаден купол, щото в него всичките кубета на софийските църкви могат да танцуват галоп. В павильона на Пенсилвания видяхме камбаната, с която в 1776 година е провъзгласена свободата на Североамериканските щати.

Павильонът на Калифорния е една грамадна, но стара и груба постройка, напминаваща нашите големи манастирски здания. А вътрешността на този павильон е цял земен рай: никога и нигде не бях виждал толкова големи и красиви плодове и градински произведения, както тука: цели пирамиди и шарове, изкусно сглобени от портокали, се издигат над хиляди разнообразни плодове; тука видях круши и ябълки, големи като главите ви (нямам по-точна мярка за сравнение). Питаха ме някои приятели има ли чушки в Америка. Има. И такива чушки, пред които ще си поклатят главата и нашите лясковски градинари. Гроздето им не ми хареса, а пък гледам, в Калифорния вадят доста добро вино. Какви чудеса би направили те от нашето грозде. Не зная как беше се сложило у мене понятие, че по градинарството ние сме едва ли не първите на света. Е тука поне, мислех си аз, никой не може ни отне първенството: нигде няма нашия лук, нашите чушки, нашето зеле! Бош-лаф! Влезте вие в павильона на Калифорния, че там вижте

какво е лук, какво е чушка, що е зеле и домати. Не зная дали ще сбъркам, но ми се чини, че ще излезе май три килограма един домати. Ами картофи, краставици – великани в сравнение с нашите. Боже, какви грамадни ягоди видях – да не повярваш, цял юмрук! Ами банани, ами ананаси! Не, Кюстендилският окръг не може да конкурира Калифорния по плодовете (а също и по златото, ако не се лъжа...). Нашият представител г. Шопов е на мнение, че ние би могли да завъртим с американците някоя търговийка с вина. Калифорнийските вина малко по малко изтикваат французките, но така полека, че за дълго време още френците ще имат добър пазар на вината си. А пророс, един американски търговец, като видял врачанските платна, намерил ги за доста оригинални и пригодни за пергета. Той казал на г. Шопова, че капризните американки са сити вече от тяхната мануфактура и даже от лионската коприна, та за да ги примамим, трябва да им дадеш нещо съвсем оригинално. Като такава той намира нашите платове и пита где може при случай да поръча две-три хиляди метра.

Г. Шопов, като ми съобщи това, попита ме като как аз мисля – где може да се направи таква поръчка. Във Враца, мисля аз. Ама кой знае дали могат да приготвят толкова много еднакво платно. – Е, тогава да попитаме калугериците в самоковския или в калоянския манастир!...

ИВАН ЛАЗАРОВ, СПЕЦИАЛЕН ПРАТЕНИК НА БТА

БЪЛГАРИЯ НА СВЕТОВНОТО ИЗЛОЖЕНИЕ В ОСАКА ПРЕЗ 2025 ГОДИНА

Как изглежда българското участие на Световното изложение в Осака през 2025 година, можем да проследим чрез разказа на Иван Лазаров – специален пратеник на БТА за официалното откриване на събитието.

Той отразява не само силния интерес към българския павилион още в първите часове на ЕКСПО, но и разговаря с някои от ключовите герои за представянето на България на международния форум.

В списание ЛИК помещаваме акценти от неговите репортажи:

ОПАШКА ОТ ПОСЕТИТЕЛИ В ПЪРВИЯ ДЕН

От 13 април българският павилион на ЕКСПО-2025 в Осака вече посреща първите си посетители – вратите на изложението са отворени за широката публика, а националният ни павилион се радва на изключителен интерес.

В него посетителите може да видят как минало, настоящи и бъдеще се преплитат, съчетавайки се с историята, традицията и историческите забележителности на България, от една страна, и иновативните и интерактивните технологии – от друга, с което

страната ни се заявява като перспективна дестинация на картата на света.

В събота Япония дава началото на тазгодишното световно изложение ЕКСПО-2025 в Осака в присъствието на японския император Нарухито и съпругата му императрица Масако.

Мястото на изложението, разположено на изкуствения остров Юмешима, е заобиколено от Големия пръстен – гървена конструкция с дължина 2 км и височина до 20 м, която според организаторите

е най-голямата в света. Внутришната структура има за цел да символизира цялостната концепция на изложението – разнообразие и единство.

В продължение на шест месеца, до 13 октомври, повече от 160 държави, региони и международни организации ще представят в своите павилиони идеите си по централната тема „Проектиране на бъдещото общество за нашия живот“.

Организаторите очакват 28 милиона посетители за целия период на ЕКСПО.

Осака, 13 април 2025 г. Павилионът ни посреща първите си посетители и се радва на засилен интерес.

Снимка: Иван Лазаров, БТА

ОФИЦИАЛНО ОТКРИВАНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ПАВИЛИОН

Българският павилион на ЕКСПО-2025 официално е открит в първия ден на изложението – 13 април. В тържественото прерязване на лентата участват вицепремиерът и министър на иновациите и растежа Томислав Дончев, посланикът на България в Япония Мариета Арабаджиева и изпълнителният директор на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия г-р Бойко Таков.

В първия ден от изложението архитект Фуджимото, проектирал големия гърбен ринг около територията на ЕКСПО и превърнал се в един от символите му, похвалва България. В публикация в социалната мрежа „Екс“ той пише: Simple and beautiful (просто и красиво), а публикацията му е придружена със снимка на павилиона.

Българският павилион е изпълнен от една от най-големите строителни компании в Япония – DAIWA LEASE CO. LTD – архитект екстериор и рендъри Хирото Кобаяши и неговия екип от Kobayashi and Maki Design Workshop.

Арх. Хирото Кобаяши – професор по архитектура в Университета Кейо, също присъства на откриването на павилиона.

*Осака, 13 април 2025 г. Изпълнителният директор на ИАНМСП г-р Бойко Таков, Вицепремиерът Томислав Дончев, посланикът на България в Япония Мариета Арабаджиева и проектантът на българския павилион проф. Хирото Кобаяши прерязват лентата на официалното откриване на павилиона ни.
Снимка: Иван Лазаров, БТА*

ВИЦЕПРЕМИЕРЪТ ТОМИСЛАВ ДОНЧЕВ:

БЪЛГАРИЯ СЕ ЗАВРЪЩА ТРИУМФАЛНО В ОСАКА

„България се завръща триумфално в Осака, българският павилион е обект на огромен интерес“, казва за БТА вицепремиерът и министър на иновациите и растежа Томислав Дончев.

„Въпреки дъждя има много гълга опашка, което говори за две неща. На първо място образът на България в Япония се асоциира само с хубави неща и уникални продукти, като българското кисело мляко и розовото масло. Говори на следващо място и за добре свършената работа както от архитект Кобаяши, така

и от българския екип, който участва и го подпомага от Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия. Това не е търговско изложение. То има за цел да постави големи въпроси. В състояние ли сме да живеем в симбиоза с природата? В състояние ли сме да живеем така, че да не унищожаваме бъдещето на децата ни? Всяка от страните има шанс да се опита да намери и да предостави отговори на тези въпроси“, посочва Дончев.

Вицепремиерът подчертава,

че екипите, участвали в подготовката на българския павилион, са се справили добре.

Според него българският павилион показва „елегантно и с вкус“ новия образ на страната ни. „Освен страна на уникални продукти като розовото масло и киселото мляко България трябва да покаже способностите на българската икономика и индустрия, които надхвърлят тези два продукта“, подчертава Дончев.

Интересът на предприемачи от японска страна показва, че ние сме на прав път, посочва още вицепремиерът.

Осака, 13 април 2025 г.
Проектантът на българския павилион арх. Хирото Кобаяши и
Вицепремиерът Томислав Дончев.
Снимка: Иван Лазаров, БТА

АПК 2025

ПОСЛАНИК МАРИЕТА АРАБАДЖИЕВА:

БЪЛГАРСКИЯТ ПАВИЛИОН ПОКАЗВА ИСТОРИЯТА НИ И МЯСТОТО НИ В СЪВРЕМЕННИЯ СВЯТ

„Българският павилион на ЕКСПО-2025 показва историята и мястото ни в съвременния дигитален свят – казва за БТА Мариета Арабаджиева, посланик на България в Япония.

Българският павилион представя историята на нашата страна през картини – видео и нови технологии. В нашия павилион ще бъде озвучена българската култура, българските традиции, българската история. Ще бъде показано и мястото на България в съвременния дигитален свят като страна, източник на иновации, технологии, на изкуствен интелект“, посочва тя.

„Не искам да разкривам изцяло тайната, но във вътрешната част на българския павилион всички посетители ще могат да

изберат онези ценности, които според тях са важни за нашето съвремие. Ценности като вяра, надежда, сътрудничество, любов, благодарност. Българският павилион стъпва върху широко популярната история за българската бактерия Лактобацилус Булгарикус. За първи път българското кисело мляко е представено на ЕКСПО Осака-1970. Петдесет и пет години по-късно България отново се връща в Осака. Отново се връща с историята, свързана с бактериите, но тази година ще видим надграждане. Ще видим историята на Лакто-чан, а това надграждане ще обясни по популярен начин, по японски начин как всички елементи в едно общество, както всички бактерии в един организъм, се свързват за-

Посланикът на България в Япония
Мариета Арабаджиева.
Снимка: Иван Лазаров, БТА

едно, за да се борят с предизвикателствата и да решават проблемите. Проблемите в организма, както и проблемите в нашето общество“, разказва още тя.

Посланикът на България в Япония подчертава, че Българският павилион в Осака-2025 е плод на съвместна дейност, продължила повече от година, между Япония и България, в която са участвали българското правителство, Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия и българското посолство в Токио.

Изпълнителният директор на ИАНМСП
г-р Бойко Таков. Снимка: Иван Лазаров, БТА

БОЙКО ТАКОВ, ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА ИАНМСП:

С УЧАСТИЕТО СИ ПОКАЗВАМЕ НАШАТА ВИЗИЯ НА ЯПОНИЯ И СВЕТА

Организацията за ЕКСПО-2025 беше предизвикателство, с участието си показваме нашата визия на Япония и света. Това казва за БТА г-р Бойко Таков, изпълнителен директор на Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП).

„Много се радваме, че още в първия ден получихме много високо признание от световноизвестния архитект Фуджимото – казва той и припомня думите му, описващи павилиона като „Изчистен и красив“. – Именно такъв павилион сме направили, който много подходящо се вписва в японската култура – с голяма стъклена фасада и от-

ворен. Темата му е как да еволюираме заедно с природата“, подчертава още г-р Таков.

Той посочва, че посетителите дават позитивна обратна връзка след посещението си в българския павилион, което е свидетелство за добрите идеи и добрата им реализация.

„Посланията са много – темата за спасяването на живота, еволюцията заедно с природата, търсенето на баланс. Дори сме взели пример от микроорганизмите, където бактериите са като общества и когато има заплахата, се събират заедно и я преодоляват. Много послания има, включително и изборите, които правим всеки ден“,

казва той за българската концепция на ЕКСПО.

Изпълнителният директор на ИАНМСП посочва, че организацията на българското участие е била изключително интензивна и предизвикателна, като благодари на всички екипи, работили по проекта и неговото реализиране – от външния облик до вътрешната концепция.

ГЕОРГИ КОСТОВ, ДИРЕКТОР НА БЪЛГАРСКИЯ ПАВИЛИОН НА ЕКСПО-2025: БЪЛГАРИЯ Е ЕДНА ОТ НАЙ-РАЗПОЗНАВАЕМИТЕ СТРАНИ В ЯПОНИЯ

„България е една от най-разпознаваемите страни в Япония благодарение на киселото мляко, розите и спорта“, казва за БТА Георги Костов, директор на българския павилион на ЕКСПО-2025 в Осака. Костов подчертава, че участието на страната ни в тазгодишното изложение и доброто впечатление, което оставя концепцията на българския павилион у посетителите, затвърждават това.

„Българският павилион се радва на много добра посещаемост от страна на японските и чуждестранните посетители. Имахме и доста български посетители още в първия ден“, посочва той.

„Нашият павилион представлява едно пространство, в което благодарение

на най-новите постижения на дигиталните технологии сме представили традициите на България. Тези две неща – традиции и технологии, са вплетени по много добър начин. Искаме да покажем важноста на това, че трябва да се развиваме заедно с природата, да градим устойчиво бъдеще, което да можем да оставим на следващите поколения“, обобщава той концепцията на българския павилион.

„Благодарение на постиженията на дигиталните технологии посетителите на павилиона може да се насладят на едно аудио-визуално изживяване на няколко екрана. Там може да проследят също и развитието на българо-японските отношения през годините, както и да се запознаят

Директорът на българския павилион Георги Костов.

Снимка: Иван Лазаров, БТА

с най-новите постижения на българската промишленост, иновативни компании и групи“, посочва още Костов.

По думите му посетителите оценяват концепцията на павилиона. „Решенията, които вземаме днес, отекват в бъдещето. Важно е да мислим за всичко, което правим сега“, допълва той.

Осака, 13 април 2025 г.

Гости в българския павилион се радват на талисмана ни – Лакто-чан.

Снимка: Иван Лазаров, БТА

ДЕСИСЛАВА ПЕТКОВА, ЯПОНИСТ: ПАВИЛИОНЪТ НИ СМЕСВА ТРАДИЦИОННОТО С МОДЕРНОТО

Десислава Петкова, студент по японистика и един от представителите на българския павилион.
Снимка: Иван Лазаров, БТА

„Българският павилион на ЕКСПО-2025 смесва традиционното с модерното – нещо, което е дълбоко вкоренено и в японската култура. Японците харесват и уважават това“, заявява за БТА Десислава Петкова, японист и един от представителите в българския павилион на световното изложение в Осака, Япония.

„Да бъда на ЕКСПО-2025 в Осака като студент по японистика и представлявайки България, е уникална възможност за мен. ЕКСПО-2025 е изключително важно събитие. Може да се каже, че е като „Олимпийските игри“ на световните изложения“, подчертава тя.

Десислава Петкова е магистър по „Японистика: Общество и култура“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, а интересът ѝ към японската култура се заражда още преди години.

„ЕКСПО е важно за България и Япония, важно е за отношенията между двете страни. На изданието през 1970 година за първи път България представя своя еликсир – българското кисело мляко, с което впечатляваме не само обикновения японец, но и самия (японски – бел. рег.) император. Сега, 55 години по-късно, имаме възможността да представим българското кисело мляко

през един малко по-различен ъгъл чрез Лакто-чан, нашия талисман. Той радва посетителите и е олицетворение на българската бактерия Лактобацилус Булгарикус, кръстена на страната ни. Японците изключително много се радват и на българския павилион, и на Лакто-чан. Имаше група деца, които извикаха: „Буругария Йогурто“, което беше радостно за нас“, разказва още Десислава Петкова.

ЕЛИЦА МАРИНОВСКА, КОНСУЛТАНТ ПО КИБЕРСИГУРНОСТ: БЪЛГАРСКИЯТ ПАВИЛИОН РАЗКРИВА ПОТЕНЦИАЛА НА СТРАНАТА НИ

„Българският павилион разкрива потенциала на страната ни“, казва за БТА Елица Мариновска, консултант по киберсигурност и посетител на световното изложение ЕКСПО-2025 в Осака.

„За първи път посещавам световно изложение. Бях много впечатлена от павилиона на България и от целия експонат“, посочва тя след посещението си на националния ни павилион във втория ден на изложението.

„Бях с мои приятели от Словакия, които са впечатлени от потенциала на България. Много

им хареса, на мен също. Двете части на експозицията са добре подбрани, с елемент на игра. Досега не бях виждала подобен подход от другите павилиони. Беше интересно и добро изживяване. Информацията е много добре подбрана. Започва с факти за България, за културата и традициите, но има и елементи, свързани с развитието на България в дигиталната индустрия“, разказа тя.

Според нея посланието, което отправя българският павилион към посетителите, е да мислим за ценностите си и как да подобрим бъдещето си.

Елица Мариновска,
посетител на българския павилион.
Снимка: Иван Лазаров, БТА

По думите ѝ информацията в българския павилион помага страната ни да се популяризира и да разкрие потенциала си.

ПОСЕТИТЕЛИТЕ СВЪРЗВАТ СТРАНАТА НИ ОСНОВНО С КИСЕЛОТО МЛЯКО

Посетителите на българския павилион на ЕКСПО-2025 в Осака свързват страната ни основно с киселото мляко, показва анкета на БТА сред присъстващите в първите дни от световното изложение. Част от тях са чували за бактерията Лактобацилус Булгарикус, стояща в основата на този продукт и кръстена на страната ни.

„Не съм чувал нищо за България освен за киселото мляко, но с удоволствие бих я посетил“, споделя един от японски-

те посетители на българския павилион. Той изразява и впечатлението си от традиционно добрите отношения между България и Япония, както и от тяхното развитие през годините.

Други посетители определят България като „гостопримна страна, част от голямото европейско семейство“. За повечето най-впечатляващо се оказва аудио-визуалното представяне на информацията и интерактивността.

Един от японските посе-

тители изненадва българските представители на щанда, като ги поздравява с „Добър ден“ на български език и се представя като Масато, член на Институт „Славянски свят“. Масато споделя, че говори украински, руски и малко български език и подчертава, че се занимава с академични и теренни проучвания, както и с преводи. Той обяснява също, че за него особен интерес представляват павилионите на страните от Източна Европа.

A collection of various Bulgarian Lactan products, including bottles of milk, yogurt, and cheese, displayed on a white surface. The products are arranged in a cluster, showing different packaging designs and flavors. The Lactan logo is prominent on all items. The background is a plain, light-colored wall.

ИНТЕРВЮ НА ДЕЛЯН ПЕТРИШКИ

Бойко Таков, изпълнителен директор на ИАНМСП: НА ЕКСПО-2025 БЪЛГАРИЯ ШЕ БЪДЕ ТАМ, КЪДЕТО Й ПРИЛЯГА ДА БЪДЕ – РЕДОМ ДО СВЕТОВНИТЕ СИЛИ

България не е в позиция да стои встрани. Ние трябва да се превърнем във фактор особено когато става дума за туризъм, инвестиции и научни възможности

Бойко Таков
Снимка: Христо Касабов, БТА

държави като Нидерландия и Сингапур. С участието си на световното изложение България се стреми да възстанови най-силните си позиции, а заявявайки се като перспективна дестинация на картата на света, инвеститорите да погледнат отново към нея.

Националният павилион на България откроява и традиционно силната връзка между България и Япония. Две нации, които преоткриват себе си преди 55 години на ЕКСПО-1970, отново в Осака.

Нестабилната политическа обстановка в България не се отрази на подготовката ѝ за Световното изложение през 2025 година в Осака, Япония. Това е така, защото всички представители на държавните институции проявиха отговорност в името на това страната да се представи достойно на ЕКСПО-2025 редом до световните сили. Това каза в интервю за списание ЛИК Бойко Таков, изпълнителен директор на Изпълнителната агенция за насърчване на мал-

ките и средните предприятия (ИАНМСП) – институцията, която координираше дейността на междуведомствената работна група през последните три години. Целта е това да бъде най-доброто национално представяне на България на подобен международен форум досега.

Павилион „България“ е в най-престижната зона на ЕКСПО-2025, с ключова локация до един от основните входи на изложението и в близост до павилионите на

Господин Таков, като ръководител на Изпълнителната агенция за насърчване на малките и средните предприятия (ИАНМСП) вие координирахте работата на междуведомствена работна група в период на политическа и институционална нестабилност и чести персонални промени в държавните институции на България. Тази нестабилност се отрази на подготовката на страната за други международни форуми, като например домакинството на София на сесията на Комитета за световно на-

следство на ЮНЕСКО. Как успяхте да поддържате темпото през този близо тригодишен период, така че организацията на националното представяне на ЕКСПО-2025 да се движи в график?

– Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП) към Министерството на иновациите и растежа (МИР) свърши огромен обем от работа за участието на България на това световно изложение. Успяхме да овладяваме и да управляваме процеси, които в динамичната политическа ситуация предпологаха доста неизвестни. Аз съм на мнение, че въпреки промените, които се случваха, всички представители на държавните институции (и не само) проявиха отговорност към възможността България да бъде представена редом до световните сили на ЕКСПО-2025 по достоен начин.

Първоначално беше формирана работна група с председател заместник-министър на иновациите и растежа, определен от министъра на иновациите и растежа; заместник-председател на работната група в лицето на изпълнителния директор на ИАНМСП и членове – експерти от Министерството на иновациите и растежа, Министерството на външните работи, Министерството на икономиката и индустрията, Министерството на туризма, Министерството на културата, Министерство на

земеделието, Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, Българската агенция за инвестиции, Японско-българската бизнес асоциация, Съюза на архитектите в България, Камарата на архитектите в България.

Впоследствие – след обявяването на поканата за подаване на идейни предложения за визуалното представяне на България на световното изложение ЕКСПО-2025 в Осака, работната група беше разширена с участието на експерти от администрация на президента на Република България, Посолството на Република България в Япония, Българската стопанска камара (БСК), Националната художествена академия (НХА), Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ), Българската предприемаческа асоциация (БЕСКО), Японско-българската бизнес асоциация (ЯББА), Университетът по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ) и София Тех Парк. Техните представители се включиха в процеса по избор на концептуално предложение. Всичко това показва единомислие в името на страната ни и ангажираност да достигнем до милионите посетители.

България не е в позиция да стои встрани. Ние трябва да се превърнем във фактор особено когато става дума за туризъм, инвестиции и научни възможности. Разбира се, най-интензивен беше последният етап от подготовката в месеците преди открива-

нето на ЕКСПО. Тогава Министерството на иновациите и растежа се включи много активно, за да надградим свършеното. През целия период стриктно следяхме изпълнението на задачите, спазвахме строгите изисквания на организаторите, което ни отреди място сред първите 5 държави със сертификат за завършена конструкция на сградата от Японската асоциация, организатор на Световното изложение в Осака.

Още в самото начало на подготовката по организацията на българското участие на ЕКСПО-2025 в Осака, Кансай, вие обявихте, че ръководената от вас агенция си е поставила високата цел да организира най-доброто национално представяне досега на подобен международен форум. Така ли ще бъде?

– Да, към това се стремим всеки ден. Екипът на агенцията си постави за цел на ЕКСПО-2025 страната ни да покаже своя забележителен принос съгласно заложената тема – „Спасяване на животи“, в зоната, където е позициониран българският павилион на световното изложение, и да разкажем по един иновативен начин за достиженията на страната ни. България може да бъде пример в различни области. А сега, когато световното изложение е под мотото „Проектиране на бъдещо общество за нашия живот“, ще разкажем по впечатляващ начин пред света и

В частност пред японската публика, която се очаква да преобладава на ЕКСПО-2025, за нашите история, култура, традиции. Ще покажем достиженията на нашите учени. Ще представим и компаниите, които са лидери на световната сцена в различни индустрии.

В новото време на дигитализация на света, в ерата на AI (Изкуствения интелект), предприемаческият дух на българина може да бъде пример и вдъхновение как страната ни умело се позиционира в тематиката на световното събитие и развива теми като устойчиво развитие, иновации и международно сътрудничество.

Представена с павилион клас „А“, България е сред видимите участници на ЕКСПО-2025. Каква е концепцията на павилиона и как България представя чрез нея своята интерпретация на темата на ЕКСПО-2025 „Проектиране на бъдещо общество за нашия живот“?

– Националният павилион е в най-престижната зона и това дава възможност на нашата държава да се нареди до световните сили. Павилион „България“ е разположен на ключова локация, до един от основните входи на ЕКСПО и сред държави като Нидерландия и Сингапур. Всичко това задължава, но открива и невероятни възможности за България. Страната ни има потенциал да бъде конкурентна, а защо не да се пох-

валим с водещи предимства като отлична дестинация за туризъм – страхотни курорти, възможности за море или планински спортове, минералните води и най-добрата СПА дестинация на Балканите, маслогайната роза, с която Япония издига на почит нашата страна след уникалния ни продукт киселото мляко, разбира се.

От гледна точка на икономически просперитет нашата държава трябва да върне най-силните си позиции и инвеститорите да погледнат отново към възможностите, които се откриват за тях със стратегическото местоположение на България в Юго-източна Европа.

За всички е ясно, че несломимият дух на българина е причината да бъдем иноватори, откриватели и да се славим с технологични и научни достижения. Както споменах, темата на зоната на нашия павилион е „Спасяване на животни“. Тя обхваща предизвикателствата, които застрашават хората и живота на планетата, свързана е с области като здравеопазване, благосъстояние, мир, човешка сигурност и достойнство. Националният ни павилион съчетава традиционни елементи със съвременни интерактивни технологии. Те създават не само модерен дизайн и концептуално чисто пространство, но и уникално потапящо дигитално изживяване. Екстериорният дизайн е дело на най-голямата японска компания за отдаване под

наем на индустриални площи – „Дайва Лиъз“ (DAIWA LEASE). Павилионът е проектиран и изпълняван с участието на арх. Хирото Кобаяши – професор по архитектура в Университета Кейо и съосновател на архитектурното студио „Кобаяши Маки Дизайн Уъркшоп“ (Kobayashi Maki Design Workshop – KMDW). Архитект Кобаяши посети България няколко пъти за работни срещи с нас, Съюза на архитектите и Камарата на архитектите. Екстериорът съчетава модерен дизайн, но приковава вниманието и с друго – внимателно вплетени препратки към традиционния занаятлъкчество, което заедно с природни символи създава паралели между България и Япония.

Относно интериорния дизайн и концепцията за това, което ще видят посетителите в националния павилион, междуведомствена група от 19 институции отличи един смел и иновативен проект на арх. Мария Господинова, Искрен Кръстев и компанията „ЕмПи Студио“ (MP-STUDIO). Това са хора с идеи и проект отвъд стигмата, които срещнаха подкрепата на доказани експерти, за да може България да бъде представена по един по-различен и иновативен начин. От света на микроскопичните организми, благодарение на които има кислород на Земята, до триизмерни визуализации, преплетени с културните, историческите забележителности и достижения – това е

смелият поглед към бъдещето.

Мотото на България за участието на изложението е „Еволюция с природата“. Това послание съдържа в себе си дълбок смисъл както за опазване на околната среда, така и за идентифициране на човешкия фактор, защото ние сме тези, които определяме посоката на развитие на света – с нашите действия, с нашия начин на живот, и целим да покажем, че българският павилион е място, където нациите може да покажат визионерство, да обменят опит и заедно да вървим към изграждане на устойчиво бъдеще.

Какви послания отправя България чрез своя павилион?

– Посланието е ясно – да еволюираме, да се развиваме и да се усъвършенстваме, като се адаптираме към новите условия и се променяме, за да успеем да се справяме със съвременните предизвикателства в живота. Това може да включва различни компоненти – от приноса, който бихме могли да имаме за преодоляване на климатичните предизвикателства, през еволюцията в социален аспект. Да се развиваме като общество, за да бъдем достойна нация, икономически развита и силна държава и същевременно да показваме иновативно лице, когато говорим за технологичен прогрес и инвестиционен потенциал на страната. Националният павилион на България задава посоката на бъдещето, той е място, съчетаващо хармония

София, 24 март 2025 г. Изпълнителният директор на ИАНМСП Бойко Таков и посланикът на Япония в България Н.Пр. Хисаши Мичигами.
Снимка: Никола Узунов, БТА

с природата, и дава пример, че заедно можем не само да спасяваме животи, но и да изграждаме устойчив свят.

Как националният павилион си взаимодейства с посетителите и насочва вниманието и интереса към България?

– Това е изключително интересно, защото има символика във всеки елемент – от фасадата до най-малкия детайл в изработката на всеки компонент по интериорния дизайн. Минало, настояще и бъдеще се преплитат чрез историята на България, традициите, туристическите забележителности, като в съчетание с интерактивни и иновативни технологии посетителите ще се пренасят в бъдещето, с което България се заявява като перспективна дестинация на картата на света.

Всеки, който посети българския павилион, ще има възмож-

ност да моделира бъдещето с помощта на Изкуствен интелект. Посетителите на ЕКСПО се очаква да бъдат основно японци, поради това има впечатляващи и силни моменти, които открояват традиционно силната връзка между България и Япония. Две нации, които преди 55 години – на ЕКСПО Осака-1970 година, преоткриват себе си. Нашият уникален продукт – киселото мляко, е в основата на признанието, което получаваме от тяхна страна и лично от японския император Хирохито. Японската нация издига на почит до ден днешен този продукт и заради вярването, че лактобацилите спомагат за по-добро здраве и имат лечебни свойства. Местната компания „Мейджу“ (Meiji) произвежда кисело мляко, като продуктът дори носи името „България“. Това говори само по себе си за силната връзка между двете страни,

установените икономически отношения праз годините и разгръщането на бъдещ потенциал в областта на туризма, спорта и инвестициите. Всичко това може да бъде пример за останалите гържави, които да преоткрият страната ни като туристическа дестинация с история и традиции, гържава с огромен инвестиционен потенциал и възможности за бизнес сътрудничество. Историята показва, че българският народ не отстъпва пред предизвикателствата на развития свят и както се казва – гали сме и има още какво да дадем на този свят.

Предвидили ли сте съпътстващи събития и възможности за създаване на делови контакти в рамките на тези 6 месеца, през които тече изложението?

– Националният павилион се оформя като пространство, което предоставя изключителна възможност за оформяне на визионерско бъдеще. Организаторите на световното изложение са предвидили 8 тематични седмици, като всяка засяга глобална тема, свързана с устойчивото развитие, технологичния напредък, човешкото благосъстояние и др. След покана от наша страна вече има проявен интерес от няколко министерства, работодателски и бизнес организации, които ще се включат активно в тематичните седмици на ЕКСПО. В българския павилион има възможност

за презентации, изложби и се явява стратегическо място за създаване на устойчиви бизнес партньорства.

Павилион „България“ разполага с изложбена зала с 28 екрана, в центъра на която е разположена зала за презентации с капацитет 50 седящи места и изцяло обезпечена технически. Има редица институции и организации, които са заявили желание да се включат с информационни събития в тематичните седмици на световното изложение. Сред тях са Министерството на труда и социалната политика чрез участие на НОИ; Министерството на образованието и науката – в лицето на висши училища да популяризират българското висше образование и да установят международни партньорства, обмен на знания и добри практики; институтът ИНСАИТ (INSAIT), който си сътрудничи с „Тойота“ (Toyota) в областта на ИИ; Министерството на младежта и спорта; Министерството на икономиката и индустрията и техният форум с икономическа насоченост; Министерството на туризма планира организиране на бизнес събитие за Деня на туризма 27 септември; Министерството на енергетиката; Институтът „Големи данни в полза на интелигентно общество“ (GATE), който има подписан меморандум с Университета Цукуба, Япония, в областта на науката и иновациите; „Ел Би Булгарикум“, глобалната мрежа „Ендевър“ (Endeavour); клъстер „КреаТек

България“ (CreaTech България) и др.

Със своето участие представителите на тези институции ще допринесат за достойното представяне на страната ни и същевременно ще получат възможност да се представят на събитие от такъв мащаб.

С включването на Министерството на туризма и участието на 56 български студенти България ще има възможност да се затвърди като вдъхновяваща туристическа дестинация с красива природа, зимни и летни курорти, исторически забележителности и културно-исторически обекти под егидата на ЮНЕСКО. Ще обърне внимание, че и тук подхождаме с внимание към детайла – повечето студенти, които ще имат честта да работят за България в националния павилион, са със специалност „Японистика“. Това отново показва топлото отношение на страната ни към японската нация и към тези, които ще посетят нашата зона, за да срещнат родния си език и чрез него да научат за нашата култура. Това е лицето на нашата страна – да допринесем за сътрудничеството между нациите. Ние трябва да разгръщаме нови хоризонти за туризъм, научен прогрес, създаване на устойчив инвестиционен климат и не на последно място да покажем пред света, че България може да бъде дом на високотехнологичната индустрия.

На 18 май 2025 година е Денят на България на ЕКСПО-2025. Каква е програмата за този ден?

– Да, това е специалният ден на ЕКСПО-2025, в който всички погледи ще са насочени към България. Сценарият за културната програма е съвместно разработен с Министерството на културата. Целта е да представим богатото културно наследство и постиженията на нашата страна пред глобална аудитория. Планирано е мероприятията за Националния ден на България да бъдат разделени на две части – на голямата сцена на ЕКСПО, където е предвидено участие на артисти от България и Япония с представяне на музикални и танцови изпълнения, както и в самия национален павилион.

За деня на България в Осака ще пристигне бизнес делегация, ръководена от президента Румен Радев, което също изисква по-специална подготовка.

В този ден ще популяризираме българската култура, история, традиции, спорт. Министерството на културата и Министерството на младежта и спорта имат ключова роля за това, което ще видят посетителите в програмата ни. Именити български артисти и спортисти ще излязат на голямата сцена на ЕКСПО, но ще запазя в тайна техните имена. В организацията се включиха Нина Николина и Георги Тошев, които със своя опит и безспорен профе-

сионализъм са важна част от екипа, работещ за представянето на страната ни в този специален ден. Програмата, върху която работим, цели да подчертае нашия принос към глобалната културна сцена и да укрепи международните връзки и партньорства в тази област.

Какво ще се разбира за успех от участието на България в ЕКСПО-2025 в Осака, Кансай?

– Успехът има различни измерения. Участието на България включва смели идеи и концепция, която към момента предизвиква интерес към българското присъствие в най-престижната зона с подтема „Спасяване на живота“. За нас е важно да представим облика на България и това да допринесе за привличането на повече туристи в България, да разгърнем потенциала си за търговско-икономическите отношения с останалите държави, да покажем нашата сила в области като иновации, култура, наука, спорт.

Всеки ден в процеса на подготовка и организация, работата по отделните сегменти за изграждането на павилиона, безкомпромисните изисквания към държавите от страна на организаторите – това са редица преодолени предизвикателства. И тук се сещам за една мисъл на Букър Уошингтън, който казва: „Успехът не се измерва с постиженията, а с изминатите предизвикателства!“ Това важи в пълна степен за екипа на ИАНМСП,

за всички институции, които са част от дългия процес, за арх. Мария Господинова, Искрен Кръстев и „ЕмПи Студио“, както и за японските ни партньори за изграждането на българския павилион.

Благодарение на всички усилия България е там, където ѝ приляга да бъде – редом до световните сили на ЕКСПО-2025.

Д-р Бойко Таков е изпълнителен директор на Изпълнителната агенция за насърчване на малките и средните предприятия от ноември 2018 година. Притежава над 12-годишен опит в корпоративното управление. В периода от 2008-2012 г. е изпълнителен директор и член на съвета на директорите в българското представителство на водеща южнокорейска енергийна компания.

Има защитена магистърска степен по „Маркетинг и икономика“ в Университета за национално и световно стопанство. Образователната и научна степен „доктор“ по специалността „Икономика, индустриален инженеринг и мениджмънт“ му е присъдена в Техническия университет-София.

Понастоящем Бойко Таков е активен в преподавателската си дейност и е гл. асистент в Университета за национално и световно стопанство. Член е на борда на Международната мрежа за малки и средни предприятия (INSME) от 2021 година.

Концептуалният екип, работещ по павилиона на България за ЕКСПО-2025:

ПРЕМИНАВАНЕТО ПРЕЗ БЪЛГАРСКИЯ ПАВИЛИОН Е ЛИЧНО ПРЕЖИВЯВАНЕ, КОЕТО ВДЪХНОВЯВА, АНГАЖИРА И ОСТАВЯ СЛЕДА

Външният облик на българския павилион на Световното изложение В Осака през 2025 г.
Снимка: ИАНМСП

„Преминането през павилиона на България е не просто движение през пространство – това е лично преживяване, което вдъхновява, ангажира и оставя следа“, казва за списание ЛИК Марин Петков, основател и управител на MP-STUDIO, част от концептуалния екип, работещ по павилиона на България за ЕКСПО-2025.

Павилионът за Световното изложение в Осака се реализира под ръководството на Изпълнителната агенция за насърчава-

не на малките и средните предприятия (ИАНМСП) – ключов двигател за представянето на България на глобалната сцена.

Проектът обединява усилията на една от най-големите японски строителни компании – Daiwa Lease Co., Ltd., и уважаваните архитектурни студиа KOBAYASHI MAKI DESIGN WORKSHOP и Design Arc Ltd.

Креативният принос на България се извършва от концептуален екип в лице-

то на арх. Мария Господинова, MP-STUDIO и Искрен Кръстев, които съвместно създават пространство, съчетаващо иновации, културни ценности и виждане за бъдещето. Консултант по проекта е проф. Мира Каланова.

Арх. Мария Господинова, Искрен Кръстев и представители от MP-STUDIO: Марин Петков – основател и управител на студиото, Страхил Йорданов – творчески директор, и Марин Димитров – оперативен директор на MP-STUDIO, разказаха за списание ЛИК каква е концепцията, с която България ще се включва в темата „Спасяване на животи“, какъв е посетителският път в българския павилион и какви са били трудностите пред реализирането на проекта на хиляди километри от страната ни.

„Именно предизвикателствата ни учат да еволюираме. Затова мотото на българския павилион е „Еволюция с природата“, казват от екипа. Те споделят, че концепцията преплита минало, настояще и бъдеще, а проектът се отличава и с иновативната употреба на технологиите. Ето какво още разказаха те за списание ЛИК:

Българският екип спечели конкурса за Вътрешния дизайн на павилиона. С какво проектът за интериора на павилиона, с който ще се представим на Световното изложение в Осака, се откроя сред останалите предложения и спечели внимание-то на междуведомствената работна група?

Проектът за интериора и преживяването е с ясна концепция, емоционална дълбочина и оригинален подход с мотото „Еволюция с природата“. Вместо стандартна експозиция, българският екип предложи преживяване, което ангажира посетителя на всички нива – визуално, интелектуално и емоционално. Пространството не просто представя информация, а разказва история, в която самият посетител се превръща в участник.

Концепцията преплита минало, настояще и бъдеще, свързани чрез идеята за сътрудничество и активна трансформация на околната среда, вдъхновена от света на бактериите. Това е неочакван, но дълбоко свързан с българската идентичност прочит – научен, културен и човешки.

Проектът се отличава и с иновативната употреба на технологии – 360-градусова проекция, интерактивна инсталация, задвижвана от изкуствен интелект – съчетани с ръчни и традиционни елементи като текстил, гърво и символика, вплетена в архитектурата.

Идеята за сътрудничество

и емпатия, водеща в разказа на павилиона, практически оживява и в самия екип с мултидисциплинарен характер – архитект, дигитални артисти, иноватор и представител на бизнеса, обединени от обща мисия – представянето на България по интелигентен, съвременен и вдъхновяващ начин.

Екипът се състои от арх. Мария Господинова, Искрен Кръстев и дигиталните артисти от MP-STUDIO – доказани професионалисти в областта на устойчивата архитектура, визуалните изкуства и иновациите, подкрепен от проф. Мира Каланова, един от водещите сценографи в България и в Източна Европа.

Българският павилион ще бъде разположен на ключова локация – непосредствено до един от основните входи на ЕКСПО, между павилионите на Сингапур и Нидерландия. Каква е концепцията, с която България ще се включи в глобалния диалог, посветен на темата „Спасяване на животини“?

ИСКРЕН КРЪСТЕВ: Подтемата, която обединява Българския павилион и ЕКСПО Осака-2025 е „Спасяването на животини“. Преди милиарди години в дълбините на земните океани цианобактериите насищат атмосферата с кислород и завъртат еволюционното колело. Така планетата ни става гостоприемна за живот. Благодарение на тези процеси преди 300 хиляди години се появяваме и

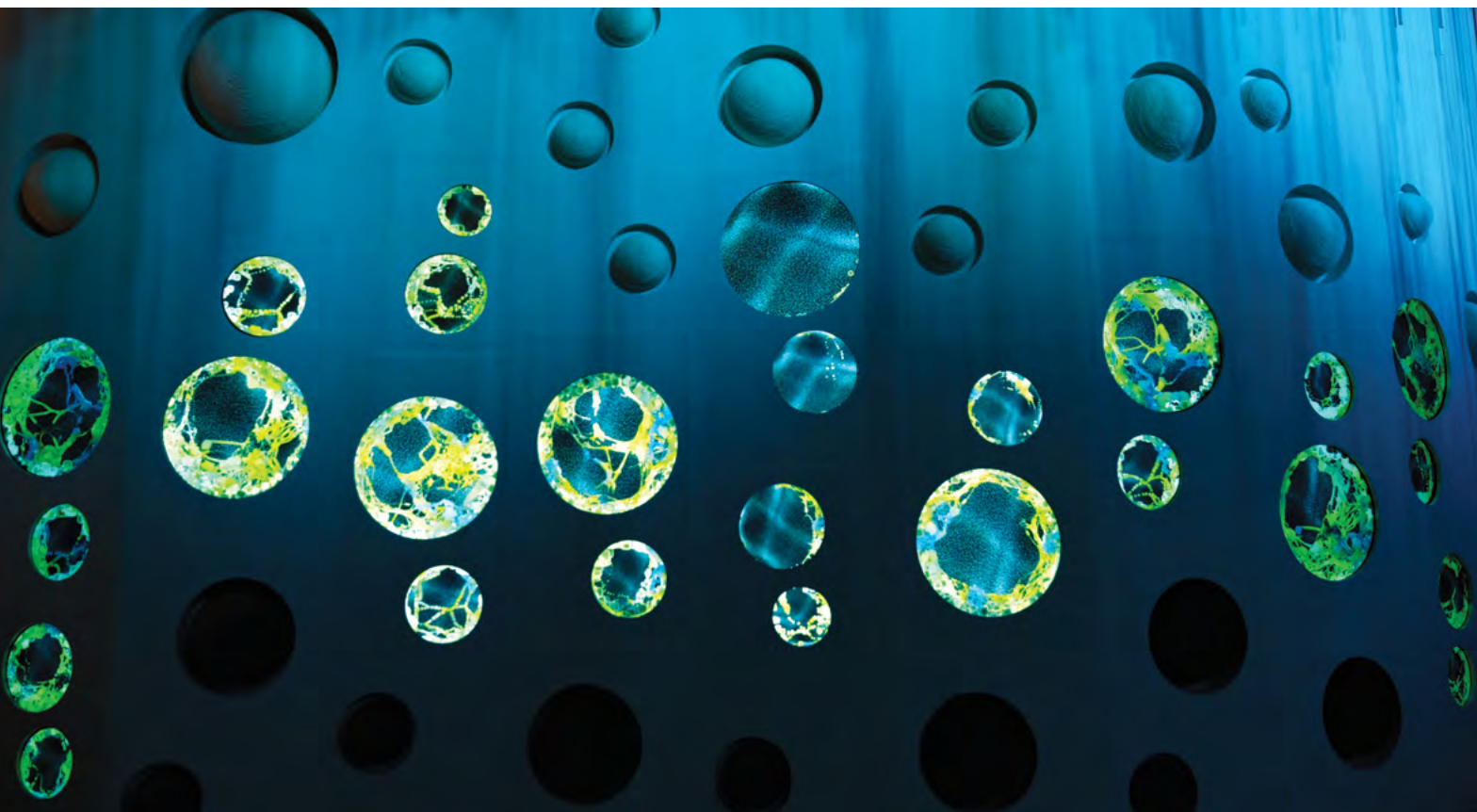
ние, хората.

Бактериите обаче имат още една забележителна функция. Подобно на човека те живеят в общности и всяка бактерия има своя уникална роля и способности. А когато са изправени пред опасност, те се обединяват, за да преодолеят заплахата. Този микроскопичен урок по сътрудничество би могъл да помогне на човечеството да се справи с предизвикателствата на утрешния ген.

Именно предизвикателствата ни учат да еволюираме. Затова мотото на Българския павилион е „Еволюция с природата“.

В продължение на поколения българската бактерия Лактобацилус булгарикус подобрява живота по света. През 1970 година, отново на ЕКСПО-Осака, в тогавашния български павилион един от най-запомнящите се моменти е дегустацията на традиционно българско кисело мляко, което пленява японската публика и дори императорското семейство. Император Хирохито и императрицата лично посещават павилиона и оценяват високо киселото мляко.

Дотолкова, че този момент бележи началото на популярността на българското кисело мляко в Япония. След изложението японската компания „Мейджи“ започва производството на кисело мляко под марката „България“, което и до днес остава символ на страната ни и е широко консумирано там...

Част от Визуалните ефекти в павилиона.
Снимка: ИАНМСП

В световната мисия за спасяване на животи българските иноватори помагат на света да се развива днес. Като шестата космическа нация и третата, създава храна за Космоса, България с гордост развива и своите наносателити. С тяхна помощ замърсяването на въздуха, почвата и океаните може да се наблюдава почти в реално време, а реакцията при извънредни ситуации става безпрецедентно бърза. Пожар с площ от един квадратен метър може да бъде засечен от Космоса в рамките на пет минути. Инженерът-пионер от български произход Джон Атанасов изобрети първия дигитален компютър, затова не е изненада, че днес страната ни е сред

водещите IT хъбове в Европа и разполага с една от най-бързите интернет връзки. България е и една от малкото държави, които разработват свой собствен модел изкуствен интелект – VgGPT – на родния си език. В стремежа си към свят, в който технологиите са в хармония с природата, българските AI новатори анализират данни и създават нови молекули, така че човечеството да еволюира заедно с природата.

Освен че създава първата в света лицензирана карго грон авиолиния и разработва водещи софтуерни решения за автономни и електрически превозни средства, България е и един от най-големите производители на велосипеди и

електрически велосипеди в Европа.

Със силни традиции във фармацевтичната индустрия и постижения в здравните технологии, страната ни е и най-големият производител на билки, лечебни растения и подправки в Европейския съюз. С 50% от световния пазар България е безспорен световен лидер в производството на розово масло, известно с красотата и здравословните си свойства. Но освен иновации и бизнес възможности България е истински шедьовър на природата и културата. Разположена между Изтока и Запада, тя носи дълбоки цивилизационни корени и традиции.

Може ли да разкажете повече за посетителския път в българския павилион? Какво ще преживее посетителят, който преминава през него – от първата стъпка до последния момент?

СТРАХИЛ ЙОРДАНОВ,
творчески директор на

MP-STUDIO: Българският павилион на ЕКСПО-2025 в Осака, Кансай, е живо пространство, което преплита минало, настояще и бъдеще в името на сътрудничеството и съпричастността.

Чрез насочено преживяване посетителите ще се потопят в българската култура, история и наука, ще се докоснат до най-живописните кътчета на родината и ще се запознаят с българските иновации. Тези, които преодоляват предизвикателствата на геня и спасяват животи сега.

За гостите на павилиона ще е много вълнуваща зоната на бъдещето, защото там ще оживеят хоризонтите пред човечеството по един визуално впечатляващ начин – чрез 360-градусова проекция. С интензивен имерсивен спектакъл ще предположим посоките на развитие на обществото ни.

И тъкмо тогава преживяването ще се превърне в нагледна демонстрация как ние, хората, създаваме бъдеще чрез изборите и действията си.

МАРИН ПЕТКОВ, основател и управител на MP-STUDIO: С интерактивен подход чрез телефона си всеки посетител

ще може да сподели своите ценности за утрешния ден. С помощта на изкуствен интелект посланията ще бъдат изписани и ще формират динамично художествено произведение, което ще се визуализира пред следващите гости.

Така не само ще инициираме един 6-месечен „Предай нататък“ ефект, но и ще получим цялостна представа как посетителите на българския павилион виждат бъдещето.

Още един елемент ще има принос към динамичната визуална среда – представата за по-добър свят на българските деца. В училищна кампания те ще могат да споделят мечти и вълнения, които ще се превърнат в цветове и образи.

Преминаването през павилиона на България е не просто движение през пространство – това е лично преживяване, което вдъхновява, ангажира и оставя следа.

МАРИЯ ГОСПОДИНОВА:

Още с приближаването към фасадата посетителите са посрещнати от динамична възжена структура, която пречупва светлината и поглежда, създавайки усещане за откриване. В зависимост от ъгъла на приближаване фасадата се разкрива постепенно – символично „разплитайки“ пътя към България.

Първата стъпка във вътрешността отвежда гостите там, където миналото се среща с настоящето – кът, вдъхновен от природата, по-конкретно от гората. Пространство, в което дър-

ветата, вплели „корените“ си назад във времето, дават своите плодове днес. А плодовете представляват кръгли монитори, които разкриват България такава, каквато е днес – динамична, изобретателна, устойчива.

Следва бъдещето, което е буквално зад ъгъла – живо 360-градусово пространство, където чрез имерсивна проекция се разгръща визията за света утре – свят, създаден от сътрудничеството между хората и природата. Бъдещето е предвидено и като презентационно пространство, което да създаде нови допирателни между българския и японския бизнес.

Какви са основните идеи и символи, заложи в екстериорния дизайн на павилиона, проектиран от японското архитектурно студио KMDW? Как тяхното виждане успява да пресъздаде духа на България в синхрон с японската естетика?

МАРИЯ ГОСПОДИНОВА:

Екстериорът на българския павилион е проектиран от японското архитектурно студио Kobayashi Maki Design Workshop (KMDW) в партньорство с Daiwa Lease – една от най-големите строителни компании в Япония, специализирана в устойчиво и модулно строителство.

Съчетавайки българската култура с японската архитектура, асиметричната фасада е подчертана от позицията на входа и формата на покрива.

Основна цел в дизайна е да се създаде отворено пространство, което е достъпно към площада и обкръжаващото ЕКСПО. Отворената фасада позволява на посетителите да надникнат в изложбата още от самия площад, премахвайки границата между вътре и вън. Това архитектурно решение носи изключително ценна символика – то насърчава откритост, достъпност и любопитство. Именно тази прозрачност отличава българския павилион от много други, които следват по-затворени концепции и ограничават визуалната връзка с външната среда.

Въжената фасада запазва постоянен ритъм дори около входа, като насочва посетителите да преминат от „Големия пръстен“ към страната България. Въжето създава два различни модела, вплетени в противоположни посоки. Заедно те образуват уникален визуален мотив, който напълно променя възприятието на фасадата в зависимост от часа на деня и ъгъла на приближаване. Посетителите може първоначално да я възприемат като напълно затворена, но при движение около нея моделът постепенно се „разплита“ и разкрива топлия интериор, пречупен през нишките.

Асиметрията във фасадата отразява философията на японската архитектура, че въпреки непредсказуемостта и неравномерността на природата, тя съхранява вътрешно равновесие и хар-

мония, които продължават да ни вдъхновяват като общество.

Площадното пространство около павилиона ще бъде дом на събития и ще служи като място за срещи и отгих сред динамиката на ЕКСПО в Осака.

Фасадата използва леки, но здрави материали, подлежащи на пълна рециклируемост след края на изложението. Външната структура е изградена така, че по-голямата част от елементите – включително панели, гървени рамки и текстилни повърхности – може да се демонтират и да се използват повторно в бъдещи проекти. Това позволява на павилиона да бъде временна, но дългосрочно мислеща архитектура в пълен синхрон с кръговата икономика.

Устойчивото развитие е един от основните фокуси на ЕКСПО-2025. Как е интегриран принципът на устойчивост в архитектурата и дизайна на българския павилион – от избора на материали до бъдещата съдба на конструкцията?

МАРИЯ ГОСПОДИНОВА:

В нашия павилион, както и в останалите, кръговата политика и устойчивостта заемат централно място. Още от самото начало тези принципи са залегнали във всяко наше решение – от използваните материали, екологичността и избора на естествени ресурси. Павилионът е временна конструкция за из-

ложение с продължителност от шест месеца, след което всяка негова част ще бъде рециклирана или повторно използвана. За изграждането му сме избрали екологични материали като дърво и текстил, всяка част от инсталацията е внимателно обмислена с оглед на бъдещото ѝ приложение.

Какъв е архитектурният и естетичният замисъл зад интериорното пространство на българския павилион? Какво усещане цели да създаде у посетителя?

МАРИЯ ГОСПОДИНОВА:

Нашата цел беше да създадем пространство, което е едновременно естетично, леко и вдъхновяващо. Интериорът е решен в цветовете на България, но с доминиращ бял цвят, който носи усещане за светлина, чистота и простор. Белият фон позволява на посетителя да се почувства спокойно, фокусирано, но и отворено към възприемане на съдържанието. Той създава и естествен визуален мост към фасадата и външната среда.

Чрез отворената стъклена фасада външното пространство „продължава“ навътре – границата между вътре и вън се размива. Така се създава чувство за плавен преход, в който посетителят попада в светло, отворено и дишащо пространство.

От гледна точка на композицията павилионът съчетава традиционни елементи с иновативни интерактивни тех-

Входът на българския павилион. Снимка: ИАНМСП

нологии. Това създава не само модерен дизайн и концептуално чисто пространство, но и уникално дигитално преживяване, което е както лично, така и колективно.

В интериора внимателно са вплетени препратки към български занаятчийски традиции – като тъкането, което присъства метафорично и в структурата на изложбата, и в нишките на историята, която разказваме. Природни символи – като дървото, корените и плодовете, присъстват в обектите и формите, изграждайки паралели между България и Япония, където уважението към природата и ръчното майсторство са дълбоко ценени.

През март от Всички 47 държави, които ще имат собствени павилиони от най-висок клас – тип „А“, на Световното изложение в Осака, единствено осем, сред които сме и ние, получиха сертификати от японската асоциация, която отговаря за подготовката и управлението на изложението. Как се стигна до този своеобразен първи успех още преди началото на ЕКСПО?

ИСКРЕН КРЪСТЕВ:

Този успех е резултат от синхронизираната работа между български и японски партньори – институции, архитекти, инженери и изпълнители. Българският павилион е един от първите проекти, които отговориха напълно на строгите изисквания на ор-

ганизаторите по отношение на устойчивост, безопасност и техническа документация. Това свидетелства за високо ниво на професионализъм, прозрачност и добра международна комуникация. Сертификатът поставя България в елита на ЕКСПО-2025 още преди официалното откриване.

Какви бяха трудностите пред реализирането на проекта на хиляди километри от страната ни?

ИСКРЕН КРЪСТЕВ:

По време на целия проект, в продължение на месеци, бяхме в постоянно и тясно сътрудничество с японския екип. Всеки детайл се обсъждаше в дълбочина – от архитектурните елементи и избора

на материали до строгите изисквания на самото ЕКСПО, организацията, спазването на прецизен времеви план и цялостната логистика.

Визуално проектът премина през няколко етапа на развитие в търсене на най-оптималното решение, съобразено с технически, културни и функционални фактори.

Сред най-съществени-те предизвикателства бяха специфичните строителни,

именно културните различия и предизвикателствата в комуникацията се превърнаха в основа за по-дълбоко взаимно разбиране. Постигнатият в крайна сметка положителен резултат е доказателство, че емпатията и сътрудничеството винаги са правилният път. Успяхме да изградим силно доверие между екипите и да създадем стабилни партньорства с японски компании, което ни позволи да навиги-

разкажете повече за тях и как включихте български производители и артисти в процеса?

МАРИЯ ГОСПОДИНОВА:

На първо място е важно да споменем за консултантите по проекта. Щастливи сме, че можехме да разчитаме на съветите на проф. Мира Каланова, един от водещите сценографи в България и в Източна Европа. Препоръките ѝ бяха важни както на концептуално, така и на конструктивно ниво.

Изключително благодарни сме на Михаела Кирилова, консултант на Българския павилион в областта на молекулярната биология, гл. ас. д-р в Биологическия факултет на СУ и учен в център по компетентност Clean and Circle. Нейната роля в изграждането на научен фундамент на посланията на павилиона бе неизменна.

За нас беше изключително важно да впишем български производители и артисти в реализацията на проекта. Въпреки сложната логистика и високите международни изисквания успяхме да създадем цялостен процес – от идея до реализация – с български почерк.

В България намерихме много професионални фирми и таланти артисти, които ни помогнаха да създадем уникални елементи за павилиона.

Освен основното българско участие в артистичния колектив присъства и шведски артист, който живее в България – Филип Якобсон, автор на арт

Поглед към интериора на павилиона ни на ЕКСПО-Осака.
Снимка: ИАНМСП

конструктивни и сеизмични изисквания на Япония, за които са нужни прецизност и адаптация. Всеки материал, който се внасяше, трябваше да бъде сертифициран според местните стандарти. Логистиката също беше сложен процес, който изискваше стриктно планиране и координация.

МАРИН ДИМИТРОВ,

оперативен директор на MP-STUDIO: Разбира се, понякога се губехме в превода. Но

раме успешно всяка фаза от проекта.

Япония наистина обича България. И вярваме, че това сътрудничество трябва да продължи – не само на архитектурно и културно ниво, а на всички възможни нива, защото е изградено с уважение, доверие и истинска симпатия между народите.

Споменахте, че част от елементите на павилиона са произведени в България. Може ли да

инсталацията с дърветата.

Особено се гордеем с пейките във формата на бактерии – бутиков продукт, изцяло създаден специално за павилиона.

Всеки елемент е детайлно проектиран, технически изчистен и произведен с материали, които отговарят на необходимите международни сертификати. В допълнение – всички инсталации са модулни и разглобяеми, така че да може лесно да бъдат транспортирани и сглобени на място в Япония.

За нас това беше не просто логистично решение, а възможност да включим българската индустрия и занаятчийство в едно глобално събитие. Гордеем се, че България не само е представена, а е и активен участник в създаването на визията.

Какви са историите, които разказва българският павилион на Световното изложение В Осака?

СТРАХИЛ ЙОРДАНОВ:

Българският павилион ни кара да се огледаме. Да отправим поглед назад, за да си припомним уроците на миналото и силата на корените си. Да открием значимите примери, с които България решава глобални проблеми и спасява животи в настоящето. Но също така да погледнем в себе си и да потърсим своята роля в оформянето на по-хармонично и устойчиво общество. И също като бактериите да приоритизираме емпатията,

колаборацията и активната трансформация на околната среда в най-широкия ѝ смисъл.

И България си има собствен талисман. Какво символизира Лакто-чан – талисманът на България на ЕКСПО-2025?

МАРИЯ ГОСПОДИНОВА:

Лакто-чан е повече от талисман – той е символ на приятелство, наука и културна свързаност между България и Япония. Името му съчетава българското *Lactobacillus bulgaricus* – уникалната бактерия, открита в нашите земи и основа на световноизвестното българско кисело мляко, и японския суфикс -чан, който се използва като израз на нежност и обич към деца, приятели или симпатични герои.

СТРАХИЛ ЙОРДАНОВ:

Лакто-чан е усмихнат малък герой, който символизира онава, което често не виждаме, но от което зависи животът – общностите и невидимото сътрудничество в природата. Той не е една бактерия супергерой, Лакто-чан е общност от бактерии, които заедно притежават силата на супергерой – точно както и хората, когато си сътрудничат.

ИСКРЕН КРЪСТЕВ:

Лакто-чан носи цветовете на България, но говори международен език – на грижа, адаптация и съзидателност. Той е създаден специално за българския павилион в Осака и се превърна в любимец на екипа още преди

да срещне публиката. Сигурни сме, че ще бъде един от най-запомнящите се герои на ЕКСПО-2025 – и ще остави усмивка на лицата на малки и големи.

Каква представа за България биха си изградили гостите на павилиона – от Япония и от други страни, и с какво биха ни запомнили?

МАРИН ПЕТКОВ, основател и управител на MP-STUDIO:

Гостите ще открият България като страна с дълбоки културни корени, но с лице, обърнато към бъдещето. Като нация, която не само пази традициите си, но и ги развива чрез иновации. Ще усетят емоционалност, интелигентен дизайн, устойчивост, както и отвореност към диалог. Надяваме се България да бъде запомнена като вдъхновяващ партньор – държава с душа, визия и принос към световните предизвикателства.

МАРИН ДИМИТРОВ, оперативен директор на MP-STUDIO:

Техническата реализация на българския павилион е впечатляваща и напълно в крак с най-новите технологии.

Фасадата на сградата е обогатена с програмируемо осветление, което не само подчертава архитектурния облик, но и създава динамична, запомняща се визуална идентичност.

В зоната на „Настоящото“ посетителите се потапят в уникално мултимедийно преживяване. Четиринадесет монитора работят в пълен синхрон, а съдържанието върху

тях е прецизно координирано с 30 професионални осветителни тела. Те в реално време пресъздават цветовете нюанси на видеото, създавайки завладяваща и динамична атмосфера.

В зоната на „Бъдещето“ разполагаме с иновативно имерсивно пространство, изградено с 14 лазерни видеопроектора на Epson, които заедно формират картина с впечатляваща 14K резолюция. Благодарение на специализираната система за калибриране от Vioso можем дистанционно да извършваме фини настройки и рекалибриране, което гарантира безупречно качество на

изображението.

Една от най-иновативните технологии в павилиона е AI системата, която в реално време генерира и възпроизвежда съдържание за имерсивното пространство. За целта разработихме специализирани медийни сървъри in-house и работихме директно с разработчиците на софтуера за playback, за да го адаптираме според нашите нужди.

Завършващ шрих на преживяването е висококачествената аудиосистема на Fohhn, разположена в двете зони на павилиона, която създава дълбочина и емоционално въз-

действие, потапящи посетителите в аудио-визуалното съдържание.

Въпреки високата комплексност на цялата система управлението ѝ е изключително интуитивно. За екипа на павилиона създадохме специализиран тъч интерфейс на таблет, който позволява лесен и удобен контрол над всички технологии.

Българският павилион не просто представя технологии – той предлага изживяване, което комбинира иновации, изкуство и бъдещето на дигиталния свят.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕКИПА:

Арх. Мария Господинова е водещ архитект на интериорния дизайн на българския павилион на Световното изложение ЕКСПО-2025 в Осака. Доказан професионалист с международен опит, член на Камарата на архитектите в България и в Германия. Специализирала е в устойчиви, енергийно ефективни проекти и е сертифициран дизайнер на пасивни къщи. Разполага с богат опит в архитектурното проектиране, пространственото оформление и разработването на концептуални архитектурни и интериорни решения за обществени и публични пространства. Партньор в Scalator Ltd.

В настоящата си роля отговаря за цялостната архитектурна визия, техническото изпълнение и съгласуването с всички заинтересувани страни

– включително българските институции, японските партньори и производители.

Искрен Кръстев – предприемач, експерт в изграждането на екосистеми и ментор на над 500 български и световни компании. Като CEO на „Интегратор“ АД той ръководи внедряване на AI в силно регулирани среди. Създател на първия научен иновационен парк в ОАЕ, съосновател и председател на ИНКРЕДА и на Глобалния предприемачески мониторинг (GEM) България, „Предприемачи в клас“, член на управителния съвет на Power of BG до 2023 година и съинициатор на водещото събитие The Bridge. Партньор в Scalator Ltd.

MP-STUDIO – едни от пионерите в областта на светлинното изкуство в Европа, със 17 години опит и над 700 глобални проекта, с множество международни награди и проекции върху едни

от най-емблематичните сгради по света. Al Wasl Експо Сити Дубай, Бранденбургската Врата, Большой театър, телевизионната кула в Берлин, оперетата на емира на Кувейт, пещерата Хан, Общината в Рим, Марая в Саудитска Арабия, Стоковата борса в Брюксел, църквата Нордеркерк в Амстердам, музеят Мимара в Загреб и др. Създатели и организатори на Фестивала на светлините LUNAR.

KMDW заедно със своята дъщерна компания Veneer House Inc. е реализирала проекти в над 9 държави, насърчавайки създаването на общности и изграждането на устойчиви взаимоотношения. Тези проекти варират по мащаб – от детски къщички за игра (Denenchofu Playhouse) през центрове за реагиране при бедствия (Maehatama Veneer House) до по-големи архитектурни обекти като Keio SFC Student Build

Павилионът, с който България се представя на Световното изложение В Осака през 2025 г.
Снимка: ИАНМСП

Campus Building (SBC).

Daiwa Lease Co., Ltd. е една от най-големите строителни компании в Япония и водеща в областта на сглобяемото и рециклируемо строителство. Със силен фокус върху устойчивостта компанията предлага цялостни решения – от проектиране до изграждане и отдаване под наем на временни сгради. Daiwa Lease заедно с Design Arc са отговорни за целия строителен процес на българския павилион за ЕКСПО-2025 в Осака.

Проф. Мира Каланова – консултант. Тя е сценограф с международен опит и професор по сценография в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“. Завършва НХА „Н. Павлович“ със специалност „Сценография“ и защитава докторска степен по кинознание и киноизкуство. Носител на четири награди „Аскеер“ и една „Икар“, реализира впечатляващи театрални проекти в сътрудничество с водещи режисьори.

Консултант в екипа на българския павилион на ЕКСПО-2025, обединяващ експертиза в сценографията и въздействието на пространството.

Филип Якобсон – автор на артистични инсталации и скулптури с богат международен опит и множество участия във фестивали и събития по целия свят. От светлинното шоу Lunar в София до фестивала Rainbow Serpent в Австралия. Филип умело съчетава традиционни занаятчийски умения с иновативни подходи. Той е производител на ключови елементи за българския павилион на ЕКСПО-2025, като допринася за неговия уникален облик.

ПРОЕКТЪТ Е РЕАЛИЗИРАН СЪС СЛЕДНИТЕ ПАРТНЬОРИ:

Възложител: Изпълнителна агенция за насърчване на малките и средните предприятия (ИАНМСП)

Архитект: Kobayashi Maki Design Workshop (KMDW)

Главен изпълнител: Daiwa Lease (част от Daiwa House Group)

Изпълнител на интериора: Design Arc (част от Daiwa House Group)

Интериорен екип: арх. Мария Господинова, Искрен Кръстев

Дигитално преживяване: MP-STUDIO

Промоционални видеа: SPACE DIVE PRODUCTIONS

Производство на арт инсталация: Филип Якобсон

Скулптури: The Japan Stone Industry Association, Иван Стоянов

Консултанти: Nikken Sekkei Research Institute, Шинджи Ямамура, Лидия Витанова, проф. Мира Каланова, д-р Михаела Кирилова

Във видео преживяването са използвани видео материали на Александър Костов и Калин Илиев

БЪЛГАРИЯ НА СВЕТОВНОТО ИЗЛОЖЕНИЕ В ОСАКА ПРЕЗ 1970 ГОДИНА – НОВИНИ ОТ АРХИВА НА БТА

Участието на България на Световното изложение в Осака през 1970 година се превръща в събитие, което има широк отзвук в медиите в страната. Българската телеграфна агенция не прави изключение – тя дори има специален кореспондент, Димитри Иванов, който отразява събитията директно от Япония. В списание ЛИК помещаваме откъси от новините, излизали в бюлетините на БТА тогава.

1970

Световно изложение в Осака, Япония

На 9 март специалният кореспондент на БТА Димитри Иванов предава от Осака, разказвайки за статия във вестник „Джапан таймс“ за участието на нашата страна в Световното изложение

ЕКСПО-70, което предстои да се открие на 15 март в японския град и да продължи 183 дни.

Ежедневникът, едно от най-влиятелните и сравнително масови утринни издания на английски език, освещава читателите си, че нашата република, отпразнувала 25-годишния си юбилей, за първи път участва официално в световно изложение.

„Предварителният оглед на българския павилион подсказва,

София, 21 юли 1970 г. Марка, издадена по повод на ЕКСПО-1970.
Снимка-репродукция: Евгения Малезанова, БТА

че българското присъствие на ЕКСПО-70 означава приятна изненада за посетителите – пише вестник „Джапан таймс“. – Павилионът на България се очертава като един от обектите, които гостът на ЕКСПО-70 не трябва да пропусна. За да привлечат погледа на неосведомения посетител, българите са се спрели на едно необикновено, но сполучливо хрумване – архитектурният силует на нашия павилион е абстрактно копие на един известен и внушителен природен образец – Старопланинската верига, наричана от тях Родни Балкани.

Павилионът се състои от четири пирамиди от синкаво стъкло и алуминий, символизиращи гордите върхове на Стара планина, която прорязва Балканския полуостров и стига до бреговете на Черно море. Четиривърхата палата символизира стремежа на България към прогрес и мирни отношения с балканските народи и със света; В същото време устремият се към небето силует отразява независимия дух на тази мъничка страна, устояла на потисници и нашественици.“

„Вътре в палатата – продължава вестникът, – се чувства същият дух, изходно начало в разработката на четирите главни теми: България – страна на древна култура, гържава, основана преди 1300 години; борбите на българите за национално и социално освобождение; индустриално и социално развитие през 23-годишния период, от както България е поела пътя

София, 15 май 1970 г. На аерогара „София“ изпращат Тодор Живков, председател на Министерския съвет на България, който заминава за Изложението в Осака.
Снимка: Владимир Иванов, БТА

към социализма, и последна тема – България – страна на природна красота и развиващ се международен туризъм.

Украсата и умът на павилиона са 15 български момичета и 5 момчета, облечени в национални носии, които заедно с 10 млади японки развеждат и информират посетителите.“

В статията се дават описания и тълкувания на някои от експонатите, обяснява се накратко историческият път на траки и прабългари, описва се макетът на тракийската гробница при Казанлък, обяснява се къде и как е била създадена славянската писменост.

* * *

„Днес бе открито официално световното изложение, което ще отвори врати за посетителите утре. Изложението ЕКСПО-70, в което участват 77 страни, между които и България, няколко десетки международни организации, включително Обединените нации, както и големи фирми и предприятия, ще продължи 6 месеца – до 13 септември.

На откриването присъстваха над 10 000 души. Сред почетните гости личаха японският император Хирохито, престолонаследникът принц

Акихито, министър-председателят Ейсаку Сато и членовете на правителството, шефовете на чуждите дипломатически мисии и много гости“, предава от Осака на 14 март пратеникът на БТА Димитри Иванов.

„Международните изложби – казва при откриването Ейсаку Сато, – винаги са съдействали за напредъка на цивилизацията, сега все повече се налага необходимостта от дълбоко разбирателство и доверие между различните народи и райони на света. От все сърце желая ЕКСПО-70 да стане наистина средище на международен диалог.“

При откриването от страна на домакините приветствия произнасят и председателят на японската асоциация по организирането на ЕКСПО-70 Т. Исидзака, председателят на голната камара на парламента Н. Фунада и губернаторът на префектурата Осака Г. Сато. Всички те изразяват увереност, че изключително богатите павилиони на изложението ще дадат възможност на посетителите да се запознаят по-отблизо с постиженията на световната цивилизация и ще допринесат за напредъка на човечеството. След това императорът Хирохито отправя сърдечни пожелания за успех на ЕКСПО-70.

Тържествената церемония – съчетание от официални приветствия, оръдейни салюти, звуци на фанфари, цветове и дори парфюми – е предавана по спътници за ре-

транслация към различните континенти. За своя застава в многоминутиите интервали японската телевизия използва кадър от четиривърхата синкава палата, символизираща родните Балкани, която е окончателно завършена в деня преди откриването с монтажа на надписа „България“ на български, японски и английски. „Впрочем 80-те милиона телевизионни зрители на стомилионна Япония научиха госта неща за нашата страна от излъчения вчера филм за България, от 14-те статии и информации за България, появили се през изтеклата седмица в японския печат, от съботния „Фестивал на народите“. На концертния подиум на този телевизионен фестивал европейският континент бе представен от български изпълнители, американският – от мексиканци, а Африка и Азия – от индонезийци. Останалите 74 страни, участващи в ЕКСПО-70, осигуриха ефектен фон с многонационална група от момичета-домакини на павилионите“, пише Димитри Иванов.

Тържественото откриване на изложението е в така наречената Зона на символите, намираща се в центъра на изложението под най-големия прозрачен покрив в света с площ 30 000 квадратни метра. Доминиращият архитектурен елемент в дългата един километър зона е Кулата на слънцето, встрани от която се издигат Кулата на младостта и Кулата на

майчинството. „Докато слънцето не пожела да озрее измръзналата публика, символът на слънцето бе предмет на различни тълкувания по време на едночасовата церемония. Някои го приемат като емблема на японския император, когото традиционното вярване сочи за пряк потомък на дневното светило. Други го схващат като израз на изгряващата икономическа мощ на Япония, която, след като задмина Западна Германия по обем на производството, се нареди на второ място след САЩ сред капиталистическите държави и на трето в света изобщо, като се вземе предвид и СССР“, посочва кореспондентът на БТА.

Внушението за техническите възможности на домакините се засилва, когато на стометровата сцена излизат два високи по десетина метра роботи, озвучаващи форума с концерт от гласове на японски пойни птици и проблясвайки с многобройните си рефлектори и илюминатори, насищащи въздуха с мъгла от аромати, докато от небето вали дъжд от парфюмирани конфети и листчета с пожелания за бъдещето, написани от хора от различни националности.

На едно от летящите листчета с пожелания се чете: „Колко трудно е да се напредне към мира, а без мир не може да има напредък. Ши-мацу-Сан, 18-годишна – Япония.“ (...)

От социалистическите

страни в изложението участват официално СССР, България и Чехословакия. Представена е и Куба. Нашата страна за първи път участва официално в световно изложение – това е отговор на разширяващите се стопански връзки на България със страни, близки и далечни както географски, така и по обществено-политически строй. Нашето участие е също отговор на повишения икономически, туристически и културен интерес към България.

Малко след завършването на едночасовата церемония в българския павилион нахлуват стотици от гостите, поканени за тържеството. Четирите пирамиди от алуминий и стъкло, извисяващи се като планински върхове, които журналистите през последните дни определят като „изненадващо просторни отвътре“, сега се оказват изненадващо тесни, а масите в българския ресторант – недостатъчни. Само за два часа след откриването през българския павилион преминават 14 000 души.

„Веднага след официалното откриване на световното изложение ЕКСПО-70 в Осака (Япония) американската телевизия показва по каналите на „Нешънъл бродкастинг компани“ павилиона на България. От своя страна в предаване директно от Осака, осъществено чрез спътник, телевизионната компания „Кълъмбия бродкастинг систем“ в репортажа на своя специален пратеник

София, 15 май 1970 г. Председателят на Министерския съвет на България Тодор Живков преди полета за Япония.

Снимка: Владимир Иванов, БТА

Чарлз Куралт отбеляза и популярността на българския ресторант на изложението и привлекателността на българската кулинария“, пише БТА, цитирайки новина на кореспондент на агенцията в Ню Йорк.

„След официалното откриване вчера днес световното изложение ЕКСПО-70 отвори петте си врати за четвърт милион посетители. Внесена бе нова корекция в цифрата на предполагаемия брой на гостите – сега се очаква 60 милиона японци и чужденци да пристигнат в Осака през шестте месеца до закриването на изложението на 13

септември“, пише на 15 март пратеникът на БТА в Осака Димитри Иванов.

Той предава за публикуване приветствие на генералния секретар на Обединените нации У Тан до ЕКСПО-70, което е 21-вото световно изложение: Първото се е състояло през 1851 година в първата капиталистическа страна – Англия, където най-напред се е извършила техническата революция. Разликата между някога и сега е значителна не само що се отнася до показаното техническо равнище, но и до обединяващата тема: преди повече от век Англия, тогавашната „Фабрика на света“, демонстрира превъзходството си над другите. Емблемата на ЕКСПО-70 е петолостният

вишнев цвят, символизиращ стремежа към единство на петте континента, а девизът е „Светът е едно – прогрес и хармония за човечеството“. Ето защо и нашата страна участва в изложението наред с още 76 държави плюс Хонконг, четири международни организации включително Обединените нации и Общия европейски пазар, както и шест канадски и американски провинции и щати и три американски и европейски градове, представящи се независимо от палатите на своите страни, отделни големи фирми и корпорации.

На площта на ЕКСПО-70, наречена „Градът на бъдещето“ – 3300 декара на 20 километра от град Осака, втори по население в Япония със своите седем милиона и седемстотин хиляди жители – се намира и палатата на България. Преди обяд, когато павилионът разтваря вратите си пред множеството, първият посетител е посрещнат тържествено, плиснато е менче с вода по стар обичай и – макар със закъснение – раздадени са мартеници в присъствието на журналисти от радиото, вестниците и телевизията, включително японската национална телевизия NHK и телевизионната система Кансаи, които излъчват в своите програми кадри от колоритния ритуал.

Какво представлява българската палата? Средствата за масова информация излъчват и пишат доста много по този въпрос. Но ето как от-

говоря на него първият посетител – Акико Икега: „Кинири машта“ – което означава „хареса ми много“ – са първите думи на 21-годишната Акико. Миналата година тя била в София и се записала да следва Балканска история в Софийския университет: след месец щяла отново да замине за България, затова пристигнала тъй рано в българския павилион. „Четирите сини пирамиди действително напомнят за върховете на Стара планина – продължава описанието си тя. – Когато човек се насочи към входа и мине край скулптурата, изобразяваща ято гълъби, струва ми се, че долавя дъх на рози. После разбира, че това не е измама на сетивата и че мирисът идва от ароматизираната вода, която ромоли по четирите прага на езерцето. Такова е усещането, ако сте били в България, ако не сте – у вас преобладава любопитството да се срещнете с неизвестното. Любопитството е възнаградено щом влезете вътре – посрещат ви усмихнати български момичета в народни носии, застанали на фона на прожекционния екран, откъдето записът на детски хор подсилва звуково и зрительно оптимистичното настроение.

После идва онова, което за мен като студентка по история е наистина интересно – макетът на тракийската гробница при Казанлък, хиляда и триста годишното минало на България, златните съкровища от девети до

четвърти век преди нашата ера, стенописите на Боянската църква, стари икони. (...) На втория етаж е показано настоящето на България – страна на успяващо земеделие, развиваща се индустрия и накрая – а от гледна точка на чужденеца това може да се постави и в началото – страна на природни красоти и международен туризъм. В павилиона също така са изложени някои съвременни апаратури като електронния калкулатор ЕЛКА, които интересуват специалистите в съответното поле. Докато неспециалистът, приближаващ изхода, е съблазнен от българския ресторант, предлагащ български специалитети и вина“, завършва разказа си родената в Токио Акико.

* * *

„Днес петстотинхилядният посетител влезе в павилиона, с който България се представя на Световното изложение ЕКСПО-70 в Осака. Половин милион посетители на дванадесетия ден от датата на откриването – това е безспорен успех за първото официално участие в световно изложение на нашата страна“, пише на 26 март Димитри Иванов за БТА. Според него успехът на България на ЕКСПО-70 се потвърждава от данните на механичните броячи, които сочат нашия павилион като едно от най-посещаваните места в изложението. „Невъзможно е той да не бъде забелязан“, пише и вестник

София, 15 май 1970 г. Председателят на Министерския съвет на България Тодор Живков заминава за Осака.
Снимка: Владимир Иванов, БТА

„Майничи“ и това мнение заедно с подробни описания за вътрешността и атмосферата на павилиона се споделя и в излезлите сутринта броеве на „Киото шимбун“, „Санцеи шимбун“, „Йошиури“, „Хон кенсай“, „Джапан таймс“, „Секиу казаку“, „Чуничи шимбун“, „Фукушима мимпо“, „Шин кенсай“ и други вестници. Оценката се потвърждава не само от печата, а и от другите средства за масова информация (телевизионните компании „Ен-ейч-кей“ и „Кансай“ излъчват нови програми за българския павилион и за България), от личните разговори с посетителите, от изписаните книги за впечатления и – за да бъде картината пълна – дори от факта, че японските фирми пускат на пазара картичка с

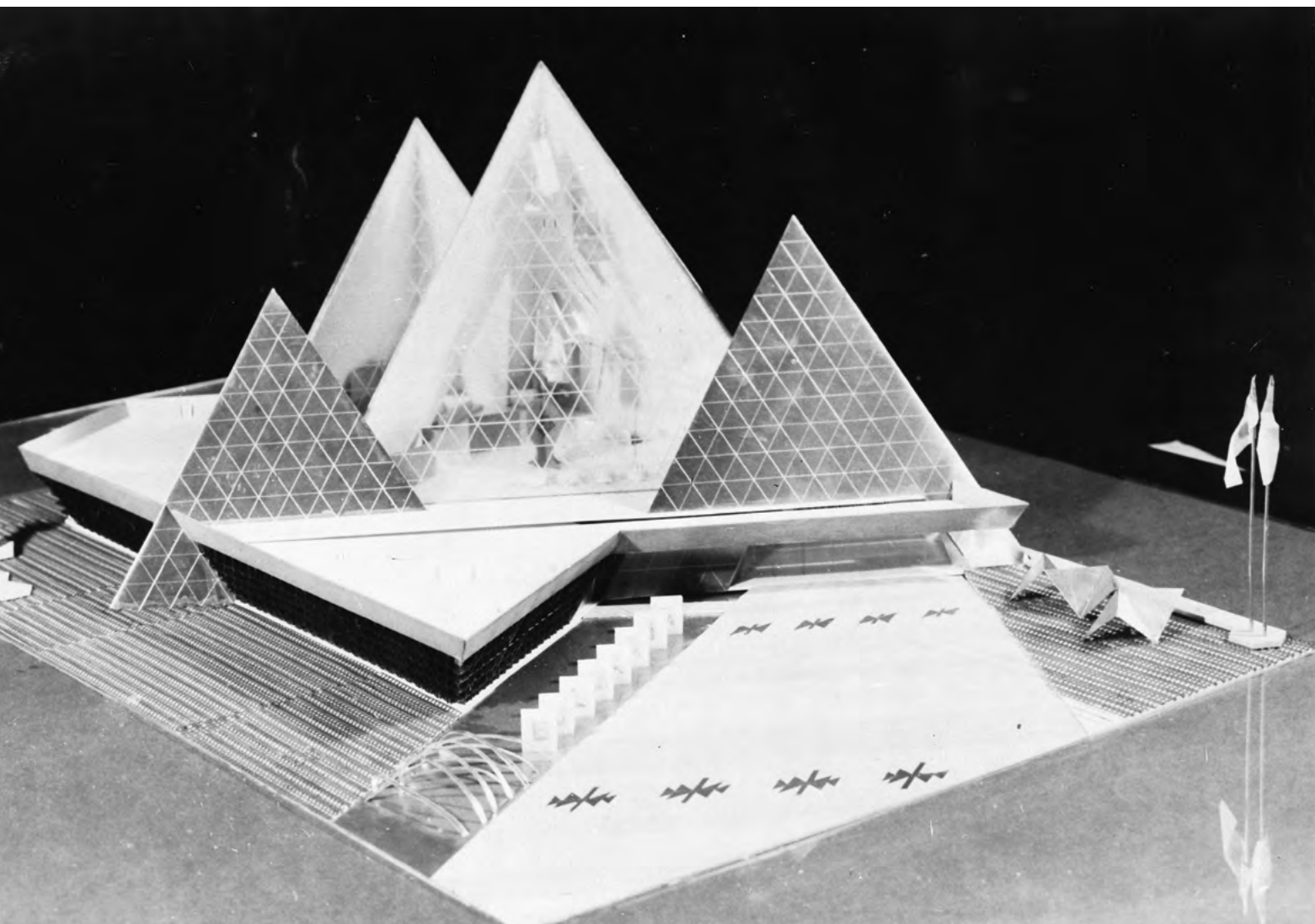
изглед от българския павилион на изложението. А тези фирми отпечатват само изгледи на забележителностите, които се търсят от публиката.

* * *

На 4 април българският павилион на световното изложение в Осака е посетен от президента на ЧССР Лудвик Свобода, министърът на външните работи Ян Марко и придружаващите ги лица. Чехословашките гости се намират в Осака по повод честването на националния ден на ЧССР на ЕКСПО-70. След тържеството по този случай гостите от Чехословашкия посещават съветския и българския павилион. Те са посрещнати от правителстве-

ния комисар за българското участие в ЕКСПО-70 Авакум Браничев, а девойки в национални носии им поднасят цветя и значката на павилиона. След като се запозна с експозицията, президентът заявява: „Вашият павилион нагледно показва какви успехи е постигнал народът на прекрасната ви страна през годините на социалистическото строителство, поздравявам ви искрено за вашите успехи.“

Следобед има и още едно тържество – посрещането на милионният посетител. След като броячите отчита 999 990 и остава последната десетка до един милион, чакащите на опашка пред входа вече търсят с поглед на кого ще се случи да бъде

София, 10 януари 1969 г. Макет на българската палата,
която ще бъде построена на ЕКСПО-1970.
Снимка: Владимир Иванов, БТА

милионният посетител на нашия павилион. Оказва се, че това е петдесетгодишната японка Масако Уатанабе от Мисши, в префектурата на Хирошима. Тя и нейният внук са въведени в павилиона от правителствения комисар, който им поднася подаръци.

Г-жа Уатанабе казва, че първият павилион на ЕКСПО-70, който тя посещава, е българският, насочила се най-напред към него, защото гледала по телевизията три програми за България, които я заин-

тригували. Фото- и кино-репортерите дълго снимат милионната посетителка, журналистите от японските вестници ѝ задават въпроси с микрофони в ръка, а през входа вече влизат първите стотици от втория милион гости.

* * *

„Идеята на световните изложения се е изменяла с десетилетията – пише на 6 април 1970 година специалният пра-

теник на изложението в Осака Димитри Иванов. – На първото Световно изложение в Лондон под патронажа на кралица Виктория преди век и половина между експонатите е фигурирало нещо, което би изумило днешния посетител – свръхмодерните за онова време артилерийски оръдия; Деветото световно изложение през 1889 година в Париж вече няма нотки на военна демонстрация – Франция показва инженерно-техническите си възможности

с построената специално за изложението Айфелова кула и прибавя към традицията на изложениата културен елемент с нови художествени галерии и театрални постановки; американските домакини в Сент Луис обявяват настъпващата автомобилна ера...

* * *

На 13 април на Световното изложение в Осака е отбелязан денят на ООН. Генералният секретар на организацията У Тан заявява на фестивалния площад, че по своите цели изложението съвпада със същността на ООН, тъй като е в духа на международното разбирателство. След като отбелязва факта, че това е първото световно изложение, което се организира в Азия, и че в него участват рекорден брой страни, У Тан изразява задоволство от това, че на ЕКСПО-70 се развява и синьото знаме на ООН, че на фестивалния площад може да се чуят звуците на камбаната на мира. Тази камбана, отлята от дребните монети, събрани от хиляди деца от тази част на света, където за първи път е употребено атомно оръжие, е подарена на ООН, но преди откриването на изложението японските домакини я искат временно, за да фигурира между експонатите.

* * *

На 18 май в Осака е организирана официална вечеря в

чест на председателя на Министерския съвет на НР България Тодор Живков. В рамките на събитието г-н Ейсаку Сато, министър-председател на Япония, произнася реч. „На изложението в Япония вашата страна участва за първи път в подобна проява. Тя взе положително решение за участие доста по-рано от другите страни в Източна Европа“, отбелязва той и посочва, че през последните години отношенията между двете страни и обменът в икономическата и културната област се задълбочават. „Ние знаем, че вашият павилион на ЕКСПО-70 предизвиква симпатии и получава висока оценка от много японски и други посетители на изложението. Той показва историята и развитието на икономиката и културата на вашата страна, съдържа художествени експонати, които показват блестящите културни традиции на страната, където е възникнала славянската писменост. От все сърце желаем успешно участие на вашата страна в ЕКСПО“, казва той.

Тодор Живков също произнася реч – сърдечно благодарен за любезната поканата на японското правителство да посети страната и световното изложение и изразява убеждението си, че участието на България в Осака ще допринесе за разширяването и задълбочаването на българо-японските връзки и сътрудничество. „България и Япония са далече една

от друга. Но нито голямото разстояние, нито различията в обществения строй са пречка за изграждане на добри политически, икономически и културни отношения между нашите страни върху принципите на мирното съвместно съществуване“, казва Живков.

* * *

„Днес в присъствието на председателя на Министерския съвет Тодор Живков на ЕКСПО-70 бе честван националният ден на България“, предава на 20 май специалният кореспондент на БТА Димитри Иванов.

В залата за официални гости българският министър-председател е посрещнат и приветстван от г-н Хагивара, генерален комисар на японското правителство за ЕКСПО-70, и от г-н Кано, заместник-председател на асоциацията за изложението.

В 10:00 часа започва официалната церемония, прозвучават националните химни на България и на страната домакин – Япония. На стоманените пилони на фестивалния площад се издигат напият трибагреник и флагът с червен слънчев диск на бял фон. Г-н Хагивара и министър-председателят Тодор Живков произнасят речи.

След националните химни от високоговорителите на покрития амфитеатър се разнасят звуците на популярната японска песен „Сакура“ („Вишна“). В същия миг

японска девойка се изкачва по стъпалата към официалната трибуна и поднася цветя на Людмила Живкова, дъщерята на министър-председателя. Българска девойка се запътва към десетметровия робот Деме, който е излязъл в средата на площада. Деме символизира бъдещето – той може да говори, да предава оркестрови изпълнения, да ароматизира въздуха, има уреди за дистанционно командване на плуващите сцени, пулсиращите водоскоци и други съоръжения на Фестивал плаза – фестивалния площад, който е централният архитектурен елемент на ЕКСПО-70.

* * *

„България е централна тема в днешния японски печат, който излиза с обширни материали и снимки за нашата страна по повод Националния ден на България на ЕКСПО-70 и посещението на министър-председателя Тодор Живков в Япония. Вестник „Дейли Йомури“ посвещава на България пет от дванадесетте страници на английското си издание“, пише на 20 май кореспондентът на БТА в Осака Димитри Иванов.

Вестник „Майничи гейли нюз“ излиза с две страници за България. С обширни материали е и „Джапан таймс“, новини за страната ни намират място и в десетките други ежедневници на японски и английски език.

„Японското радио и телевизия, естествено, изпревариха

вестниците с по-пресна информация, като излъчиха репортажи за националния ден на България на ЕКСПО-70, пише Димитри Иванов. По гумите му всички японски радиостанции включват събитието в осведомителния си бюлетин, като предават отделно беседи, интервюта и друга материали на българска тема.

Телевизионната система Асахи бродкастинг корпорейшън заедно с Кансаи телевизионна и най-голямата от телевизионните корпорации „Ен-ейч-кей“ излъчват специални програми от тържеството на фестивалния площад.

* * *

„Под заглавие „Половината на изложението“ днес японските вестници отбелязват, че са изтекли половината от 180-те дни на Световното изложение в Осака“, четем в новина от 15 юни.

Посочва се, че досега 27 милиона души са посетили изложението и че тази цифра надхвърля данните за същия период от предишното изложение в Монреал. До днес 3 968 000 души са посетили павилиона на България, което потвърждава успеха на първото официално българско участие в световно изложение.

* * *

Един от резултатите от първото официално участие на България в световно из-

ложение е създадената основа за организиран туризъм: японски групи ще посещават нашата страна, посочва новина от 22 юни.

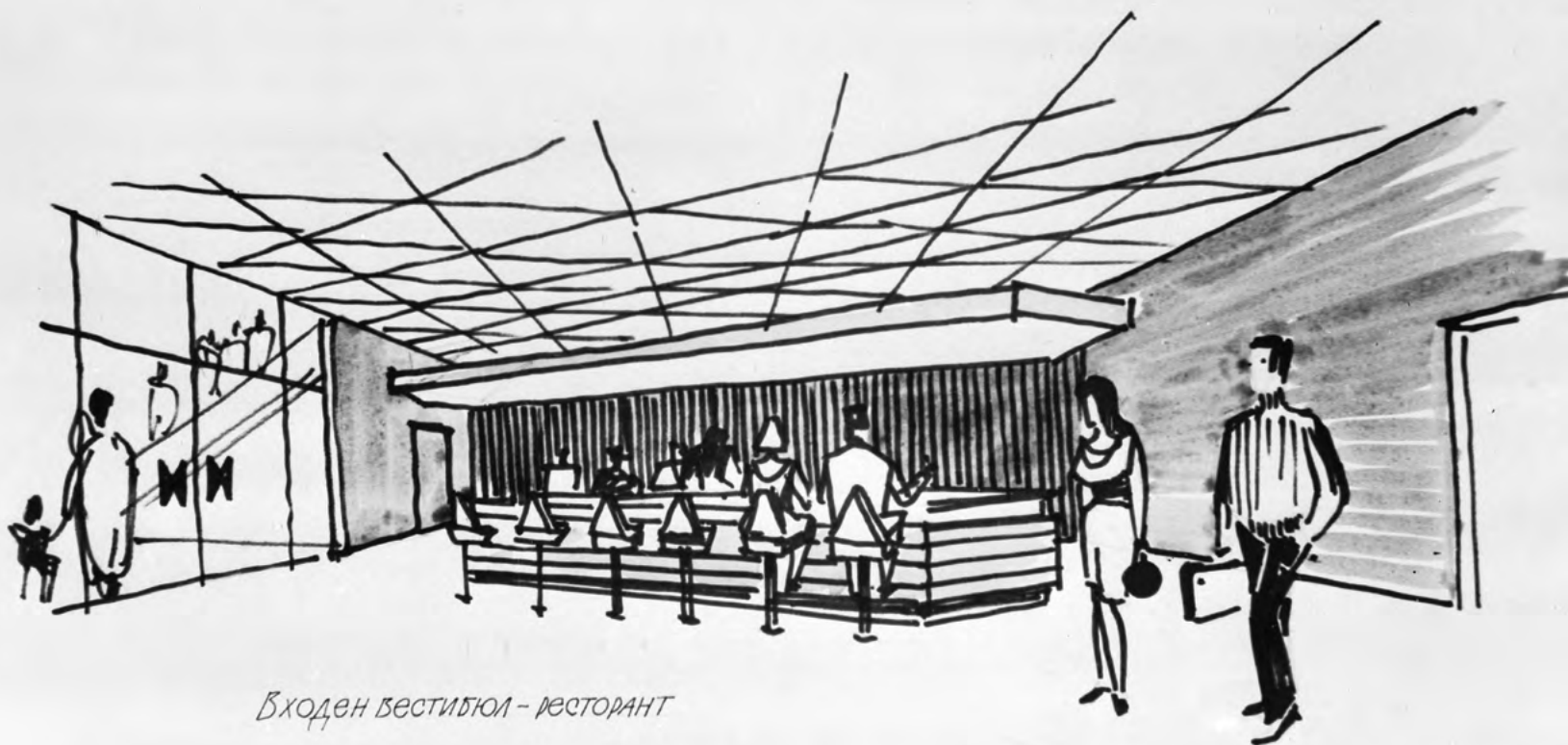
Петте големи туристически фирми в Япония обявяват, че са готови да изпращат японски туристи в България. Страната ни е получила име в световния туризъм, а засилващият се през последно време внос на български плодови консерви и други стоки е направил България популярна в Япония. Успешното представяне на България на ЕКСПО-70 също е засилило интереса към страната ни сред японците,

Представителят на Комитета по туризма Я. Карашев уточнява договорните условия с японските туристически организации, а фирмата „Токио Маруичя Шоджи“, която поддържа оживени делови връзки с България, създава на свои разноски представителство в Япония на Българския комитет по туризма. Първите японски гости ще започнал да пристигат през 1971 г.

* * *

На 29 юни Япония чества националния си ден на ЕКСПО-70 с колоритна програма, включваща древни национални танци и парад на детски оркестри – символ на младежката жизненост на една стара държава.

Досега 32 милиона души са посетили ЕКСПО-70 за три месеца – значително повече, отколкото предните изложения и от първоначал-

София, 10 януари 1969 г. Скица на Входния Вестибюл-ресторант на българската палата, която ще бъде построена на Световното изложение в Осака.
Снимка: Владимир Иванов, БТА

ните предположения, което потвърждава добрата организация на домакините и популярността на девиза на изложението „Напредък и хармония за човечеството“.

България има – пропорционално погледнато – голям относителен дял в общия успех. За това свидетелстват както броят на посетителите в българския павилион, така и низ от факти от тримесечното ежедневие на ЕКСПО, като последният от тях е „Българската сватба“, отпразнувана на 28 юни. Хиросуке Озука, зъболекар от Токио, и приятелката му Казуко, информаторка в павилиона на електричеството на ЕКСПО-70, решават да на-

правят българска сватба в ресторанта на нашия павилион. По български обичай те са дарени от ръководството на нашето участие в ЕКСПО, а след това по японска традиция прочитат импровизирани стихове: „Нека нашата любов литне към вашата страна!“

На 16 юли българската експозиция на световното изложение е разгледана от императора на Япония Хирохито, който пристига тук от резиденцията си в Токио, за да посети някои от сто и дванайсетте павилиона на ЕКСПО-70. Императорът е посрещнат

от българските девойки-информаторки в национални носии, от ръководството на павилиона и неговия директор А. Ангелов, който запознава високия гост с темата на нашето изложение – миналото на нашите земи и нова социалистическа България, нейната индустрия и селско стопанство, международен туризъм, нейните успехи в различните области на икономиката и културния живот и т.н.

Това е най-високото досега посещение в павилиона на България, в който през последно време са приети като почетни гости също престолонаследникът и груги членове на императорското

семејство, както и видни общественици и политически дейци.

Павилионът на нашата страна е разгледан от 5 405 000 японски и чуждестранни гости от откриването на изложението на 14 март до настоящия ден, в който той е причислен към десетината чуждестранни експозиции, включени в списъка на обектите, с които японският император ще се запознае.

Броят на посетилите досега на българския павилион представлява значителен процент от гостите на изложението: през началните месеци на ЕКСПО той се движи между 12 и 14 на сто, а напоследък – между 13 и 15 на сто.

Интересът, проявяван от публиката, е отразен в материалите и програмите на средствата за масова информация: само през изтеклата седмица три седмични и две месечни списания поместват материали за България и нейното участие. Телевизионната система Ей-Би-Си излъчи една, а телевизионната система Йо-миури – 2 програми на същата тема. Предавания за България са включени и в емисиите на няколко от националните радиостанции.

На 23 юли при голям интерес на японските журналисти от вестниците, радиото и телевизията се провежда пресконференция за конкурса на детски рисунки на тема „България през очите на японските деца“ и „Япония през очите

на българските деца“.

Директорът на българския павилион на ЕКСПО-70 А. Ангелов запознава присъстващите с подробностите около конкурса и с неговата цел, отразена в начина, по който той е обявен – „Рисунки за приятелство“. Отговаряйки на десетките поставени въпроси, той отбелязва, че името на нашата страна е популяризирано в Япония чрез успешното българско представяне

В подземния търговски център Умега Чика в многомилионния японски град Осака започна седмица на България, организирана от българското участие в ЕКСПО-70, предава кореспондентът на БТА на 4 август.

Търговският център Умега Чика представлява подземно градче, кръстовище на подземния и надземния трафик, къде-

София, 21 юли 1970 г. Марка, издадена по повод на ЕКСПО-1970.
Снимка-репродукция: Евгения Малезанова, БТА

на ЕКСПО-70, че голяма част от близо шестте милиона посетители, които досега са минали през нашия павилион, са деца и идеята е конкурсът да остави в съзнанието на най-малките следа, която да надживее шестмесечното Световно изложение в Осака.

В Япония конкурсът протича под шефството на г-н Сато, губернатор на района на град Осака и на Съвета по образованието.

то до полунощ се чувства пулсът на големия град. Тук всеки ден минават по един милион души.

Сега в Умега се продават български стоки, разпространяват се материали за България, по звуковата уредба звучи българска музика и обобщена информация за нашата страна, специалният кът за ЕКСПО, уреден от домакините на изложението, е украсен с български и японски знамена, въпреки че

българският павилион на ЕКСПО-70 досега е посетен от над шест милиона души, стотици хиляди минувачи в подземния търговски център Умега Чика получават тук първата си пряка информация за България.

* * *

На 15 август в българския павилион тържествено е открита изложбата „Рисунки за приятелството“ от японски и български деца.

Рисунките – 50 от български и 50 от японски деца до дванадесетгодишна възраст, са на победителите от конкурса „България през очите на японските деца“ и „Япония през нашите очи“, в които децата от всяка страна рисуват другата, както те си я представят.

Тържественото откриване на изложбата е в присъствието на губернатора на района на Осака г-н Гисен Сато и съпругата му Юкико Сато – художничка и председателка на местното жури, на генералните комисари за ЕКСПО-70 на правителствата на седемдесетте страни, участващи в световното изложение, на представители на Японската асоциация за изложението, на петдесетте японски деца, чиито рисунки са премирани, и на техните родители, както и на журналисти от всички главни японски вестници, радио- и телевизионни корпорации.

Директорът на българския павилион А. Ангелов и губернаторът г-н Сато прерязват

трицветната лента и канят присъстващите да разгледат изложбата, след което са раздадени наградите и грамотите на малките участници в художествения конкурс, а за гостите и журналистите е даден коктейл.

В словото си след връчването на наградите губернаторът на Осака отбелязва, че със своето първо участие в световно изложение България е постигнала изненадващ успех, че българският павилион е един от най-популярните на ЕКСПО-70 и завършилият конкурс за детски рисунки е нов принос на тази страна за осъществяване на девиза на изложението „Прогрес и хармония за човечеството“.

След закриването на световното изложение се планира изложбата да бъде показана в Осака и Токио.

* * *

На 13 септември световното изложение е закрито. То е първото световно изложение извън европейския и американския континент. Броят на участващите страни (над седемдесет), отделни провинции, щати, градове, международни организации и индустриални групи е рекорден, броят на посетителите – също. Около една седма от тях – т.е. над девет милиона души, посещават и павилиона на Народна република България, която за първи път се представя на световно изложение. 14 000 км, или седем меридиана, де-

лят България от Япония. По пладне българско време, т.е. привечер местно време, пред българския павилион под звуците на националния ни химн трибагренниците са свалени и нашата експозиция е обявена за закрыта.

Заместник генералният комисар за българското участие А. Ангелов отбелязва, че 183-те дни на ЕКСПО потвърждават успеха на първото българско участие в световно изложение, че това участие е голяма политическа изява, тъй като хармоничното развитие и напредъкът на България са показани на повече от девет милиона японци и други чужденци – броят на посетителите превишава броя на населението на България.

Българският посланик в Япония Илчо Папазов благодари на многобройните японски и чуждестранни посетители, които са проявили жив интерес към павилиона на нашата страна, оценили са го високо и така изграждат жив мост между България и Япония, между България и света, след което благодари също на българските и на японските организатори на нашия павилион.

ИНТЕРВЮ НА ЯНИЦА ХРИСТОВА

Инж. Иван Попйорданов, разработил аудио-визуалната част на експозицията в българския павилион на ЕКСПО-70:

СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И ЯПОНИЯ ПРИДОБИ ДРУГИ ИЗМЕРЕНИЯ СЛЕД НАШЕТО УЧАСТИЕ НА СВЕТОВНОТО ИЗЛОЖЕНИЕ В ОСАКА ПРЕЗ 1970 Г.

Иван Попйорданов на Празниците на изкуствата „Аполония“ през 2008 г.
Снимка: Елена Дикова, БТА

„Без каквото и да било политически спекулации или ненужна форма на носталгия за времето от преди 55 години, за мен неоспорим факт е, че икономическото сътрудничество между България и Япония придоби съвсем други

измерения след нашето участие на ЕКСПО-70 в Осака“, казва инж. Иван Попйорданов, разработил аудио-визуалната част на експозицията в българския павилион, представен на световното изложение в японския град преди 55 години.

Според него нашето представяне тогава е следвало „стремежа да се покаже една малко позната страна – като модерно развиваща се държава със свое минало, настояще и бъдеще“. Попйорданов подчертава също, че със своята архитектура българският павилион в Осака е „безспорно най-впечатляващ на фона на цялото това Вавилонско стълпотворение от павилиони на повече от 80 държави от всички континенти“.

Иван Попйорданов е роден на 14 август 1938 година в София. През 1956-а, след като завършва гимназия, е приет в Софийската политехника. Тогава е оповестено, че вече е възможно да се следва във висши учебни заведения в чужбина. Попйорданов се насочва към Висшия технически институт Прага, Чехословакия. Дипломира се през 1962 година със специалност „Филмова и телевизионна техника“.

От 45-годишния му трудов стаж 17 години Иван Попйорданов работи в киното. През 1963-та, след завръщането си от Прага, постъпва на работа в Студиата за игрални филми (СИФ) „Бояна“ като инженер в

отдел „Звукозапис“. Прекъсва за година, за да се включи в разработването на проекта, с който България се представя на Световното изложение през 1970 година. След завръщането си Попйорданов е назначен за главен инженер в СИФ, а в края на май 1972 година вече е директор.

В периода 1984-1988 година пътят му отново го отвежда в Прага, където Иван Попйорданов е ръководител на Българския културен център.

Той е бил и главен специалист в Българската търговска палата, зам. главен директор в ТСО „Българска кинематография“ и ръководител група към Комитета за култура.

Професионалният път на Попйорданов е свързан и с Българската национална телевизия (БНТ), където е заемал постове зам. генерален, изпълнителен и генерален директор.

Той е бил и директор на Сатиричния театър „Алеко Константинов“.

Пред списание ЛИК инж. Попйорданов споделя за пътя си до Осака и за външните, съпътствали българското представяне на Световното изложение през 1970 година – как се озовава в екипа, разработил концепцията на режисьора Вълло Радев, какво впечатление оставя българският павилион и защо е важно страната ни да участва в подобни международни форуми.

Господин Попйорданов, вие сте инженер на аудио-визуалната част на експозицията в българския павилион на Световното изложение в Осака през 1970 година. Как станяхте част от екипа, представил България?

– Когато наскоро прочетох в пресата, че тази година Япония отново ще бъде домакин на световно изложение, неволно в паметта ми се върна споменът за ЕКСПО-70 в Осака – събитие, в което имах шанса да бъда член на екипа, който реализира българското участие тогава.

Някъде в края на месец май 1969 година в Киноцентъра, където работех като инженер вече шест години, ме потърсиха от екипа на Вълло Радев и ми съобщиха, че е поискал да се срещне с мен.

По това време Вълло Радев беше с утвърден авторитет като един от най-успешните български кинорежисьори след филмите „Крадеца на праскови“, „Цар и генерал“ и „Най-дългата нощ“. Когато го потърсих, бях изненадан от предложението, което ми отпрати. Предложението му се състоеше в това: за една година да напусна работата в Киноцентъра и да бъда включен в авторския колектив на Българския павилион на ЕКСПО-70 в Осака. Това предложение ми дойде като гръм от ясно небе. Моето задължение беше да поема реализацията на аудио-визуалната част от експозицията на бъдещия павилион. Вярно, че ставаше

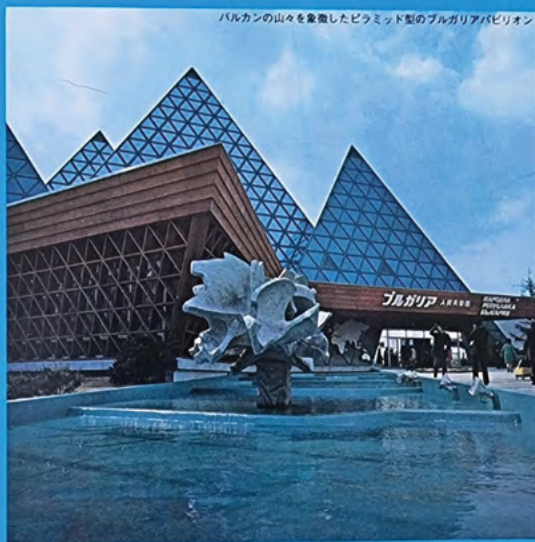
въпрос да се заема с проект, който е изцяло свързан с моята професия като инженер в тази област, но страховете ми бяха дали ще мога да се справя с тази отговорност, и то на чужд терен в далечна Япония. Вълло Радев имаше редкия талант да убеждава хората от екипа си за всичко, с което се захваща. Притежаваше не само харизма, но и способността да мотивира хората около себе си за максимално професионално отношение към всеки проект.

Споменавате в онлайн интервю, че прекарвате една година в Япония във връзка с работата си по павилиона. В какво се състоеше тя?

– В началото на август 1969 година заминах за Япония като част от екипа на строящия се павилион на България в Осака. Оказа се, че имаме голямо закъснение със строителството на павилиона, както и с договарянето на фирмите подизпълнители на експозицията в частта на аудио-визуалните съоръжения. Така първите две седмици в Токио се провеждаха разговори с редица японски фирми, които кандидатстваха като потенциални изпълнители на проектозаданието като „Шарп“, „Сони“, „Тошиба“ и други. В края на август окончателно приехме за главен изпълнител на аудио-визуалната част, състояща се основно в проекции на кинолента в отделните обекти от експозицията,

ブルガリアでシャープのテレコがNo.1

— 万国博ブルガリア館でもシャープ製品が大活躍 —

Брошура от ЕКСПО-1970 с българския павилион на корицата.
Снимка: личен архив на Иван Попйорданов

предложението на фирмата „Тошиба“. Сложността при реализацията на експозицията беше, че при утвърдената архитектура на павилиона – „взаимно проникващи пирамиди“ – възможностите за осигуряване на необходимото разстояние за постигане на предвидения размер на екраните беше единствено на принципа на „задна проекция“.

Докато се уточняваха техническите въпроси около цялостното оборудване на отделните обекти в експозицията, в България се снимаха и обработваха филмите по отделните теми на утвърдената концепция на екипа на Вълчо Рагев. Ако мога днес – петдесет и пет години след ЕКСПО-70, да формулирам какви бяха акцентите на концепцията, заложена в нашата експозиция и без да идеали-

зирам оценката, отчитайки определени идеологически особености, беше стремението да се покаже една малко позната страна като модерно развиваща се държава със свое минало, настояще и бъдеще.

Искам да подчертая, че архитектурата на българския павилион с автори арх. Тодор Кожухаров и арх. Евлоги Цветков беше безспорно най-впечатляващо на фона на цялото това Вавилонско стълпотворение от павилиони на повече от 80 държави от всички континенти.

Днес – петдесет и пет години по-късно, си давам сметка колко много хора бяха ангажирани в реализирането на българското участие на това световно изложение. Като започнем от инвеститора – Българската търговска палата с ръководител Авакум Бра-

ничев, архитектите Тодор Кожухаров и Евлоги Цветков, художниците Иван Рагев, Борис Китанов, Иван Богданов, Димитър Механджийски, екипите на отделните тематични филми начело с режисьора Иван Халачев и оператора Борис Янакиев. Списъкът е дълъг и е свидетелство за едно успешно сътрудничество.

По-просто казано – много хора си бяха свършили добре работата.

Пребиваването ми в Япония около осем месеца с две прекъсвания беше за мен изключително преживяване. Тази страна впечатляваше с постиженията си. За относително кратко време след Втората световна война – само за по-малко от 20 години, Япония се беше превърнала в супермодерна държава с изградена инфраструктура и с впечатляващи постижения в областта на авангардните технологии. Японските стоки заливаха пазарите по целия свят. Но главното – Япония впечатляваше и с нещо друго – съчетанието на свръхмодерното с традиционното за страната и бита на хората, с неподражаемите дисциплина и ред.

Как се промени професионалният ви път след завръщането в България?

– След като мина Националният ден на България на ЕКСПО-70 в края май, се завърнах в България. През септември бях назначен за главен ин-

женер на Студия за игрални филми „Бояна“, а две години по-късно бях назначен за директор на същата. Така общо – в българското кино натрупах 17-годишен стаж.

Ако трябва да характеризирам най-кратко ЕКСПО-70 в Осака – това световно изложение бе манифестация на постиженията на аудио-визуалната техника за времето си.

В тази връзка – придобитият опит от българското участие на ЕКСПО-70 даде възможност да се преосмислят подходите при проектирането и реализирането на музейни експозиции и различни групи форми на популяризиране на културни обекти и исторически забележителности.

В това отношение приносът на Вълко Радев и неговия екип е значителен!

През 1981 година по повод 1300 години от основаването на Българската държава в зала „Фестивална“ бе реализирана мащабна експозиция „1300 години българска култура“, в която с най-съвременни аудио-визуални средства бе представена многовековната история на нашето културно наследство

През 1985 година в сътрудничество с колегите от АРГЦЕНТРУМ в Прага започна реализирането на проекта „Царевец – звук и светлина“, който се осъществява и до днес на една от забележителностите във Велико Търново.

София, 5 септември 2012 г. Иван Попйорданов, бивш директор на Държавния сатиричен театър „Алеко Константинов“ в София, до бюста на Алеко при откриването на обновената сграда на театъра.
Снимка: Владимир Шоков, БТА

Защо е важно за страната ни да участва в събития от ранга на световните изложения?

– Въпросът какъв е смисълът от участието на една държава в събития от рода на световните изложения винаги ме подсеща за ироничната забележка на Алеко Константинов по повод на участието ни на подобно събитие в Чикаго през 1893 година – „ами и ние сме се изложили“. В съвременния глобализиран

свят неучастие в динамичните промени и технологичните тенденции осъжда държавите на самоизолация и пропускане на възможности за развитие и реална самооценка. Без каквито и да било политически спекулации или ненужна форма на носталгия за времето от преди 55 години, за мен неоспорим факт е, че икономическото сътрудничество между България и Япония придоби съвсем групи измерения след нашето участие на ЕКСПО-70 в Осака.

НЕЗАБРАВИМОТО УЧАСТИЕ НА ДЕТСКИЯ РАДИОХОР НА ЕКСПО-70

Детският хор на Българското радио и телевизия под диригентството на Христо Недялков участва със свои изпълнения в рамките на Световното изложение в Осака през 1970 година. Певческият талант, гласовата палитра и високото професионално майсторство на младите изпълнители оставят незабравима следа у японската публика. В списание ЛИК представяме акценти от турнето на Детския хор в екзотичната страна – така, както е било представено на страниците на медиите и както го помнят неговите съвременници.

ХОРЪТ АКОСТИРА В ПРИСТАНИЩЕТО НА ЙОКОХАМА

„Днес в пристанището на Йокохама акостира съветският кораб „Хабаровск“, с който пристигнаха четирисетте малки любимци на японската публика – Детският хор при Българското радио и телевизия“, четем в новина на БТА от 14 август 1970 година. Публикацията от деня припомня, че първото гостуване на Детския радиохор в Япония е през 1957 година. След успех, който според японските журналисти „не се поддава на описание“, малките певци пристигат отново в Япония през 1969 година. Не са изтекли и 24 часа, след като събралото се множество трогателно изпраща българските деца, и в печата се поставя въпросът ще дойдат ли те отново в Япония и кога!

Седмици преди пристигането в Йокохама през 1970 година представителите на компанията „Нихон генра нюз“ трябва да отговорят на многобройните телефонни и

писмени запитвания кога ще бъдат концертите. Тази компания е организатор на предстоящото турне на Детския радиохор, който гостува в Япония по нейна покана.

При сегашното си трето гостуване малките изпълнители е планирано да изнесат над 20 концерта в различни

места на страната, първият от които е в Токио – в големата зала „Нумазу“. В Япония се разпространяват и търсените много от публиката една дългосвиреща плоча с 21 изпълнения на Детския радиохор и други две плочи, записани по време на предишните гостувания на хора.

Корицата и страницата за българския павилион от официалния пътеводител на Световното изложение в Осака през 1970 г.

Снимки: личен архив на Иван Попйорданов

БЪЛГАРИЯ ПЕЕ НА ЕКСПО-70

„... Родино, Родино, как толкова слънце събра!...“

Една крилата, завладяваща детска песен грабва милионите посетители на българския павилион на ЕКСПО-70 в Осака още с влизането им. От широкия цветен екран ги посрещат грейнали в радост детски лица, сияйни усмивки. Пее Детският хор на Българското радио и телевизия! С тези думи започва статия, поместена на цяла страница в брой 34 от август 1970 година на списание „Паралели“, издание на БТА.

Хората се спират, дълго и внимателно слушат песента или захласнато поклащат глава. Други насочват по-близо микрофоните на своите магнитофони, за да запишат възшебните гласове. Трети разпитват любезната информаторка, самата тя бивш член на хора, за неговите прояви, настоятелно молят да получат записана на грамофонна плоча изпълняваната песен. Голяма част от тях познават малките български певци от концертните им турнета в Япония през 1967 и 1969 година и обичат тяхното изкуство. Знаят за предстоящото им трето гостуване и с нетърпение ги очакват...

И българските славеи са отново в Япония!

Този път им предстои едно изключително преживяване, по-възнуващо може би от тържествената премиера в

София, 31 януари 1986 г. Христо Недялков и хористите от Детския радиохор.
Снимка: Живко Ангелов, БТА

Токио. Наред с редица груги световноизвестни изпълнителски състави и артисти те са поканени да изнесат самостоятелен концерт в изложбения град на ЕКСПО-70. От концертния подиум на световното изложение нашите малки певци ще имат възможност да покажат своето изпълнителско майсторство.

Детският хор на Българското радио и телевизия гостува в Япония от 14 август до 26 септември. През този период под диригентството на Христо Недялков хорът има планирани около 25 самостоятелни концерта в редица от най-го-

леми градове на страната, прекосявайки я от най-северната до най-южната ѝ част.

Планирани са и стереозаписи за дългосвиреща грамофонна плоча, които ще се направят в Токио. Голям интерес към него проявяват и някои музикално-творчески кръгове в Япония. Те ще организират показна репетиция-концерт на хора в град Шизуока пред хорови диригенти от Япония. Наред с филмите, заснети по време на миналите турнета, това е стремеж за изучаване на опита в творческата работа на нашия прочут детски хор...

БИЛЯНА СТАНОЙЛОВИЧ, ЧАСТ ОТ ХОРА, ГОСТУВАЛ В ЯПОНИЯ:

ИМАМ МИЛИ СПОМЕНИ ОТ ПОСЕЩЕНИЕТО В ПАВИЛИОНА

За настоящия си брой от списание ЛИК се свързахме с Биляна Станойлович и я помолихме да се върне назад в спомените си, когато самата тя е била част от Детския радиоход, гостувал в Страната на изгряващото слънце преди 55 години.

„Българският павилион на световното изложение ЕКСПО-70 в Осака посрещаше от сутрин до вечер своите гости с изпълнение на Детския хор на БНР на песента „Родино“ от Петър Ступел, проектирана нонстоп на голям екран над входа на павилиона. Тя бе станала популярна сред стотици служители, обслужващи ЕКСПО-70, и когато на 1 септември нашият хор разглеждаше многобройните павилиони на изложението, всички ни припознаваха и желаеха да ни чуят на живо... Аз също бях в състава на 36-те хористи и имам мили спомени от посещението в павилиона“, казва тя. Станойлович

София, 11 юли 1974 г. Детският радиоход с диригент Христо Недялков изпълнява „Аз съм българче“ по текст на Иван Вазов на галаконцерта на художествената самодейност в столицата. Снимка: Димитър Викторов, БТА

споделя, че впоследствие, след като завършва 22-ра гимназия в София, през 1974 година продължава образованието си в Япония със стипендия на Токайския университет. Стипендията е отпусната специално на хорист от Детския хор на БНР. „След което целият ми жизнен път бе свързан по някакъв начин с Япония. От 1994 до 2018 година бях асистент на деветима японски посланици в Посолството на Япония в София“, казва тя.

Биляна Станойлович припомня, че турнето през 1970 година, което съвпада с ЕКСПО-70 в Осака, е едно от трите големи импресарски турнета на Детския радиоход в Япония, които се състоят от 1969 до 1972 година. По думите ѝ всеки концерт на Детския хор на БНР е своеобразен триумф и потвърждение на високото певческо изкуство на хористите под диригентското майсторство на маестро Христо Недялков.

Биляна Станойлович
Снимка: личен архив

Аплогисментите след края на всеки концерт не стихват и хорът изпълнява поне три песни на бис, а в края на концерта изпълнителите са обвивани с многобройни кошници и букети цветя.

„Японците са известни майстори в аранжирането на цветя. Неслучайно традиционното японско изкуство за подреждане на цветя „Икебана“ в буквален превод означава „да

София, 12 май 1988 г. Концерт на Детския радиохор с диригент Христо Недялков.
Снимка: Георги Казаков, БТА

вдъхнеш живот на цветята“, коментира Станойлович.

„След концертите пред съблекалните ни посрещаха многобройни почитатели, в повечето случаи наши връстници. Разменяхме си сувенири, както и адреси за контакт и кореспонденция. Тези контакти продължават и до днес“, споделя още тя. Допълва, че някои от най-отявлените почитатели ги следват от град на град, от концерт до концерт. „Японските ни връстници ни впечатляваха със своята непринуденост и доброжелателност в общуването. На пръв поглед ни се струваха малко наивни, но при по-продължителен контакт се оказваха много мили и непосредствени, като про-

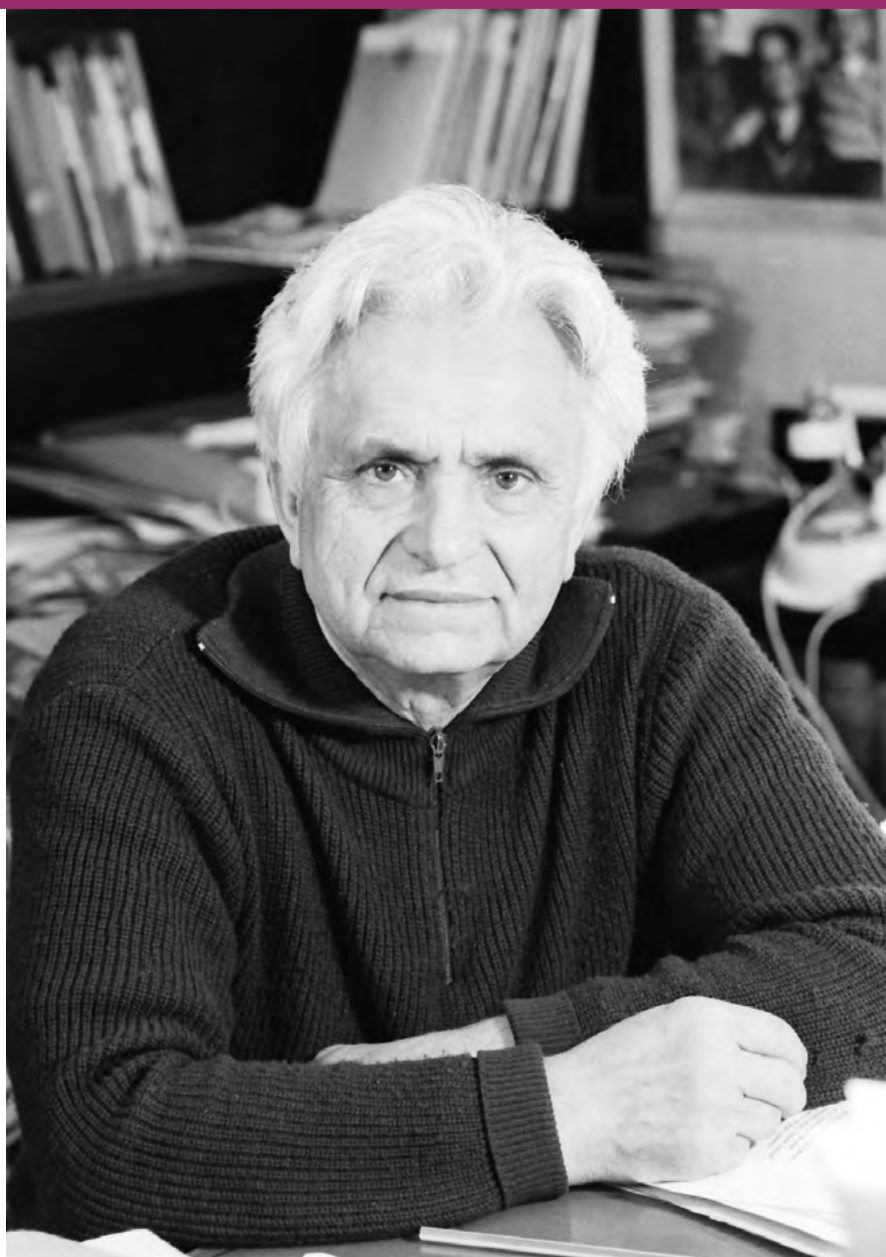
явявах изключителна любознателност. Повечето не бяха чували почти нищо за България. Разказвахме им за нашата страна, за София, за семейството и училището, в което учим, и това ни сближаваше все повече“, казва Биляна Станойлович.

Според нея сега, след като Детският хор на БНР е бил общо на 18 концертни турнета в Япония от 1967 до 2007 година, можем уверено да кажем, че той е изиграл съществена роля за насърчаване на взаимното разбирателство, за продължаващия музикален и културен обмен между двете страни. „Ето защо, когато японец чуе името на България, първата му асоциация е свързана с Детския хор на

БНР, българското кисело мляко и българския състезател по сумо в японската професионална сумо лига Калоян Махлянов, известен с японския псевдоним Котоошю“, посочва дамата.

„Българският павилион на ЕКСПО-70 в Осака допринесе за известността на Детския хор, включително и с песента на хора, която се въртеше на огромен екран на стените на павилиона“, казва госпожа Станойлович и допълва, че и днес Детският хор на БНР под диригентството на маестра Венеция Караманова продължава да надгражда японо-българските връзки в сферата на музикалния и културния обмен.

ПИСАТЕЛЯТ АСЕН БОСЕВ ПРЕЗ 1986 ГОДИНА: ДЕТСКИЯТ РАДИОХОР Е СВЕТОВНО ЧУДО

София, 4 април 1988 г. Асен Босев – писател, автор на детско-юношеска литература, журналист и преводач. Снимка: Божидар Тодоров, БТА

По време на турнето в Япония през 1970 година Детският радиохор е придружаван от писателя Асен Босев. През март 1986 година на тържество по повод честване на годишнина от създаването на хора творецът произнася слово, запазено в архивния

фонд на Българското национално радио. От медията предоставиха записа на списание ЛИК – публикуваме откъси от речта на Босев.

„За мен Детският радиохор е световно чудо. Аз съм бил свидетел как песните и концертите му се посрещат в чужбина, навсякъде по света, като едно българско чудо“, казва Асен Босев и допълва, че с песните си младите творци са прославили България.

Писателят споделя, че е имал щастието да бъде с тях на турнето им в Япония през 1970 година. „Тази обиколка за мен остана не само незабравима, а остави и незаличимо впечатление в моя живот. Обходихме Япония от северните острови до най-южните острови на тази страна. И вървяха концерт след концерт, концерт след концерт. Аз слушах тези концерти и не се наслушах. Слушах, слушах, слушах и когато се върнахме в България и за първия концерт, който радиохорът даде, аз отидох, взех си билет и седнах да слушам още веднъж. Никога не е преставало у мен желанието, жаждата да слушам вашите песни“, казва той.

„Бях свидетел как в Япония посрещнаха песните на Детския радиохор. Радиохорът превзе тази страна“, спомня

София, 15 април 1988 г. Асен Босев заобиколен от деца от столични училища при отбелязването на Международния ден на детската книга. Снимка: Димитър Алтънков, БТА

си писателят. По думите му – цяла Япония е заговорила за Детския радиохор, а от радиото и телевизията в страната са им дали възможност да популяризират творчеството си. „Пейт децата, слуша Япония – слушат академици, професори, композитори, учители... Приеха Детския радиохор като една школа на детското пеене. Школа, от която японците сметнаха, че трябва да се учат“, припомня той.

Според Асен Босев Япония създава чувството, че е свръхстрана по отношение на техниката. „Но тази свръхстрана дойде да се учи от свръхпеенето, от свръххора, който дойде от България. Помня, че за една нощ

се събраха 500 учители от различни градове на Япония, за да слушат лекции на другаря Христо Недялков. Той да им покаже как – как така този вълшебник-диригент вади такива гласове от тези деца? И те седят, слушат и се учат...“ По думите на Босев голяма гордост е, че една толкова напреднала страна във финамата техника и механика – електрониката, идва да се учи не от друг, а от Детския радиохор.

Писателят разказва и че е бил свидетел как японските деца посрещат българските хористи. „Японските деца идват от стотици километри, без даже да могат да влязат в залата да слушат, защото и големите зали се пълнят със

слушатели. И ако нямат възможност да влязат, то поне стоят да направят шпалир, когато излиза Детският радиохор – за да ги поздравят, да им дават подаръче, да им дават цветове, докато се качват на автобуса за заминаване... Аз помня как идваха деца от един град в друг – на 200, на 300 километра идваха с влак само за да поздравят някое свое другарче, което познават от по-раншно гостуване на хора, да го видят, да му поднесат някакво цветенце или някакво подаръче“, споделя писателят. Според Асен Босев „това е изумителен успех за българското певческо изкуство и за българската култура“.

БЪЛГАРСКОТО КИСЕЛО МЛЯКО – ОТ ТРАКИТЕ ДО МАРС

Снимка: LB Bulgaricum

На всички континенти киселото мляко е синоним на България, а българското кисело мляко е синоним на здраве и сила. Това е така от Германия и Норвегия през Япония, Южна Корея, Китай и Тайланд до далечна Гватемала. Милиони хора там познават превъзходните му свойства благодарение на закваските, които държавната млекопреработвателна компания „Ел Би Булгарикум“ изнася.

Българското кисело мляко е любима храна и на много популярни личности от днес и вчера. Покойният папа Франциск преди време сподели, че е отгледан с него от аржентин-

ската си баба, която ходела да купува закваски от местната аптека. В далечния XV век пък френският крал Луи XI се излекувал от мъчителни стомашни болки с българско кисело мляко. Именно прочутата българска суперхрана беше обект на проучване от НАСА преди година като възможност да се приготвя на Марс и да стане част от менюто на астронавтите. С други думи – миналото, настоящето и бъдещето му принадлежат!

Според различни изследвания българското кисело мляко се е правело още от траките, които са обитавали българските земи векове преди новата ера.

Световноизвестно обаче то става в началото на XX век, когато руският Нобелов лауреат биологът Илия Мечников установява след изследване в 36 страни, че в България живеят най-много столетници. Мечников свързва това с благотворното действие на микрофлората на българското кисело мляко.

Именно в рамките на това изследване се поставя въпросът кой е причинителят на подквасването. Отговорът идва от българския студент в Женева д-р Стамен Григоров, който след хиляди опити изолира бактерията, отговорна за превръщането на

прясното мляко в кисело. Световни учени канят българина да обяви откритието си в Института „Пастьор“ в Париж. По-късно в чест на страната на откривателя на бактерията тя е кръстена Лактобацилус Булгарикус.

Българите произвеждат кисело мляко в домовете си от векове, правят го и днес. Но през 60-те години на миналия век започва и индустриалното производство на кисело мляко у нас. 1960-а е годината, в която е основано ДСО „Млечна промишленост“, чийто правопреемник днес е „Ел Би Булгарикум“. Компанията се превръща в пазител на вековните традиции, като съхранява и надгражда рецептите за производство на оригинални български млечни продукти. Днес предприятието предоставя лицензи за

производство на оригинално българско кисело мляко с оригинални български закваски в България и по света. „Ел Би Булгарикум“ е единственото млекопреработвателно предприятие, което има собствен научноизследователски център, в който ученията на компанията разработват нови полезни закваски. И не на последно място, гържавната млекопреработвателна компания съхранява най-голямото богатство в света на млякото – уникална колекция от хиляди бактерии и закваски.

В последните месеци гружеството заложи на политика на едновременно съхраняване на традициите и модернизация на работата. Усилията дават резултат и цифрите го показват – продажбите се увеличават и приходите растат. А наскоро изпълнителният директор

Живко Живков сподели с гордост, че все повече млади хора търсят работодател в лицето на „Ел Би Булгарикум“.

България е възприемана за родина на киселото мляко и поради още един факт – на нейна територия има най-много и най-качествени бактерии, които спомагат за процеса на образуването му. За разлика от гръцкото и турското кисело мляко българското се прави с щамове и по технологии, които запазват калция, магнезия, фосфора, водоразтворими витамини и други полезни вещества. Освен това българското кисело мляко се отличава със сравнително по-високо съдържание на *Lactobacillus bulgaricus* в сравнение с гръцкия и турския йогурт. Кое го прави уникално и безценно.

Снимка: LB Bulgaricum

БЪЛГАРСКАТА МАСЛОДАЙНА РОЗА

Галина Стоянова, кмет на
Община Казанлък
Снимка: Община Казанлък

Българската маслодайна роза е едно от нашите съкровища, позната от векове по целия свят. И когато ни попитат къде расте, винаги се сещаме за Казанлък и Розовата долина.

Казанлък е културно-историческа дестинация, обединяваща две от богатствата на България – нейното красиво и ароматно лице – розата, и богатото тракийско наследство. Посещението на Розовата долина разкрива безкрайните градини с маслодайни рози, от които се произвежда прочутото розово масло, като се съчетава с опознаване на културно-историческото и археологическото тракийско наследство по нашите земи.

Родът Roza води началото си от дребните вечнозелени гърбовидни рози, разпространени в гористите и влажни провинции на Индия, Китай, Източна Африка и Америка. Със своите добри декоративни качества и приятен аромат розата привлича вниманието на човека от дълбока древност до

„Розата е единственото нещо, което може да вземете с вас, напускайки този свят, просто защото тя не е от този свят.“

Древна персийска поговорка

днес. Широкото ѝ внедряване в бита на хората води началото си от силно развитите робовладелски държави преди хиляди години, в плодородните долини и места с традиционно земеделие в долините на реките Инд, Амударя, Нил, Тигър и Ефрат. Цветовете и плодовете на розата са използвани за производство на ароматни масла, вино, чай, лекарства и др. в Асирия, Вавилония, Индия, Китай, Персия, Египет.

Последните години от разцвета на Римската империя се характеризират с развитието на парфюмерията, чийто главен център бил град Капоя. Ароматът на розите, на лавандулата, на камфора и ментата съпровождат богатия римлянин навсякъде. Споменатите по-горе народи търсят божествения произход на розите и разказват различни легенди. Анакреон съобщава, че старите елини свързват произхода на розата с произхода на Афродита – най-красивата между богините, родена от пяната на морските вълни. Римляните вярват, че розите са родени от горещите целувки, с които Венера, богинята на цветята, пролетта и любовта, обсипва своя

любим ловец Адонис.

Легендата разказва за млад дървиш, посетил Казанлъшкия край. Влюбил се в млада българска девойка, но съдбата ги разделила завинаги. В знак на любовта им и за да си спомня винаги за нея той пренесъл Казанлъшката роза в родната си долина. Казанлъчани твърдят, че маслодайната роза била пренесена в Казанлъшкия край от Мала Азия в началото на робството и засадена най-напред в околностите на днешния град Шипка.

В своята няколко вековна практика българският розопродуцент, използвайки опита си от производството на ракията, изобретява и въвежда редица подобрения в процеса на производство на розово масло чрез двойна дестилация, тази технология прави българското розово масло най-качественото и трайно по своите ка-

Снимка: Община Казанлък

чества масло в света.

Честването на царицата на цветята – розата, има стара и интересна история. Още в античността древните народи устройвали пищни празници, където над всичко доминирало преклонението пред красотата и миризмата на розата. Тази традиция се оказала постоянна и се възражда през Средновековието и Възраждането. Може би и затова българските розопроизводители определили седмица и ден, които посвещавали на красотата на розата, на младостта и веселието.

През 1903 година гражданите на Казанлък организирали първия празник на розата, който посветили на красотата, цветята и милосърдието. Подготвени били изложби, продавали се картички и изгледи от Розовата долина, розобера и традиционното производство на розово масло.

Ново развитие получава празникът през 30-те години на миналия век. Издават се специални билети с намаление за българските железници, които приканвали гражданите от цяла България да посетят Розовата долина по време на т.нар. розова седмица.

С решение на Министерския съвет, през 1971-ва празникът на розата в Казанлък е обявен за национален и символичното значение на Царица Роза за популяризирането ѝ като национален символ.

От първите години на празника до днес короната на Царица роза е задължителният символ на властта ѝ в Долината на тракийските царе. Въпреки промените, които

претърпява празникът, а и самият конкурс, тежестта на короната неизменно краси царската глава.

Благодарение на поминъка на розопроизводството и на Празника на розата, който е единствен по рода си, интересът към Казанлък расте по целия свят. Българското розово масло е набрало нечувана популярност, а Казанлък се по-братимява с градове от три континента.

През 1995 година към голямото международно семейство на Казанлък се присъединява град Фукуяма, Япония, а петнадесет години по-късно и град Мунаката. В израз на по-братимяването с град Фукуяма казанлъчани изработват статуя, наречена „Японката“, която поставят в центъра на града. Във връзка с култа към роза Дамасцена и нейното благоухание в Страната на изгряващото слънце 2 юни е обявен за Ден на розата. Датата се произнася „ро дзу“, което наподобява името на цветния храст.

Изключително близките отношения между двете страни, изградени от кметовете на побратимените градове, се допълват и с обичта на японците към българското розово масло и българското кисело мляко. Интересен е фактът, че императрицата на Япония Масako използва козметика с българско розово като преди това собственичката на компанията, произвеждаща козметиката за императрицата, Масako Котобуки е направила изследване на всички видо-

ве популярно розово масло по света. Резултатите показали, че тъкмо съставките в българското розово масло оказват най-благоотворно влияние върху човешката кожа. Ежегодно по време на Празника на розата Казанлък приветства туристи от Япония, а всяка година броят им се увеличава. Някои от тях са пренесли роза Дамасцена и в своите родни места, но към момента има само една известна градина, която е съумяла да запази растението, виреещо изключително трудно извън Долината на розите.

*И така годините отминават...
Вълненията остават...*

До днешния Празник на розата, чиято кулминация е винаги през първия уикенд на месец юни!

Снимка: Община Казанлък

ИЗ СТРАНИЦИТЕ ОТ АРХИВА НА БТА: ДИПЛОМАТИЧЕСКИ И КУЛТУРНИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И ЯПОНИЯ

Дипломатическите отношения между България и Япония са установени на 12 октомври 1939 година. След временното им прекъсване в периода 1944-1959 година България открива свое посолство в Токио през 1964 година, а Япония в София – през 1966 година. Това посочва справка на отдел „Справочна“ на Българската телеграфна агенция. През десетилетията отношенията между двете страни се развиват в разнообразни направления – както в сферата на дипломатията, икономиката, търговията и инвестициите, така и по отношение на туризма, културата, изследването на традициите и фолклора, опознаването на бита и ежедневието на двата народа.

Новини за гостувания на политически лидери от България в Япония, съобщения за посещения на членове на японското императорско семейство у нас, информации за разнообразни инициативи или сътрудничество между двете страни заемат достойно място сред новинарския поток на Българската телеграфна агенция. В списание ЛИК поместваме акценти от една много малка част от тях, с които бихме искали да илюстрираме дълбоките корени на духовната връзка между Япония и България, която съществува въпреки географската им отдалеченост.

1939

„Българското правителство е дало съгласието си за назначаването за пълномощен министър на Япония в София – г-н Теруо Хашия, бивш съветник в Японското посолство във Варшава“, четем в новина, публикувана в Бюлетин на БТА на 17 октомври 1939 година.

Малко по-късно, на 28 декември, публикация на БТА разказва за тържествената аудиенция, с която Негово величество царят на българите приема японския пълномощен министър – Негово превъзходителство г-н Теруо Хашия, който връчва акредитивните си писма.

„Твърде щастлив, че съм първият избран от моето правителство, за да установя отношения и сърдечно приятелство между нашите два народа“, казва в своята реч г-н Хашия.

Българският владетел приема писмата с благодарност.

„Приемам с искрено задоволство уверенията, които давате, че ще посветите усилията си за запазване и все по-голямото развитие на връзките между нашите две страни (...) Щастлив съм да поздравя днес във Ваше лице първия дипломатически пратеник на Япония и да Ви приветствам сърдечно, господин министре, с добре дошли между нас“, отвърща царят.

1942

В новина от 11 февруари се разказва за спогодбата за приятелство и културно сътрудничество между Япония и България. Тя е тържествено подписана от министъра на външните работи г-н Масауки Тани и от българския пълномощен министър г-н Янко Пеев.

Г-н Тани произнася реч, в която възхвалява храбростта на българите, „които доблестно се борят за осъществяването на новия световен ред“.

В отговор г-н Пеев изтъква бляскавите успехи, постигнати от японците – успехи, които силно насърчават неговите съотечественици.

1959

През септември е публикувано съобщение в емисията на БТА, което гласи, че правителствата на Народна република България и Япония, желаейки да възстановят дипломатическите отношения между двете страни, са наредили на посланика на Народна република България във Варшава Христо Боев и посланика на Япония във Варшава Сабуро Охта да водят преговори за тази цел. В резултат на тези преговори е постигнато пълно съгласие между двете правителства и на 12 септември във Варшава посланик Боев и посланик Охта разменят писма за възстановяване на дипломатическите отношения между страните.

1977

На 29 март в парк-хотел „Москва“ в столицата се провежда среща на пристигналата у нас шестдесетчленна японска търговска делегация с делегация на българските делови среди. Те се ръководят от председателя на Българската търговско-промишлена палата Пенко Пенков и от Югору Коцу – съветник при Министерството на международната търговия и индустрията. Представителите на големи японски индустриални фирми, специализирани търговски корпорации, вносно-износната банка, на министерства и организации са запознати с икономическите постижения на България.

Разгледани са възможностите за развитие на стокообмена, както и на производствено-техническото сътрудничество между България и Япония.

1978

„Поставено е началото на ползотворно сътрудничество между български и японски учени в областта на селекцията на етерично-маслените култури. В Института по розата, етерично-маслените и лекарствените култури ще бъде приложен опитът по радиационната селекция на Института за селекционни изследвания на Университета по земеделие в Токио. През последните години у нас се работи по новия метод, който променя качествата на рас-

тенията чрез облъчване или чрез използване на химически вещества“, се посочва в публикация от Казанлък от 14 март. Допълва се, че продължават контактите на института с представители на фирмата „Мазахиза аоки“ в Токио, с която се обменя литература по селекцията и отглеждането на декоративни рози.

1979

На 10 октомври по покана на председателя на Държавния съвет Тодор Живков в България стигат на официално посещение Негово императорско височество престолонаследникът Акихито, като заместник на императора на Япония и съпругата му Нейно императорско височество принцеса Мичико. Те отсядат в резиденция „Бояна“, където другарят Живков дава тържествена вечеря в тяхна чест.

Престолонаследникът Акихито вдига тост. „Преди девет години Вие посетихте международната изложба в Осака като министър-председател на България. В изложбата вашата страна участва, като изгради един павилион, който изобразяваше родните балкански планини. Това участие в ЕКСПО и посещението на Ваше Превъзходителство положили основния камък на приятелството между двете страни и оставили трайни впечатления в сърцата на японския народ“, казва той. Акихито допълва, че миналогодишното посещение на Тодор Живков в Япония допринася за по-нататъшното взаимно

опознаване и приятелските отношения между двете страни.

1981

С многобройни инициативи японската общественост отбелязва 1300-годишнината от създаването на българската държава. При голям интерес преминават изложбите, концертите и вечерите, организирани в различни градове на страната. Тези прояви са съществен принос в културния обмен между двете страни, четем в новина от 14 септември. Тогава във връзка с бележития юбилей на посещение в Япония е заместник-председателят на Комитета за култура Тодор Рибаров. Пред репортер на БТА той посочва, че неговите срещи с изтъкнати представители на политическия, обществен и културния живот са още едно доказателство за нарасналия международен авторитет на България, за задълбочаването на връзките между двете държави.

1987

На 11 юни по покана на заместник-председателя на Министерския съвет и председател на Съвета за духовно развитие Георги Йорданов на посещение в нашата страна пристигат принц Такахито Микаса, член на императорското семейство на Япония, и съпругата му принцеса Юрико Микаса.

На 12 юни в улата на Софийския университет „Климент

ЛИК 2025

София, 11 юни 1987 г. На посещение в нашата страна пристига принц Микаса, член на императорското семейство на Япония. Снимка: Стефан Тихов, БТА

Охридски“ на принц Такахито Микаса е присъдено званието „Почетен доктор“. То е признание както за високите му научни постижения в областта на историята и археологията, така и за неговия принос в укрепването на духовните контакти между нашите страни.

1990

На 11 ноември специалният кореспондент на БТА в Токио Георги Апостолов разказва за насрочената за следващия ден церемония по коронацията на новия японски император Акихито, на която ще присъстват 3500 официални гости. За участие в коронацията по покана на японската страна в града пристига и председателят на Република България Желю Желев.

По време на петдневното си посещение българският президент е планирано да се срещне с японския министър-председател Тошики Кайфу, да води разговори с министрите на

външните работи и на външната търговия и индустрията Таро Накаяма и Кабун Мурто, с председателя на Долната камара на парламента Йошио Сакураучи и с представители на японските делови среди.

На 13 ноември новините разказват за срещата с министъра на външната търговия и индустрията Кабун Мурто. Той заявява, че Япония може да съдейства за прехода на България към

пазарно стопанство, като предаде опита си в управлението на икономиката, в повишаването на производителността на труда и в ефективното използване на енергийните ресурси.

1995

Детският радиохор заминава на 11-ото си турне в Япония на 12 юли 1996 година, съобщава диригентът му проф. Христо Недялков на 24 ноември, преди церемонията, на която японският посланик Йошихиро Джибики му връчва ордена „Святоото съкровище – златни лъчи с розетки“.

Японското правителство награждава проф. Недялков с императорския знак за неговия изключителен принос в развитието на българско-японските културни връзки в продължение на 30 години, посочва г-н Джибики.

1996

На 29 септември японската принцеса Саяко пристига на

София, 3 октомври 1996 г. Президентът Желю Желев и японската принцеса Саяко. Снимка: Руслан Донеv, БТА

посещение у нас по покана на българското правителство. Поводът е откриването на Дните на японската култура в България. По време на престоя си у нас принцесата е приета от президента Желю Желев и разговаря с министър-председателя Жан Виденов. Като част от гостуването ѝ е предвидено и посещение на Велико Търново и Рилския манастир.

„Изключително ми е приятно да посетя вашата страна и да присъствам на чайната церемония, с която ще бъдат открита седмите поред Дни на японската култура у нас“, казва Нейно императорско височество принцеса Саяко на 30 септември. Тя споделя, че интересът ѝ към България е предизвикан преди всичко от трайно изградените културни ценности, познати не само в Япония, но и в целия свят.

1997

В началото на ноември с указ номер 459 президентът на Република България Петър Стоянов награждава Негово величество Акихито, император на Япония, с орден „Стара планина“ с лента. Той награждава и Нейно величество императрица Мичико с „Орден на розата“ – златен, за нейния принос в развитието на приятелските отношения между Република България и Япония.

Сред отличените е и г-н Рютаро Хашимото, министър-председател на Япония – той е награден с орден „Стара планина“ с лента.

София, 17 октомври 2001 г. Президентът Петър Стоянов награждава с орден „Стара планина“ – първа степен, посланика на Япония у нас Акира Муцаи.
Снимка: Тихомир Пенов, БТА

* * *

На 16 ноември на токийското летище „Ханеда“ с 21 топовни салюта е посрещнат българският президент Петър Стоянов, който пристига тук заедно със съпругата си и официална делегация.

Стойанов се среща с японския премиер Рютаро Хашимото, който окачествява визита на най-високо равнище на българския президент като сигнал, че Япония изцяло подкрепя реформите в България, стартирали, по думите на Хашимото, с избирането на Петър Стоянов за президент.

Техни императорски величества – император Акихито и императрица Мичико, приветстват Петър и Антонина Стоянови в присъствието на всички членове на японския кабинет.

Те организират и вечеря в императорския дворец „Акасака“. „Историческият път

на нашите две страни е различен, но те си приличат в стремежа си да съхранят своята култура и изкуство“, отбелязва Негово императорско величество Акихито.

2004

На 13 декември българският премиер Симеон Сакскобургготски пристига на петдневно посещение в Япония. Сакскобургготски и съпругата му Маргарита са и на аудиенция при японския император Акихито и императрица Мичико. Той е първият министър-председател, поканен след аудиенцията на чай от японския император Акихито, което се оценява като жест на изключително уважение и чест.

На 15 декември министър-председателят на България се среща с колегата си Джуничиро Коидзуми. Правителствените ръководители

Токио, 15 декември 2004 г.
Българският министър-председател Симеон Сакскобургготски и неговият японски колега Джуничиро Коидзуми подписват обща декларация за укрепване на двустранните връзки.
Снимка: Владимир Шоков, БТА

подписват Съвместно заявление за партньорство между България и Япония. В него се казва, че Япония премахва визите за български граждани при краткосрочен престой.

2007

През ноември вицепремиерът и министър на външните работи Ивайло Калфин е на официално посещение в Япония. Той е приет от министър-председателя на страната Ясуо Фукуда. Българският външен министър изказва благодарност за японската подкрепа за реформите в България по формата на пре-

рът и министър на външните работи Ивайло Калфин е на официално посещение в Япония. Той е приет от министър-председателя на страната Ясуо Фукуда. Българският външен министър изказва благодарност за японската подкрепа за реформите в България по формата на пре-

ференциални заеми, безвъзмездна помощ и техническо сътрудничество в икономическата и в социалната област.

На 5 ноември Ивайло Калфин открива второто почетно консулство на България в Страната на изгряващото слънце. За почетен консул е назначен Шиничи Мунемаса със седалище в град Фукуока и консулски окръг, обхващащ 12 префектури на островите Кюсю и Шикоку.

БТА припомня, че първото почетно консулство на България в Япония е открито през декември 2003 година, а за почетен консул е назначен Хисаши Накаяма със седалище в град Йокохама.

2009

На 25 януари президентът Георги Първанов пристига на

Токио, 26 януари 2009 г. Президентът Георги Първанов и съпругата му Зорка Първанова, които са на официално посещение в Япония, са приети на аудиенция от Техни императорски Величия император Акихито и императрица Мичико.
Снимка: Валентин Николов, БТА

официално посещение в Япония. Визитата отбелязва началото на Година на България в Япония – през тази година се навършват 50 години от възобновяването на дипломатическите отношения между България и Япония. Държавният глава и съпругата му Зорка Първанова имат аудиенция при Техни императорски величества император Акихито и императрица Мичико. Президентът се среща с министър-председателя Таро Асо и с председателите на двете камари на парламента.

Тържествата в София по повод 50-годишнината от възстановяването на дипломатическите отношения между България и Япония започват на 3 февруари с концерт от традиционна японска музика на група „Йосоро“ (барабани тайко, шамисен и флейта шинобуе).

През май Техни императорски височества принц и принцеса Акишино са на официално посещение по покана на президента Георги Първанов. На 15 май президентът и принц Акишино откриват Музеен център на тракийското изкуство в Източните Родопи при село Александрово. Сградата на културния институт е построена с финансовата помощ на японското правителство. В нея е разположено точно копие на Тракийската гробница.

На 2 декември честванията за годишнината са официално закрити с представлението „Живи човешки съкровища“

от Япония – куклен спектакъл за възрастни, представен в Народния театър „Иван Вазов“. Българската публика за първи път става свидетел на рядката театрална форма на японския куклен театър Хачиоджи курума нингьо и се запознава с древно-разказваческо изкуство Шиннай-гжорури.

2011

На 22 януари министър-председателят Бойко Борисов пристига на работно посещение в Япония. В рамките на визитата премиерът присъства на финала на януарския турнир по сумо и връчва купата на правителството на България. В надпреварата участие взема и Калоян Махлянов (Котоошу).

С аудиенция при принц Нарухито започва третият ден от работната визита на министър-председателя Бойко Борисов в Япония. По-късно премиерът Борисов се среща и с министър-председателя Наото Кан и разговаря с председателя на Японската федерация на икономическите организации „Ниппон Кейданрен“ Хиромаса Йонекура. Борисов разговаря и с председателя на Камарата на представителите (Долната камара) на Японския парламент Такахиро Йокомичи и с председателя на Камарата на съветниците (Горната камара) Такео Нишиока.

2012

С откриване на барелеф на Васил Левски в Българското

посолство в Токио и със среща с български студенти и с японски българисти започва официалното посещение на председателя на Народното събрание Цецка Пачева в Япония през април. Българска парламентарна делегация, водена от Цецка Пачева, е на официална визита в Страната на изгряващото слънце по покана на председателя на Горната камара на японския парламент Кендзи Хирата.

Барелефът е копие на паметника на Апостола в центъра на София. Скулптурата е дарение от 41-вото Народно събрание и фондация „Васил Левски“ по повод 175 години от рождението на Апостола.

2014

Японците обявяват 2 юни за Ден на розата в страната им. Инициативата е на Хироши Харага, който е дългогодишен вносител на българско розово масло в азиатската държава.

По време на 15-ия благотворителен прием „Празник на розата“, организиран от Българското посолство в Токио през май, Харага обяснява, че е избрана тази дата, тъй като на неговия език 2 юни звучи като „ро гзу“, което много се доближава до името на красивото цвете. „Когато започнахме да отбелязваме този празник, не съм си представял, че ще направим 15 години, но си пожелавам да посрещнем и 25-ото му издание“, добавя Харага.

Избраната за Царица Роза Юлия Попова връчва на Хироши

София, 11 юли 2016 г. Президентът Росен Плевнелиев удостоява с орден „Стара планина“ – първа степен, японският посланик у нас Такаши Коидзуми.
Снимка: Асен ТонеВ, БТА

Харада почетна грамота от името на кмета на Казанлък за неговите изключителни заслуги за разпространението на българската култура и българската роза.

2015

Всяка сутрин повече от половината японски домакинства закусват с българско кисело мляко. Това показва проучване на японската компания „Мейджи корпорейшън“, представено на 8 април на среща на министъра на икономиката Божидар Лукарски с президента на компанията Кадзуо Кавамура, който е на посещение у нас с делегация от фирмата.

От 1972 година досега „Мейджи“ произвежда българско кисело мляко по лиценз на българското държавно дружество „Ел Би Булгарикум“. В момента в Япония продуктът

българско кисело мляко на „Мейджи България“ е по-известен като бранд от „Кока-Кола“ и „Данон“, а 57,5 на сто от японците асоциират България с киселото мляко, сочи още проучването.

Кавамура благодари за

изключителното партньорство, което среща от страна на българското правителство. Той посочва, че от 2013 година „Мейджи“ произвежда българско кисело мляко и за пазарите в Китай, Тайланд и Сингапур.

2017

На 11 май на работна среща на „Дондуков“ 2 вицепрезидентът Илияна Йотова и изпълнителният директор на Японско-българската асоциация за приятелство и културни връзки Акико Игая обсъждат двустранното икономическо и културно сътрудничество между България и Япония. Според г-жа Игая за малките и средните предприятия от Япония България е врата към Европа.

По време на срещата е обсъден и проектът за изграждане на японски център „Кизуна“ в София.

София, 14 януари 2018 г. Министър-председателят Бойко Борисов се среща с премиера на Япония Шиндзо Абe.
Снимка: Христо Касабов, БТА

Изгая уточнява, че бъдещият японски център в българската столица трябва да бъде готов през 2019 година, когато се отбелязват три важни годишнини – 110 години от осъществяване на връзките между българското царско и японското императорско семейство, 80 години от установяването на дипломатическите отношения между Япония и България и 60 години от тяхното възстановяване.

2018

„Изключително сме щастливи да ви приветстваме у нас. Високо оценяваме това първо в историята на двустранните отношения посещение в България на министър-председател на Япония, особено през тази значима за страната ни година, когато за първи път сме ротационен председател на Съвета на ЕС“, казва държавният глава Румен Радев, който на 15 януари се среща в София с министър-председателя на Япония Шиндзо Абe. Радев отбелязва, че Япония е наш традиционен приятел и приоритетен партньор, с когото споделяме еднакви ценности и сходни позиции по важни международни въпроси.

През декември Министерският съвет приема решение, с което открива почетно консулство в Япония със седище в град Фукуока с консулски окръг Кюшу-Окинава и Шикоку. За почетен консул е назначен японският гражданин Хироши Мунемаса.

Консулският окръг включва 12 префектури с население от близо 17 милиона души. На територията на консулския окръг има над 40 университета, като в редица от тях се обучават и български студенти.

2019

Президентът Румен Радев е на посещение в Япония от 21 до 24 октомври за интронизацията на новия император Нарухито. В рамките на посещението той има работна среща с ръководството на японската корпорация „Мейджи“. „Дългогодишното успешно партньорство на България с корпорация „Мейджи“ укрепва доверието и е пример за японските инвеститори, които искат да реализират свои проекти у нас“, казва държавният глава Румен Радев по

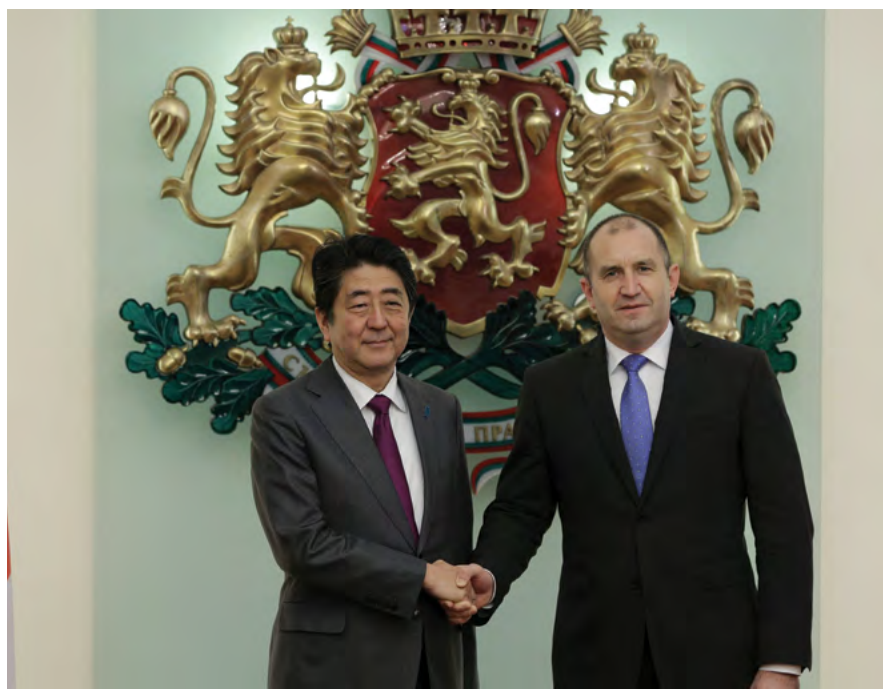
време на срещата.

На 23 октомври Румен Радев говори пред студенти в университета „Тоюо“ в Токио и е удостоен с почетното звание „Доктор хонорис кауза“ на висшето училище.

2023

Министърът на икономиката на Япония Ясумоши Нишимура посещава в началото на май Института за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии (INSAIT) в София. Възможностите за сътрудничество в науката и технологиите между България и Япония са сред темите на срещата. Това е първа визита на японски министър на икономиката в България от 50 години насам, а посещението в INSAIT е първа спирка от програмата му.

София, 15 януари 2018 г. Президентът Румен Радев се среща с министър-председателя на Япония Шиндзо Абe, който е на посещение в България.
Снимка: Христо Касабов, БТА

ЛИК 2025

КРАТКА ИСТОРИЯ НА СВЕТОВНИТЕ ИЗЛОЖЕНИЯ

Пловдив, 15 юни 1981 г.
Церемонии и фолклорни
изпълнения преди откриване на
Специализираното световно
изложение на ловна тематика.
Снимка: Димитър Викторов, БТА

Традицията на световните изложения – ЕКСПО, които са ориентирани към представянето на постиженията в индустриализацията и икономиката и подпомагат търговските взаимоотношения между страните, е поставена преди повече от век и половина – през 1851 година с първото събитие от подобен ранг, организирано в Лондон. И днес, десетилетия по-късно, провеждането на ЕКСПО в някоя точка от света превръща държавата домакин в привлекателна дестинация не само за търговци, бизнесмени и политически лидери, а и за много туристи. Понякога определят световните изложения като своеобразно „огледало на времето“, защото отразяват света такъв, какъвто

е, когато се провежда съответното ЕКСПО – с неговите най-върхови достижение до момента в различни сфери на живота, не само в икономиката, а и в науката, архитектурата и дори в изкуството. Според някои изследователи на световните изложения те може да се класифицират в три категории спрямо времето, в което са проведени, и актуалните теми, които са засегнати в тях – това са периодът на Индустриализацията (1851-1938), периодът на културния обмен (1939-1987) и периодът, в който страните участнички изграждат пред света представа за националната си идентичност (1988-до днес).

Градовете, в които се разполагат павилионите на изло-

жителите, променят своя облик завинаги – понякога заради облагородяването и модернизацията на района, предшествашо съответното изложение. Но често промяната е и заради специалните сгради, кули или тематични постройките, които се строят специално за него, а след това остават част от града – такъв е примерът с Айфеловата кула, построена за Световното изложение в Париж през 1889 година, която се превръща в емблема на френската столица. А много от технологичните открития или дори от ежедневните удобства, като циповете, с които закончаваме якетата си, са представени за първи път пред широката общественост на световните изложения през годините.

ГОЛЯМОТО ИЗЛОЖЕНИЕ

Първото световно изложение се провежда между 1 май и 11 октомври 1851 година в лондонския Хайг Парк и в него участват 25 държави. Пълното наименование на събитието е Голямото изложение на произведения на индустрията на всички нации, но става популярно просто като Голямото изложение. Тъй като щандовете му са разположени във временна конструкция от стъкло, то е наричано и Изложението от Кристалния дворец.

Кралска комисия, създадена година по-рано от кралица

Виктория, отговаря за събитието. Главен организатор е съпругът ѝ – принц Алберт фон Сакс-Кобург-Гота, подкрепен от сър Хенри Коул – бизнесмен, запознат както с индустрията, така и изкушен от изкуствата.

Голямото изложение се провежда в епоха, белязана от Индустриалната революция, и във фокуса му са човешкият и технологичният прогрес. Неговата тема е „Индустрия на всички нации“. За целия период на неговото провеждане събитието е посетено от над 6 милиона души. Сред тях има

знаменитости като учения Чарлз Дарвин и писателката Шарлот Бронте например. Посетителите могат да се докоснат до нови изобретения като ранен вариант на факс машина или печатна машина, която може да прави по няколко хиляди копия за час. Изложени са последните модели на локомотив от британската компания Great Western Railway, показано е и специално мастило, което помага на незрящи хора да разчитат чрез допир написаното.

СВЕТОВНИТЕ ИЗЛОЖЕНИЯ ДО ДНЕС

В началото интервалът, в който се провеждат изложенията, е различен.

През 1855 година във Франция се провежда Второто световно изложение. Заг него стои инициативността на френския император Наполеон III, който мечтае изложението в неговата страна да бъде с по-голям мащаб дори от това в Англия. Кримската война (1853-1856) го забавя за известно време, но ЕКСПО е открито на 15 май и продължава до 15 ноември 1855 година. Темата, която обединява 28-те страни участнички, е „Селско стопанство, промишленост и изящни изкуства“. Редом до земеделието и промишлеността, представени

на изложението, е и богатото френско творчество. Сред представените изобретения са първата косачка за трева и първата неиндустриална шевна машина „Сингер“.

Между 1 май и 1 ноември 1862 година се провежда Третото световно изложение, което отново е в Лондон. Темата му е „Индустрия и изкуство“, а страните, които участват в него, са 39.

От 1 април до 3 ноември 1867 година се организира Световното изложение в Париж. В него участват 42 страни, а темата му е „Селско стопанство, промишленост и изящни изкуства“. То е посете-

но от 15 милиона души.

През 1873 година, от 1 май до 31 октомври, е Световното изложение във Виена. Участници от 35 страни се включват в темата „Култура и образование“.

Между 10 май и 10 ноември 1876 година се провежда Световното изложение във Филаделфия, САЩ. Участват 35 страни, а темата му е „Изкуства, производства и продукти от почвата и рудниците“.

В периода 20 май - 10 ноември 1878 година е организирано Световното изложение в Париж. Под мотото „Нови технологии“ се представят 35 държави.

Между 1 октомври 1880 и 30 април 1881 година се провежда Световно изложение в австралийския град Мелбърн. Темата му е „Изкуства, производство и селскостопански и промишлени продукти на всички нации“. Представят се 33 страни.

От 8 април до 10 декември 1888 година домакин на Световното изложение е Барселона. 30 страни представят своите павилиони, а темата е „Изящно и индустриално изкуство“.

Между 6 май и 31 октомври 1889 година Франция за четвърти път организира световно изложение, като поводът е отбелязването на стогодишнината от Френската революция. Повече от 61 хиляди изложители от 35 страни участват в мероприятиято, посетено от над 32 милиона души. В символ на изложението се превръща Айфеловата кула, която е построена във връзка с откриването му, а строежът ѝ е отнел две години, два месеца и пет дни. Това ЕКСПО е в разгара на Втората индустриална революция и демонстрира последните технологични възможности. Самият Томас Едисон пристига в Париж, за да покаже пред публиката във френската столица своята лампа с нажежаема жичка. А Арман Пежо и Леон Серполе демонстрират ранна версия на автомобила – първата триколка с парно задвижване.

Между 1 май и 30 октомври 1893 година се провежда Световното изложение в Чикаго, САЩ. Темата му е „Четири столетия от откриването на Америка“. Над 27 милиона души посещават това ЕКСПО, като сред тях е дори българският писател и общественик Алеко Константинов.

В периода 10 май – 8 ноември 1897 година е организирано Световното изложение в Брюксел. Под мотото „Съвременен живот“ се представят 27 страни.

От 15 април до 12 ноември се провежда Световното изложение в Париж. Изложители са представители от 40 страни. Темата е „Преглед на XIX век“. Почти 51 милиона души посещават изложението във френската столица, което също променя облика на града, като една от промените е откриването на първата линия на метрото. Научният прогрес е във фокуса на това ЕКСПО. Демонстрирани са възможностите на астрономията и мощните телескопи, които позволяват детайлно наблюдаване на повърхността на Луната. Освен това в събитието е показано и развитието на изкуството – като киното и фотографията. Тук е създаден един от първите киносалони, на огромен екран са прожектирани и филми на братята Люмиер.

През 1904 година, от 30 април до 1 декември, се провежда Световното изложение

в Сейнт Луис, САЩ. Темата му е свързана с отбелязването на век от покупката на Луизиана. Включват се участници от 60 държави.

В периода 27 април – 6 ноември 1905 година се провежда Световното изложение в град Лиеж. То е по повод честването на 75-ата годишнина от независимостта на Белгия.

От 28 април до 11 ноември 1906 година е организирано Световното изложение в Милано, Италия. Темата му е свързана с транспорта. Изложителите са от 40 страни.

През 1910 година, между 23 април и 7 ноември, се провежда Световното изложение в Брюксел. То е на тема „Произведения на изкуството и науката, селскостопански и промишлени продукти на всички нации“. Включват се представители от 26 страни.

От 26 април до 3 ноември 1913 година в белгийския град Гент е Световното изложение на тема „Мир, индустрия и изкуство“. Включват се 24 страни.

През 1915 година, между 20 февруари и 4 декември, е Световното изложение в Сан Франциско. Темата му е свързана с честването на откриването на Панамския канал, обявен за едно от Седемте чудеса на модерния свят. В събитието участват 41 страни.

От 20 май 1929 до 15 януари 1930 година се провежда Световното изложение в Барселона. То е на тема „Индустрия, изкуство и спорт“. Участниците са от 29 държави.

С кратко прекъсване – от 27 май до 12 ноември 1933 година и от 1 юли до 31 октомври 1934 година се провежда Световното изложение в Чикаго. То е посветено на независимостта между промишлеността и научните изследвания и в него се включват участници от 21 страни. Събитието е посетено от над 38 милиона души.

В периода 27 април – 6 ноември 1935 година се провежда Световното изложение в Брюксел. То е първото по егидата на Международното бюро за изложенията (BIE) и е определено като изложение от Първа категория. Темата му е свързана с транспорта и е вдъхновена от отбелязването на 100-годишнината от първата железопътна линия в Континентална Европа, свързваща Брюксел и Мехелен.

От 25 май до 25 ноември 1937 година в Париж се организира Световно изложение от Втора категория. То е на тема „Изкуството и технологиите в съвременния живот“ и в него се включват 35 страни. Тъй като по това време бушува Испанската гражданска война, павилионът на стра-

ната е белязан от нея. Той представя произведения на авангардни художници, сред които е и Пабло Пикасо. По поръчка на правителството на Испанската република Пикасо създава живописното платно „Герника“, високо 3,5 метра и широко 7,8 метра.

Следващото Световно изложение е от Втора категория и се провежда в **Ню Йорк в периода 30 април – 31 октомври 1939 година и 11 май – 27 октомври 1940 година**. Прекъсването се налага заради нажежената политическа обстановка в света и нагвисващата сянка на Втората световна война. Темата на ЕКСПО е „Изграждане на света на утрешния ден“. Участват 54 страни.

От 8 декември 1949 до 8 юли 1950 година е организирано Световно изложение в Порт-о-Пренс – най-големия град в Хаити. То е под наслов „Фестивалът на мира“. Събитието помага да се привлече погледът на международните туристи към Хаити.

През 1958 година, между 17 април и 19 октомври, се провежда Световното изложение в Брюксел. Неговата тема е „Новият хуманизъм като световен възглед“, която привлича представители от 39 страни участници. Емблематичен за това изложение е монументът „Атомуум“, който изобразява композиция от 9 стоманени сфери, обра-

зуващи модел на клетка от железен кристал, увеличен 165 милиарда пъти. Той е една от атракциите на белгийската столица и до днес.

В периода 21 април – 21 октомври 1962 година е организирано Световно изложение в Сиатъл, САЩ. То е на тема „Човекът през космическата ера“. Включват се 49 страни.

През 1967 година, между 28 април – 29 октомври, се провежда Световното изложение в Монреал, Канада. То е под наслов „Човекът и неговият свят“. В събитието се представят изложители от 62 страни, а посетителите са над 50 милиона души.

От 15 март до 13 септември 1970 година се провежда Световното изложение в Осака, Япония. Темата „Прогрес и хармония за човечеството“ обединява 77 страни, сред които и България. Изложението привлича на 64 милиона посетители.

През 1992 година, между 20 април и 12 октомври, се провежда Световното изложение в южноиспанския град Севиля. Слоганът му е „Епохата на откритията“, тя е в чест на 500-годишнината от откриването на Америка от Христофор Колумб. В световния форум се представят 108 страни.

Между 1 юни и 31 октомври 2000 година е периодът на Първото световно изложение през новото хилядолетие, което се провежда в германския град Хановер. 174 страни представят свои участници, разглеждащи темата „Човечество – Природа – Технология“. Събитието подпомага изграждането на глобален диалог за устойчиво развитие и баланс между човечеството, природата и технологиите.

През 2005 година, от 25 март до 25 септември, се организира Световното изложение в Аичи, Япония. То е на тема „Мъдростта на природата“, провокирана от Протокола от Киото – международен документ, приет през декември 1997 година, насочен

към намаляване на емисиите на парникови газове и контрол над глобалното затопляне. Във форума се включват 121 държави. Това ЕКСПО поставя началото на различни инициативи, които мотивират гражданите да имат по-отговорно поведение към планетата.

В периода 1 май – 31 октомври 2010 година се провежда Световното изложение в Шанхай на тема „По-добър град, по-добър живот“. То поставя няколко рекорда – проследява се на най-голяма площ: от 5230 декара, с най-голямо международно участие е – 246 страни, и най-голям брой посетители – 73 милиона души.

През 2015 година, 1 май – 31 октомври, Милано е домакин

на световното изложение на тема „Изхранването на планетата: енергия за живот“. В събитието се включват 139 страни.

Следващото световно изложение е планирано да бъде в Дубай през 2020 година, но е отложено с година заради пандемията от ковид-19 и се провежда в периода 1 октомври 2021 – 31 март 2022 година. Темата му е „Свързване на умовете, създаване на бъдещето“. Страните участнички са 200 на брой.

Когато държите броя на ЛИК в ръцете си, факт вече е и Световното изложение в Осака, което се провежда от 13 април до 13 октомври 2025 година.

Милано, 13 май 2015 г. Кадрът от италианския павилион на световното изложение.
Снимка: Габриела Големанска, БТА

Специализираните изложения се различават от универсалните световни изложения по няколко параграфа, един от които е тяхната продължителност – те са между три седмици и три месеца и се провеждат на много по-малка площ, а павилионите се предоставят от организаторите, а не се строят от страните участнички, които обаче може да ги аранжират по своя лична преценка. Специализираните изложения представят определена тема, която възнува гражданите на света.

Условията за провеждане на тези изложения също са се променяли през годините.

Протоколът от 1972 година определя минималния интервал между изданията да бъде две години, като се позволяват изключения, разрешени от ВІЕ. Но нарасналият брой на изложенията през следващото десетилетие налага мораториум, като през 1988 година е прието честотата им да бъде веднъж на всеки 5 години – като само едно специализирано изложение може да се проведе между две световни.

През 1936 година, в периода 15 май – 1 юни, се провежда Първото специализирано световно изложение. То е в Стокхолм и е посветено на авиацията. В него участват 8 страни.

От 14 до 22 май 1938 година се организира Специализираното световно изложение във Финландия, в град Хелзинки. Неговата тема е „Космонавтика“. Включват се представители от 25 държави.

През 1939 година, от 20 май до 2 септември, белгийският град Лиеж е домакин на Специализирано изложение на тема „Изкуството на водата“. Тя е повод да се отпразнува завършването на 122-километровия плавателен канал „Алберт“ в Североизточна Белгия. Във форума се включват представители от 8 страни.

През 1947 година, от 10 юли до 15 август, в Париж се провежда Специализирано световно изложение на тема „Урбанизъм и жилищно строителство“. В него участват 14 страни.

От 27 юли до 13 август 1949 година в Стокхолм, Швеция, се провежда ЕКСПО на тема „Спорт и физическа култура“.

Отново през 1949 година, но в периода 24 септември – 9 октомври, във френския град Лион се провежда Специализирано изложение на тема „Провинциален хабитат“.

От 28 април до 20 май 1951 година във френския град Лил е организирано изложение на

тема „Текстил“. Участват 24 страни, а събитието е посетено от над един милион и половина души.

В Рим през 1953 година, от 26 юли до 31 октомври, темата на специализираното изложение е „Селско стопанство“. Посетителите му са над милион и 700 хиляди души.

От 22 септември до 14 октомври 1953 година се провежда Специализирано световно изложение в Йерусалим, Израел. Неговата тема е „Завладяване на пустинята“ и в представянето ѝ участват 13 държави.

През 1954 година, от 15 май до 15 октомври, в италианския град Неапол специализираното изложение е на тема „Навигация“. Включват се 25 страни.

От 25 май до 19 юни 1955 година Специализираното световно изложение се провежда в Торино, Италия. То е на тема „Спорт“, представят се 11 държави.

От 10 юни до 28 август 1955 година е организирано изложение в шведския град Хелзингборг. В представянето на темата „Съвременният човек в околната среда“ участват представители от 10 страни.

През 1956 година, от 21 май до 20 юни, в израелския град Бейт Даган се провежда специализирано изложение на тема „Цитрусови растения“.

От 6 юли до 29 септември 1957 година е организирано изложение в Берлин, Германия. 13 държави се включват в темата „Реконструкция на квартал „Ханза“. Събитието е посетено от един милион души.

От 1 май до 31 октомври 1961 година се провежда Специализирано световно изложение в италианския град Торино. Неговата тема е „Човекът и неговата работа – един век на технологично и социално развитие: постижения и перспективи“. Учасстват представители от 19 страни, а посетителите се около 5 милиона души.

През 1965 година, от 25 юни до 3 октомври, в германския град Мюнхен е организирано специализирано изложение на тема „Транспорт“. В нейното представяне се включват 31 държави.

От 6 април до 6 октомври 1968 година в Сан Антонио, САЩ, се провежда специализирано изложение на тема „Сливването на цивилизациите в Америка“. В представянето на темата учасстват представители от 23 страни, а събитието е посетено от над шест милиона души.

През 1971 година, от 27 август до 30 септември, в сто-

лицата на Унгария – Будапеща, е организирано специализирано изложение на тема „Ловът по света“. В събитието се включват 35 страни.

От 4 май до 2 ноември 1974 година се провежда Специализирано изложение в град Спокан, САЩ. Неговата тема е „Честване на свежата и обновена околна среда на утрешния ден“. Включват се представители от 10 страни. Събитието е посетено от над пет милиона и половина души.

От 20 юли 1975 година до 18 януари 1976 година в японския град Окинава се провежда специализирано изложение на тема „Морето, което бихме искали да виждаме“. Включват се участници от 35 страни, а посетителите са над три милиона души.

През 1981 година, от 14 юни до 12 юли, в българския град Пловдив е организирано специализирано изложение на тема „Земя – планета на живота“. Включват се представители от 70 страни.

От 1 май до 31 октомври 1982 година се провежда Специализирано изложение в Ноксвил, САЩ. Неговата тема е „Енергията задвижва света“. Участниците са от 16 държави, а посетителите са над 11 милиона души.

През 1984 година, от 12 май до 11 ноември, е организирано Специализирано световно

изложение в Ню Орлиънс, САЩ. Темата му е „Светът на реките – Прясната вода като източник на живот“. Включват се участници от 15 страни, а посетителите са над седем милиона души.

От 17 март до 16 септември 1985 година в японския град Цукуба се провежда специализирано изложение на тема „Жилища и околна среда“. Учасстват представители от 48 страни. Събитието е посетено от над 20 милиона души.

От 4 до 30 ноември 1985 година в Пловдив, България, е организирано специализирано изложение на тема „Изобретения“. Включват се участници от 54 страни, а един милион души посещават събитието.

През 1986 година, от 2 май до 13 октомври, във Ванкувър, Канада, се провежда специализирано изложение на тема „Транспорт и комуникация: свят в движение – свят в контакт“. Учасстват 55 държави, а посетителите са над 22 милиона души.

От 30 април до 30 октомври 1988 година в Бризбън, Австралия, е организирано специализирано изложение на тема „Свободно време в ерата на технологиите“. Включват се участници от 36 страни. Посетителите са над 18 милиона души.

През 1991 година, от 7 юни до 7 юли, се провежда Специализирано изложение в Пловдив, България. То е на тема „Младежкото новаторство за един мирен свят“. Представят се участници от девет страни.

От 15 май до 15 август 1992 година е организирано Специализираното изложение в Генуа, Италия. То е на тема „Христофор Колумб: Корабът и морето“. Включват се 52 страни-участнички.

През 1993 година, между 7 август и 7 ноември, се провежда Специализирано изложение в южнокорейския град Даежеон. Неговата тема е „Предузвикателството – нов път на развитие“. В събити-

ето се включват представители от 141 страни, а посетителите са над 14 милиона души.

От 22 май до 30 септември 1998 година е организирано Специализирано изложение в столица на Португалия – Лисабон. То е на тема „Океаните: наследство за бъдещето“. Представят се 160 страни. Посетителите са над 10 милиона души.

През 2008 година, от 14 юни до 14 септември, в испанския град Сарагоса се провежда специализирано изложение на тема „Водата и устойчивото развитие“. Участват 108 страни. Посетителите са над пет и половина милиона души.

От 12 май до 12 август 2012 година в Йосу, Южна Корея, е организирано специализирано изложение на тема „Живият океан и крайбрежието“. Включват се 103 страни, а посетителите са над 8 милиона души.

През 2017 година се провежда последното специализирано световно изложение, състояло се до момента. В периода 10 юни – 10 септември в столицата на Казахстан Астана се събират представители от 137 страни. Темата, която ги обединява, е „Енергия на бъдещето“.

Следващото изложение е планирано за 2027 година, като домакин ще бъде Белград, Сърбия.

ГРАДИНАРСКИ ИЗЛОЖЕНИЯ

Международните градинарски изложения може да имат продължителност до шест месеца. В момента между две отделни издания трябва да съществува интервал от най-малко две години, както и най-малко десетилетие между събития от този ранг, провеждани в една и съща държава.

Градинарските световни изложения, които са под егидата на Международното бюро за изложенията, трябва да бъдат одобрени и от Международната асоциация на градинарските производители. Тези събития имат за цел да

подпомогнат споделянето на опит и знания между страните в сферата на селското стопанство, градинарството, устойчивия здравословен начин на живот и да насърчат зелената икономика.

Подобно на универсалните и на специализираните световни изложения и тези са обединени около определена тема, различна за всяко издание.

Първото градинарско изложение се провежда в Роттердам в периода 25 март – 25 септември 1960 година. Неговата тема е „Международно градинарство“.

До момента са се състояли 23 световни градинарски изложения в различни градове по света и на различни теми.

Последното от тях е в столицата на Катар – Доха, в периода 2 октомври 2023 – 28 март 2024 година. То е на тема „Зелена пустиня, по-добра околна среда“. Това е първото изложение за градинарство, организирано в толкова сух климат. Сред целите, които си поставя, е да повиши осведомеността за живота в подобни региони и да помогне за екологичното съзнание на обществото.

МЕЖДУНАРОДЕН ПАНАИР – ПЛОВДИВ

По примера на изложенията, които се организират по света, на 15 август 1892 година в Пловдив се открива първото българско земеделско-промишлено изложение.

Сред целите, които си поставя, е да подпомогне развитието на стопанството и икономиката и да подкрепи първите стъпки на индустрията в страната. В изложението се включват изложители от 25 държави от различни континенти – Европа, Азия и Америка, което се превръща в предпоставка българските производители да създадат ползотворни международни контакти.

Събитието продължава 75 дни, а посетителите са над 167 000 души.

Сред най-впечатляващите моменти в рамките на изложението е показване на електри-

ческо осветление и провеждане на телефонна връзка със София.

Пловдивското изложение е замислено като еднократна проява. Но през годините се появява идеята то да се възобнови и да има характер на ежегоден панаир, който се провежда в Пловдив. Така през 1933 година е организиран първият мострен панаир.

Година по-късно Пловдивският панаир вече е част от икономическата панорама на страната. През декември 1936 година той е приет за член на Международната асоциация на изложбената индустрия (UFI) и получава международен статут.

Първият международен мострен панаир се провежда през месец май 1937 година.

А в края на 30-те години изложенията започват да се специализират спрямо различни

те браншове. Стратегията на Пловдивския панаир, която се заражда тогава, но продължава и в XXI век, е да се представят световните тенденции в сферата на техниката и науката.

През 1947 година започва изграждането на панаирния комплекс по левия бряг на река Марица. Панаирното сградче се разширява през годините и в края на миналия век придобива вида, познат и днес, когато е определен като най-големия панаирен комплекс в Югоизточна Европа.

През 60-те години Пловдивският панаир се сдобива с лого и слоган, който гласи „Създаваме нови възможности“.

В най-ново време Пловдивският панаир се стреми да не изостава от новите тенденции и да се модернизира, за да отговаря на световните стандарти.

*Пловдив, 31 август 1952 г. Посетителите в очакване на откриването на Пловдивския международен мострен панаир.
Снимка: Симеон Ненов, БТА*

Пловдив, 15 юни 1981 г. В палатата на нациите на Ловното изложение.
Снимка: Димитър Викторов, БТА

До момента българският град Пловдив е бил домакин на три специализирани световни изложения и това добавя допълнителен авторитет към престижа му на локация, подходяща за събития от толкова висок ранг.

Първото от специализираните ЕКПО е през 1981 година. Тогава се провежда Световното ловно изложение – то е второто на подобна тематика след това в Будапеща от 1971 година. Събитието е организирано за рекордно краткия срок от една година и се вписва в честванията за

1300-годишнина на българската държава.

Темата на изложението е „Земя – планета на живота“, а целта му е да представи развитието на ловното и рибното стопанство по света, както и да илюстрира връзките между лова, риболова и съвременния човек.

От списание ЛИК се свързахме с известния пловдивски журналист Евгений Тодоров, който е участвал в медийното отразяване на ловното изложение. Неговите спомени пренасят назад във времето – когато, по думите му,

ловът е бил част от заниманията основно на елита. „Чували сте, че ловната дружина на другаря Живков беше, едва ли не, част от властта. „Ловец Номер 1 на републиката“, както го наричат, беше членът на Политбюро Пенчо Кубадински и именно той беше инициаторът, разбира се с подкрепата на другаря Живков и на Политбюро, да бъде организирано това световно ловно изложение“, казва г-н Тодоров и допълва, че събитието е било „една много мащабна проява“, в която палати и експозиции има от

Пловдив, 15 юни 1981 г.
Българската трофейна палата на
Специализираното световно изложение на
ловна тематика.
Снимка: Димитър Викторов, БТА

десетки страни. Журналистът разказва, че чрез изложението основните ловци на републиката успяват да покажат своите постижения, като за най-добрите ловни трофеи получават и златни медали. „Бяха големи ловци нашите ръководители“, казва той. Евгений Тодоров припомня и думи на писателя Георги Марков. „Приживе той беше написал много интересен коментар за това как ловът е част от комунизма и как всички елити в комунистическите държави са били ловци, но ние ги минахме, като организирахме ловно изложение“, казва Тодоров.

През 1985 година – обявена за Международна година на младежта – в рамките на почти месец – от 4 до 30 ноември, Панаирното градче в Пловдив е домакин на Световното изложение на младите изобретатели. Идеята то да се проведе в нашата страна, се появява три години по-рано, когато заместник генералният директор на Световната организация за интелектуална собственост проф. Лев Костиков посещава Дванадесетата национална изложба на техническото и научното творчество на българската младеж, която също се провежда в Пловдив. Той е толкова впечатлен от нея, че настоява тук да се организира подобно събитие, но вече на световно ниво.

Изборът на България съвсем не е случаен и по друга причина – осемнадесет години

преди това, през 1967 година, сред младежите в нашата страна е дадено началото на Движението за техническо и научно творчество на младежта (ТНТМ), което се превръща в организирана обществено-гържавна система с дългосрочна стратегическа програма, насочена към научно-техническия прогрес. Движението вдъхновява младите хора и провокира интереса им към духа на изобретателството.

В рамките на Световното изложение на младите изобретатели през 1985 година в Пловдив са представени 4202 изобретения от 73 страни, като освен това са проведени десетки срещи, дискусии и кръгли маси за проблемите на съвремие.

Младите български изобретатели показват своите идеи

в седем палати в панаирния комплекс. Тематичната насоченост на техните разработки показва, че се вълнуват от проблемите на своето време – автоматизацията и механизацията на производството.

През 1991 година, от 7 юни до 7 юли, в Пловдив се провежда Второ световно изложение на постиженията на младите изобретатели. Сред целите, които си поставя, е да стимулира младите творци от различни страни по света, да насърчи както технологичния, така и научния и културния обмен, да демонстрира постиженията в сферата на изобретателството и нововъведенията. В специализираното изложение участват 33 страни, подкрепени от 16 организации. Показани са 3150 експоната, от които наг

2000 са български. Изобретенията са тематично групирани във всички области на науката, техниката и технологиите.

Съпътстващата програма включва над 150 конференции и симпозиуми, сред които най-значим е симпозиумът „Младите изобретатели в икономическото и технологическото развитие“. Той продължава два дни и е организиран от Световната организация за интелектуална собственост и българското правителство.

ЕКСПО в Пловдив успява да реализира намерението на организаторите да бъде средище на идеи и опит, на осъществяване на контакти и партньорства.

МЕЖДУНАРОДНОТО БЮРО ЗА ИЗЛОЖЕНИЯ (BIE)

Силният интерес, който световните изложения предизвикват към себе си, води до необходимостта да се създадат общи правила за тяхното организиране и провеждане. Така през ноември 1928 година в Париж 31 страни подписват Международна конвенция. За да следи за прилагането ѝ, е създаден ръководен орган – Международно бюро за изложенията (Bureau International des Expositions – BIE).

Седалището на бюрото е в Париж и организацията вече

толкова се е разраснала, че в нея се включват 184 страни членки, сред които е и България.

През 1928 година Парижката конвенция характеризира две групи изложения – от Първа и Втора категория, като разликата между тях е, че във втората група участниците може и не построят свой павилион. Тогава конвенцията посочва, че е необходимо да има минимум шест години между провеждането на две световни изложения от една

и съща категория.

През годините Парижката конвенция е допълвана и променяна от различни протоколи. Протоколът от 1988 година например посочва настоящия интервал от пет години, който съществува между световните изложения.

Към днешна дата под егидата на Международното бюро за изложенията се организират четири вида изложения: световни изложения (универсални), специализирани изложения, градинарски изложения и триеналето в Милано.

Голяма част от статистическите данни в този текст са базирани на информацията, публикувана на официалния сайт на Bureau International des Expositions (BIE).

СВЕТОВНИТЕ ИЗЛОЖЕНИЯ, ПРЕДСТАВЕНИ ПРЕЗ АРХИВА НА БТА

През 1851 година в лондонския Хайд Парк се провежда първото световно изложение (ЕКСПО), като пълното му наименование е Голямото изложение на произведения на индустрията на всички нации, или както често е наричано – Голямото изложение. То поставя началото на традицията, продължаваща и днес. Тези големи международни събития се организират в различни точки от света и събират представители от десетки страни, като подпомагат изграждането на търговски връзки и символизират икономическото и индустриалното развитие.

Провеждането и организацията на световните изложения през годините присъстват активно в информационния поток на Българската телеграфна агенция (БТА). Информация за тях се открива още в първите бюлетени на агенцията, които са писани на ръка. Често през годините БТА изпраща специални кореспонденти в някои от страните, където има ЕКСПО и следи отблизо събитието дори когато България не е сред участниците в него.

В списание ЛИК помещаваме акценти от публикациите за световните изложения, събрани от архива на БТА. Понеже агенцията е основана през 1898 година, няма как да открием автентични съобщения при нас от първите издания на международната инициатива. Но припомняме думите на специалния ни пратеник на изложението в Осака през 1970 година Димитри Иванов, който пише следното:

„Идеята на световните изложения се е изменяла с десетилетията. На първото Световно изложение в Лондон под патронажа на кралица Виктория преди век и половина между експонатите е фигурирало нещо, което би изумило днешния посетител – свръхмодерните за онова време артилерийски оръдия; Деветото световно изложение през 1889 година в Париж вече няма нотки на военна демонстрация – Франция показва инженерно-техническите си възможности с построената специално за изложението Айфелова кула и прибавя към традицията на изложенията културен елемент с нови художествени галерии и театрални постановки; американските домакини в Сент Луис обявяват настъпващата автомобилна ера...“

А в хронологията, която следва на предстоящите страници, можете да прочетете повече за част от световните изложения, както и две от техните разклонения – специализираните и градинарските световни изложения.

Желаем ви приятно четене!

1900

Световно изложение в Париж, Франция

В новина, изписана на ръка в един от бюлетените от първите години на Българската телеграфна агенция, четем какво се случва на 2 април в Париж: „По случай откриване-

то на всемирното изложение председателя на републиката г-н Лубе получи поздравителни телеграми от председателя на Съединените щати г-н Маккинли и от сръбския крал Александър. Министър-председателят г-н Валдек-Русо получи тъй също многобройни адреси от провинцията и от странство. Изложението се откри за публика тая сутрин

в 8 часа при голямо стечение на населението. Времето е превъзходно.“

* * *

Новина от 9 август разказва: „Комисарят на българския павилион в изложението г-н Димитров е назначен за кавалер на Legion d'honneur.

1904

**Световно изложение в
Сент Луис, САЩ**

В кратко съобщение, публикувано в бюлетин от 18 април, се посочва, че в Сент Луис „днес се откри всемирното изложение“.

1905

**Световно изложение в
Лиеж, Белгия**

„Отварянето на международното изложение стана вчера подир пладне с бляскаво тържество“, предава новина от Лиеж от 15 април.

В съобщение от 21 юли четем, че политическият директор в Министерството на външните работи и главен български комисар в лиежкото изложение заминава с „трень за Лиеж“.

Новина от 15 юли 1975 година припомня момент от Изложението в Лиеж като пример как славата на берковския мрамор отдавна е преминала българските граници. В музея „Иван Вазов“ в Берковица се съхранява диплом за бронзов медал, даден на Тодор Илиев от града за участието му в Световното изложение през 1905 година. Посочва се, че изделията от мрамор, с които е участвал той, са регистрирани в Българския павилион в група 11-а, пореден номер 63.

1906

**Световно изложение в
Милано, Италия**

Публикация от 15 април от Милано съобщава, че италианската кралска двойка е пристигнала в Милано. „Тя бе предмет на възторжени овации от страна на тълпата, която се беше събрала на гарата да чака краля и кралицата въпреки силния дъжд“, се посочва в новината. Лошото време се превръща в причина владетелите да отложат посещението на изложението. „Само кралят трябваше да отиде до павилиона на изящните изкуства, за да се представи на главните комисари на различните държави. Френският, белгийският и унгарският павилион са вече готови. Готов е също павилионът на италианската марина. Другите павилиони още не са приготовени“, се казва в съобщението от деня.

1910

**Световно изложение в
Брюксел, Белгия**

„Днес следобед се освети всемирното международно изложение – в присъствието на краля, на кралицата, на дипломатическото тяло, на министрите и на членовете на парламента“, четем в новина от Брюксел от 10 април.

„Негово величество царя на българите, придружен от НВ

Крал Алберт, посети днес германската секция в тукашното всемирно изложение. Техни величества бидоха приети от тайния съветник и имперски комисар г. Алберт“, се посочва в публикацията от 11 май.

Председателят на германския комитет, членовете от дружеството на германските търговци и индустриалци са представени на българския цар. Той им казва, че изпитва истинска радост, когато посещава германската секция, понеже е чул от различни места да се говорят много хубави неща. Негово величество проявява особен интерес към отдела от изложението, в който е застъпена германската железопътна индустрия.

На 19 юни българските министри – господата Малинов и Мушанов, придружени от началника на генералния щаб генерал Фичев и от началника на протокола при Министерството на външните работи г-н Милчев, пристигат в Брюксел и също посещават изложението.

1913

**Световно изложение в
Гент, Белгия**

В архива на БТА се открива само една новина, отнасяща се за изложението в белгийския град Гент. Тя е 8 август и разказва за пожар, засегнал един от павилионите на страна, участник в събитието.

1929

Световно изложение в Барселона, Испания

На 20 май БТА цитира френската агенция „Хавас“, която съобщава, че в Барселона са пристигнали г-н Бонфу, френски министър на търговията, генерал Гуро и г-н Серюи, за да председателстват откриването на френския отдел на изложението в града.

* * *

„Френските министри на търговията и на земеделието и генерал Гуро откриха вчера в присъствието на кралската двойка и на генерал Примо де Ривера френския отдел на изложбата в Барселона. Франция заема 22 000 кв.м площ с 1650 изложители. Германия идва на трето място със 17 000 кв.м и 800 изложители, Италия заема 8000 кв.м с 300 изложители“, четем в новина от 22 май.

1935

Световно изложение в Брюксел, Белгия

На 27 април в речта си по случай откриването на световната изложение, белгийският крал подчертава, че между изолационността на народите и желанието им да разширяват търговските си връзки съществува голямо противоречие. Като за последното желание свидетелства изложението. „Връщането към стопанския напредък не ще бъде възможно, преди да се нормализират търговските отношения и да се възстанови свободата на търговията.

Времето не чака. Едно свежо течение възстановява световното стопанство“, четем в новината от деня.

Кралят изказва задоволството си, че в изложението участват 36 държави и че по време на неговото провеждане в Брюксел ще се състоят 200 международни конгреса. Кралят завършва речта си с пожеланието изложението да послужи за засилване на солидарността между народите.

* * *

На 29 май е открит българският павилион на международното изложение в Брюксел. Главният комисар на изложбата г-н Вотерс приема журналисти.

На 1 юни БТА цитира и новина от агенция „Хавас“, която също се спира на официалното откриване на българския павилион. Тогава българският пълномощен министър в Париж и в Брюксел г-н К. Батолов, главният комисар на изложението г-н Вотерс и г-н Ван Изакер, министър на народното стопанство, произнасят речи.

* * *

Новина от 4 ноември съобщава, че „международният панаир се закри“.

1937

Световно изложение в Париж, Франция

На 24 май след церемонията по откриването на изло-

жението Пол Бастид заявява пред представител на агенция „Хавас“, която БТА цитира: „В качеството си на върховен шеф на управата на изложбата, като министър на търговията аз мога да изкажа голямата си радост за великолепно откритие, на което присъствахме днес. Изложбата прави чест на всички промишленици в това велико дело, на френския народ и на участващите в нея чужденци.“

* * *

Публикация от 12 юни посочва, че това е денят, поставящ началото на „празненствата на нациите“, в които участват „европейските фолклористични делегации“, дошли в Париж за международното изложение.

* * *

На 4 юли в своята реч, произнесена по случай откриването на американския павилион, посланикът на Съединените щати заявява: „Днес, в деня на годишнината от обявяването на нашата независимост, 130 милиона американци си спомнят, че когато ние бяхме само три милиона американците и се борехме за нашата свобода, французите ни се притекоха на помощ, за да я постигнем. Приятелството между Съединените щати и Франция остана здраво като скала през бурите, които бушуваха през изтеклите 160 години. Това приятелство и днес е още здраво като скала.“

* * *

На 5 юли председателят на републиката г-н Лъобрьон е председател на церемонията за полагането на основния камък на сградата на Парижкото международно изложение през 1937 година на мястото, където ще се издигат две помещения на изящните изкуства, които ще бъдат запазени след изложбата и в които ще се настанят Музеят на съвременното изкуство. Много членове на дипломатическото тяло присъстват на събитието. Министърът на търговията подчертава, че успехът на това изложение ще допринесе за възстановяването на равновесието, произлизащо от международната свободна търговия.

* * *

На 23 юли главното комисарство на изложението дава прием в един от павилионите на дошлите 300 български учители-географи. Българските учители са поздравени от г-н Мортие и от представителя на министерството на народното просвещение г-н Русе. На приема присъстват и българският пълномощен министър, персонала на легацията и професорите Ато и Болио.

* * *

На 27 юли е открит Международният павилион на изложението. В него се намират щандовете на 13 нации и на 2

еврейски организации. Той съставлява допълнение на другите чуждестранни павилиони.

Малко по-късно през същия ден е съобщено и че в 14 часа броят на посетителите на международното изложение се е закръглил на 20 000 000.

* * *

На 31 юли БТА съобщава, че в 15 часа с подобаващ церемониал в присъствието на държавния подсекретар г-н Химанс, главния комисар на изложението г-н Лабе, подкомисаря г-н Портие, сенатора г-н Жюстен Годар, представителя на Министерството на външните работи пълномощния министър г-н Каре, професорите Миле, Боайе и Болио, посланиците Пико и Дар, многобройни представители на служби и организации, някои чужди главни комисари, представители на печата, българската колония, персонала на българската легация и други, се открива българският павилион на изложението в Париж.

Малко по-късно през деня БТА публикува новина от агенцията „Хавас“, която отразява откриването на павилиона. Тогава главният комисар на изложението г-н Лабе произнася реч, в която изтъква участието на България и подчертава доброто впечатление, което прави павилионът. „Това, което най-много бие на очи – казва той, – е, че се получава впечатление за една материална и духовна култура, която се разпространява бързо, като обема от ден на

ден все по-голям брой жители, дори до най-затънтените села. Ние оставаме с впечатление, че виждаме една държава, която се развива бързо, като строи навсякъде училища, строи шосета, създава гъста железопътна мрежа, създава пристанища по Черно море и по Дунава и насърчава развитието на изкуствата – художествените и скулптурата.“

Като изказва благодарност на лицата, присъстващи на откриването на павилиона, българският комисар на изложението – пълномощният министър г-н Батолов, очертава целите, които си е поставило неговото отечество – „да създаде един синтез от онова, което неговите дейци в полето на изкуствата, неговите занаятчии, неговите селяни и неговата земя произвеждат“.

След това г-н Батолов отдава почит на Франция, като казва, че в България почвата винаги е била благоприятна за проникването и разпространението на френската култура.

* * *

На 3 ноември четем в бюлетина на БТА как Комитетът за посрещане на чуждите гости при изложението дава обяв в чест на кмета на София г-н Иванов и на делегацията от Столичната община, дошли в Париж, за да посетят изложбата. На обяда присъстват българският пълномощен министър г-н Батолов,

министър Ристелюбер, пълномощник-комисарят на изложението г-н Мортюе и персоналът на българската легация. А вечерта Парижката община дава и вечеря в чест на делегацията от Софийската община.

* * *

На 12 ноември БТА представя новината на „Хавас“, която отразява пристигането на българския владетел цар Борис III и царица Йоанна в Париж, които пътуват със „Златната стрела“ и в 17:50 часа са на Северната гара. Една рота от републиканската гвардия им отдава чест. Посрещнати са от името на правителството от г-н Розе, директора на протокола и полковник Де Белфон, представител на председателя на републиката. Между присъстващите са и господата Батолов, Маринов и Стаменов, княгиня Сикст-Бурбон-Пармска и префекта г-н Ланжерон.

От името на българската колония г-жа Батолова поднася на царица Йоанна разкошен букет. След това се образува малко шествие до автомобила на владетеля, който ги отвежда до хотела.

* * *

На 13 ноември цар Борис и царица Йоанна официално посещават изложението в 10 часа сутринта. При входа на българския павилион, на който се развява българското национално знаме, Техни Величества са посрещнати от първия легационен секретар Иван Стаменов,

който ги развежда из павилиона, изпълнен с благоуханието на розовата вода, която тече изобилно. Владетелите се спират дълго на долния етаж, където се възхищават на забележителните фрески на г-н Узунов и посещават българския селски дом. След това се насочват към първия етаж, където са почетният салон и залата на народните изкуства, която събира чудесни везма, копринени, гърнчарски и фаянсови изделия, и залата на индустрията, където са изложени произведенията на разни клонове на българската дейност – килими, тютюни, плодове и розово масло.

* * *

На следващия ден – 14 ноември, българският цар Борис III „сутринта напуска рано апартамента си и отива още веднъж на изложението“. Царят, придружен от царица Йоанна, водени от помощника на главния комисар г-н Пол Леон, обикаля павилионите на парижката област. След това той посещава отдела за железопътното дело, където, „като добър познавач“, разглежда продължително локомотивите, снабдени с най-модерните усъвършенствания.

По-късно, когато царица Йоанна разглежда отдела за занаятите и италианския павилион, цар Борис се насочва към палатата на откритията, воден от проф. Перен.

* * *

На 15 ноември четем отново новина от „Хавас“, публикувана в бюлетина на БТА. Тя разказва за председателя на Френската република и г-жа Лебръон, които гостуват на българските владетели в българския павилион на изложението. „Обядът бе сервиран на отделни маси в почетната зала на павилиона, красиво декорирана с фрески от художника Узунов и в която се носеше нежният аромат на розите, символ на българското производство, а при входа на павилиона струеше розова вода“, пише в новината от деня.

* * *

Вечерта на 18 ноември българските владетели напускат Париж и отпътуват за Швейцария, където остават за кратко. А на 25 ноември Парижкото международно изложение е закрито „след плажене“, както пише в новината на „Хавас“, цитирана от БТА.

1939

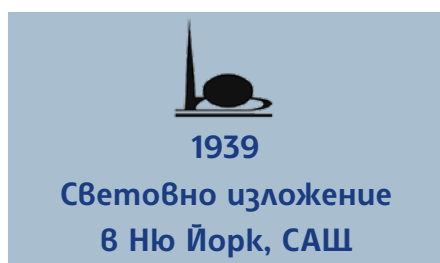
Специализирано световно изложение в Лиеж, Белгия

„Кралят, придружен от кралските князе, откри следобед международната изложба в Лиеж“, съобщава новина на „Хавас“ от 20 май, цитирана от БТА.

* * *

На 19 юли председателят на Френската република г-н Леброн отпътува в 7.30 ч. от северната парижка гара за Лиеж, където отива да посети официално лиежкото изложение, съобщава новина от деня. Той ще посети и Изложбата на водата и френския павилион.

Г-н Леброн пристига в града в 11:30 часа и веднага се насочва към френския отгел на изложението. Освен това е показан на обяд от белгийския крал Леополд в областната палата в Лиеж.

„Нюйоркското изложение ще бъде открито утре, неделя, в 11 час. През целия ден днес 50 000 работници се постараха да поставят всички землища и сгради в състояние да приемат публиката. Всички хотели в града се изпълват бързо и вече околните пътища са задръстени от автомобили на туристи, отправящи се към Ню Йорк“, съобщава новина от 29 април.

В речта, с която открива международното изложение, г-н Рузвелт изказва надеждата, че идните години ще свалят голям брой презгради, издигнати между европейските нации. След това той излага накратко историята на Съединените щати и обявява за открито изложението, което посвещава на човечеството.

„Павилионът на ОН (Общество на народите – бел. р.) бе открито в Нюйоркското изложение, в присъствието на министъра на земеделието г-н Уалес, който в реч изказа убеждението си, „че истинските принципи на демокрацията ще победят положително едни ден в целия свят“, и заяви също, че ОН ще стане трайна действителност, която ще осъществи братството между всички хора“, четем в публикация от 3 май.

На 10 май в присъствието на италианския посланик тържествено е открит италианският павилион на Нюйоркския панаир. Кметът на Ню Йорк г-н Лагуардиа държи реч на италиански и подчертава грамадния принос на Италия към американската цивилизация, „след като едно от нейните чедра Христофор Колумб откри Америка“.

Японският ден на Нюйоркското изложение е отпразнуван на 2 юни в Двореца на мира. Японският посланик г-н Хоринуши произнася реч, в която подчертава приятелските връзки между Съединените щати и Япония. В отговора си кметът на Ню Йорк г-н Лагуардиа подчертава бързия напредък, осъществен от японския народ през последните години. Той добавя, че кол-

кото едно нация е по-мощна, толкова товарът на отговорностите ѝ е по-тежък. И завършва с думите: „Дълг на силните нации е да бъдат мирителни спрямо слабите нации.“

Новина от 11 юни разказва за посещението на английските владетели на световното изложение, където те присъстват „на една илюминация посред бял ден“, след което се отправят към английския и ирландския павилион.

Когато напускат изложението, шествието преминава по Триборзут Бридж, един от най-големите мостове в света. След три четвърти час път кралят и кралицата отиват в Колумбийския университет, където са приветствани от многолюдната публика.

„Световното изложение в Ню Йорк ще се закрие тая вечер“, пише в новина от 31 октомври. Планира се то да бъде открито отново идната година на 25 май, но „сигурно ще липсват изложители“. Като коментират закриването на изложението, вестниците го поставят общо под знака на демокрацията и на добрата воля между народите.

„Днес в Брюксел бе открито Световното изложение 1958 година. Събитието бе ознаменувано с голямо тържество, на което присъстваха кралят на Белгия, членовете на белгийското правителство, представители на страните, участващи в изложението, дипломатическото тяло, представители на белгийската общественост и хиляди граждани. В Брюксел се намират и 3000 журналисти от целия свят“, предава на 17 април специалният кореспондент на БТА в града.

* * *

На тържеството речи произнасят крал Бодуен и министър-председателят Ван Акер.

Като изтъква, че през последните години човечеството е овладяло изключително могъщи природни сили, кралят казва: „Пред нас се откриват два пътя: пътят на съперничеството и на надпреварването във въоръжаваното, което заплашва да хвърли срещу човечеството откритията на гения на неговите учени, и пътят, който трябва да позволи – каквито и да са различията в социалните и политическите схващания – да се върви към разбирателство, което единствено може да ни изведе към истински мир.

Целта на тази изложба е да

поощри атмосферата на сътрудничество и мир.“

В световното изложение участват 50 страни и международни организации от всички краища на света, между тях социалистическите страни – Съветския съюз, Чехословакия, Унгария и Югославия. Освен отделните павилиони на всяка страна и организация съществуват и два големи общи павилиона: Международният дворец на науката, в който учените на 15 страни са обединили усилията си, за да покажат сегашното равнище на науката, по-специално в областта на атомната физика, химията и биологията; Международният дворец на изящните изкуства, в който се помещава изложбата „50 години модерно изкуство“ с участието на най-големите музеи в света и изложбата „Човекът и изкуството“ за историческия развой на изкуството.

Цялото изложение намира своя символ в огромния „Атомиум“ – висока 100 метра металическа конструкция, изобразяваща в увеличение от 150 милиарда пъти модел на атома на желязото. Атомиумът символизира нашата епоха и в замисъла на неговите строители се съдържа призивът за мирно използване на най-могъщата енергия – атомната.

* * *

На 19 април кореспондентът на БТА разказва за павилиона на Съветския съюз. По думите му той е огромна постройка, обхващаща 25 хиляди кв.м.

Тя е дълга 150 м, широка 72 м и висока 22 м. Павилионът е изграден в правоъгълна форма чрез използването на метални конструкции и стъкла. Стените на постройката не поддържат покрива, а напротив – окачени са на него, тъй като са направени от стъкло и алуминий и са извънредно леки. В рамките на изложението са показани и последните модели на съветски леки коли като ЖИЛ, „Чайка“ и „Москвич“, които „правят силно впечатление с красивата си модерна конструкция и големи вътрешни удобства“.

Кореспондентът се спира и пред павилиона на САЩ, който „съвсем не е малък“. Построен в кръгла форма, наподобяваща античния Колизеум в Рим, построен майсторски от метал и стъкло, американският павилион има 116 метра в диаметър. По думите на кореспондента на БТА обаче в никакъв случай не може до се добие цялостна представа за най-голямата и най-могъща капиталистическа държава – за нейния икономически, обществен и културен живот, за бита на населението ѝ. Като най-впечатляващи той откроява онези щандове, на които се демонстрира работата на електронни сметачни машини. Посетителите се трупат и около щанда, на който е показана работата на автоматизирани ръце за манипулация с радиоизотопи.

* * *

На 22 април кореспондентът на БТА описва обстановката в още два павилиона – на Чехословакия и на Унгария. „Павилионът на Чехословашката република е просторен и импозантен в архитектурното си разрешение. Но онова, с което той прави най-силно впечатление, е безспорно прекрасната му уредба, пише той. Според него създателите на павилиона са проявили много вкус и находчивост и посетителят се движи из залата очарован, откривайки на всеки няколко метра някакъв оригинален експонат или декоративен елемент. Журналистът допълва, че наред с по-каза на кипящия съвременен културен живот чехословашкият павилион отделя голямо място и на културното наследство и грижите за запазването му.

„Павилионът на Народна република Унгария е значително по-малък, но също се отличава с оригинални уредба и съдържателност“, предава пратеникът на БТА.

„Макар и открито вече от една седмица, Световното изложение в Брюксел още не може да се представи пред посетителите в пълния си вид. Редица павилиони, между които павилионите на Франция, Италия, Испания и Грузи, още не са готови и тяхното откриване се очаква за началото на май“, четем в новина от кореспондента на БТА от 23 април.

От павилионите на големите страни жив интерес предизвиква и павилионът на Великобритания. Той е организиран под знака на последните постижения на английската наука и техника. Чрез интересни макети и прожекции са показани нови проучвания и открития в областта на медицина, авиацията, археологията, радиоастрономията и други науки. Тук може да се види работата на апаратура, която при деликатни операции на сърцето съдейства за прекратяване на кръвообращението, без организмът да се лишава от кислород.

От съседните на България страни в изложението участват само Югославия и Турция. В павилиона на Федеративна народна република Югославия са изложени снимки, които илюстрират успехите на страната.

Павилионът на Турция още не е завършен окончателно, но посетителите му вече имат възможност да разгледат по-голямата му част. Турският павилион ще бъде почти изцяло изпълнен от произведения на народните занаяти и археологически и исторически експонати.

Главният директор на Международната организация на труда Морс обявява павилиона на Организацията на обединените нации на Световното изложение в Брюксел официално за открит на 26 април. В неговия център

е издигнат огромен модел на атом. За ядро на атома служи земното кълбо, около което като електрони са разположени по-малки кълба с различен размер, символизиращи големите и малките страни. Общият моделът възпелтава главната мисъл на павилиона – всички страни в света трябва да бъдат така здраво свързани помежду си на земята, както са свързани различните частици на атома.

На 19 октомври в полунощ с голям фейерверк и тържествена церемония по спускане на белгийското знаме и националните знамена на страните-участнички е закрито Световното изложение в Брюксел. На централния площад на изложението угасва и факелът, горял в продължение на 6 месеца.

1961

Специализирано световно изложение в Торино, Италия

„Вчера в Торино беше открита международна изложба на труда в рамките на тържествата по случай 100-годишнината от обединяването на италианския народ в единна държава. Темата на изложбата „Сто години технически и национален напредък, постижения и перспективи“ се разгръща в националните павилиони на 18 страни съгласно програмата, разработена от италианското правителство

ЛИК 2025

съвместно с Международната организация на труда“, посочва новина от 8 май.

Всяка страна представя експозиция, разкриваща определен аспект на тази обща тема. Така например в павилиона на Франция се разказва за развитието на методите на изследователската дейност, в павилиона на Дания – за жилищното строителство, на Аржентина – за механизацията в селското стопанство, в павилиона на Япония – за новата техника в риболовството, и т.н.

В центъра на вниманието на експозициите на социалистическите страни е човекът с неговите стремежи и нужди. В полския павилион например се разказва за социалното осигуряване на трудещите се в страната, където на власт е работническата класа; павилионът на Чехословашката социалистическа република е посветен на големите промени в живота на селяните след победата на кооперативното движение в селото. „Всичко за благото на човека“ е девизът на павилиона на СССР, посветен на темата „Безопасност, хигиена и условия на труд“.

1962

Световно изложение в Сиатъл, САЩ

На 7 май БТА цитира новина от агенция ТАСС, която разказва за летеца-космонавт на СССР Г. С. Титов, който е на обиколка из Съединените щати и прис-

тигна в столицата на щата Вашингтон – град Сиатъл. Там е организирана международна изложба, в която участват 15 страни – САЩ, Бразилия, Канада, Дания, Франция, Англия, Индия, Япония, ОАР, Мексико и др. Тя е открита на 25 април и ще продължи 6 месеца. Главната тема на изложението е „Човекът през космическата ера“. В многобройните изложбени зали са показани последните постижения на науката и техниката в ерата на атомната енергия и овладяването на Космоса.

* * *

Жителите на Сиатъл и хилядите туристи, пристигнали тук от всички краища на САЩ, посрещат изключително топло и сърдечно съветския космонавт. Голяма част от първия ден на пребиваването си в града Герман Титов прекарва на изложението. Той внимателно се запознава с експонатите, разменя мнения със специалисти от Националното управление за аеронавтика и проучване на космическото пространство, които му показват своя павилион. В някои моменти движението из изложението става почти невъзможно – толкова много хора постоянно обкръжават космонавта.

1964

Градинарско световно изложение във Виена, Австрия

„Президентът на Австрийската федерална република г-р Адолф Шерф откри днес Виенската международна изложба по градинарство и цветарство. В изложбата, която е разположена на площ от 1000 декара на левия бряг на река Дунав и ще продължи до 15 октомври тази година, участват 28 страни – в това число и Народна република България“, посочва публикацията от 16 април.

1964/1965

Световно изложение в Ню Йорк, САЩ

„Днес тук пристигат от Испания няколко от най-известните платна на Гойя. Картините ще бъдат изложени в павилиона на Испания на откриващото се тук след два дни Световно изложение. В павилионите на различните страни ще бъдат изложени също прочути произведения на Микеланджело, Ел Греко и Пикасо“, предава от Ню Йорк на 17 април кореспондент на БТА.

* * *

„В 9 часа сутринта бе открито за посетители международното изложение 1964-1965 година, посветено на 300-годишнината от основаването на Ню Йорк“, четем в новина от 22 април.

В изложението участват 59

държави и почти половината от щатите, но доминират огромните павилиони на частни американски предприятия – големите автомобилни и други корпорации.

1965

Специализирано световно изложение в Мюнхен, Германия

Между 25 юни и 3 октомври в Мюнхен (ГФР) се провежда Първата световна изложба по транспорта и съобщенията, където е представен и български щанд. Чрез различни снимки и диаграми е илюстрирано развитието железопътния транспорт и съобщенията в нашата страна. С художествени табла „Балкантурист“ показва как изглежда курортното строителство и разказва за успехите ни като обект на международния туризъм.

1967

Световно изложение в Монреал, Канада

„Утре тук се открива едно от най-оригиналните световни изложения, което е посветено на 100-годишнината на Канадската федерация (предтеча на съвременна Канада), 325-годишнината на най-големия ѝ град – Монреал, домакин на изложението, но най-вече на прогреса на човек и създа-

ваната от него съвременна техника“, пише на 26 април кореспондентът на БТА Г. Найденов.

Общо в Монреал са представени 70 държави, като група африкански страни имат общ павилион. Скандинавските държави също са под обединен покрив.

Архитектурният облик на почти всички палати е „футуристичен“, със смели „въздушни“ форми, сочещи възможностите на съвременните материали и строителни методи да пресъздават всяко архитектурно хрумване.

Страната домакин излиза с цяла поредица строителни и архитектурни подвизи – за изложението тя е „изградила“ посред реката цели изкуствени острови с площ неколкостранно надхвърляща тази на миналото световно изложение в Брюксел. Измежду няколкото канадски павилиона най-интересен е един недвижен жилищен комплекс – „Хабитат-67“ („Селище-67“), в който са изградени модерни апартаменти, сякаш опиращи се върху несъществуващ планински склон, така че покривите взаимно им служат за тераси и по външен вид напомнят част от нашето Велико Търново. „Планина“ обаче под тях няма. Всички са с отлично изложение, свързани с покрити улици, площади за разходки и най-отдолу – проходи за леки коли и камиони, които благодарение на това не се налага да минават между пешеходците.

„От утре в продължение на

6 месец ЕКСПО-67 ще привлича вниманието на света. Генералната тема на изложението „Човекът и неговият свят“ е свързана с една от книгите на френския летец и писател Екзюпери, която в английския си превод е озаглавена с тези думи. Подтеми са човекът изследовател, производител, творец, земеделец, човекът в обществото. И наистина“, пише кореспондентът на БТА.

* * *

„Това е паметник на човека. Тук на ЕКСПО-67 имаме една от най-значителните сбирки на творбите и идеите на човечеството“ – с тези думи министър-председателят на Канада Лестър Пирсън открива на 27 април Световното изложение в Монреал.

През шестте месеца, в които ще функционира изложението, са планирани национални празници на всички страни-участници и ще гостуват съответно висши държавни ръководители на тези и други страни. Предвиждат се гостувания на най-изтъкнати театри в света, между които и на балета на московския „Болшой театър“, на Миланска скала и други.

Наред с най-големите технически постижения на различните страни тук са представени много произведения на изкуството от дълбока древност до наши дни.

Макар на монреалското изложение в съгласие с международния правилник да не се развива търговска дейност, тук има

специален център за срещи на търговски дейци за размяна на информация и опит.

* * *

„Наново от най-ранно утро човешкият поток се насочва към световното изложение. Отвред се чуват възторжени виковете, щракат фотоапарати, бръмчат кинокамери. Не млъкват нито за миг разноезичното множество. На ЕКСПО-67 са дошли вече туристи от много страни“, цитира БТА на 30 април кореспондентите на ТАСС. Според тях броят на посетителите на изложението надхвърля най-оптимистичните прогнози. През първия ден палатите са разглеждани от 335 000 души, докато електронно-сметачните машини са предсказали, че през този ден ще има 120 000 посетители. „Обаче една друга прогноза – както на печата, така и на електронните „умове“ – се потвърди: съветската палата стана най-популярната на изложението“, твърдят журналистите и допълват, че е голям и притокът в палатите на САЩ, Канада, Чехословакия и африканските страни.

* * *

На път от Ню Йорк за София, възползвайки се от поканата на канадското правителство да посети световното изложение, Тодор Живков пристига в Монреал. На 26 юни, придружен от посланика на България във Вашингтон Любен Герасимов, от управлява-

щия Българското посолство в Отава Кирил Шерев и български журналисти, Живков посещава ЕКСПО-67. Топло посрещнати от посланика на СССР в Канада, българските гости разглеждат с голям интерес съветската палата, уредена под девиза „Всичко в името на човека, всичко за благо на човека“.

Българските гости посещават и павилионите на Чехословакия, Югославия, Куба и Канада, където водят приятелски разговори.

На следващия ден, преди да отпътува за родината, председателят на Министерския съвет на НР България Тодор Живков се запознава и с други палати на монреалското изложение.

Той заедно с придружаващите го лица разглежда павилионите на Франция, Вели-

кобритания, Япония и САЩ. Навсякъде са сърдечно посрещнати от генералните комисари и сътрудниците на павилионите.

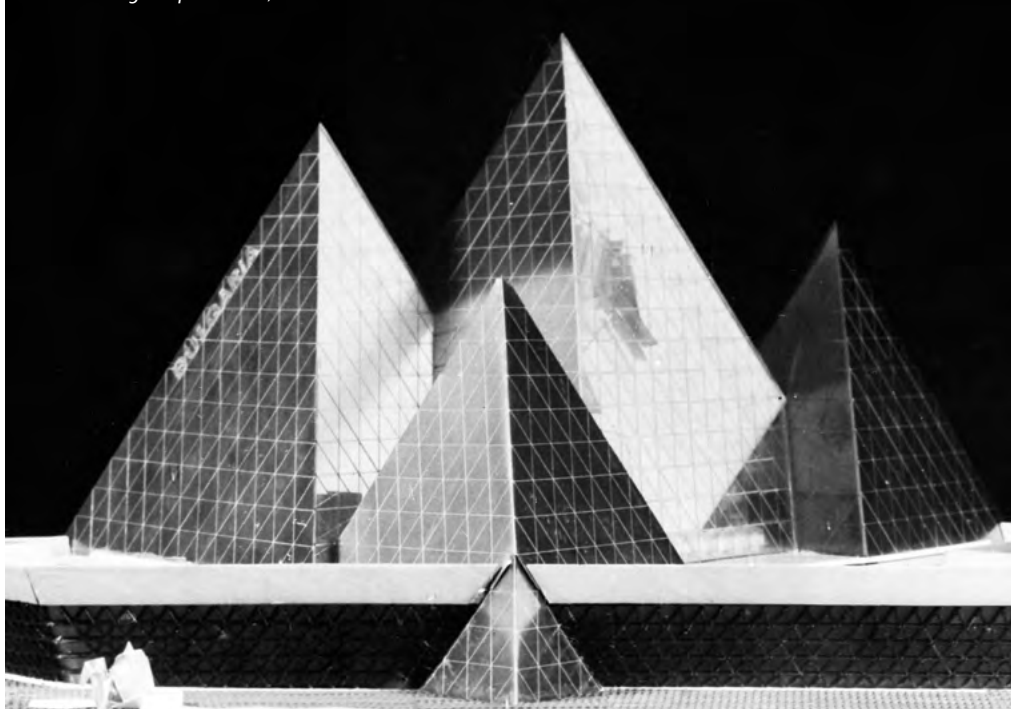
В чест на Тодор Живков и придружаващите го канадското правителство дава обява в ескимоския ресторант при изложението. След това гостите от България се запознават с оригиналния експериментален жилищен комплекс „Хабитат-67“, с павилиона за радиотелефонни съобщения и присъстват на прожекция в кинотеатъра „Лабиринт“.

Тодор Живков се среща и с кмета на Монреал г-н Драпо и с генералния комисар на световното изложение г-н Депою.

Вечерта Живков отпътува за София, изпратен с официални почести.

* * *

София, 10 януари 1969 г. Мокет на българската палата, която ще бъде построена на ЕКСПО-1970 в Осака.
Снимка: Владимир Иванов, БТА

На 28 октомври кореспондентът на БТА Г. Тодорчев съобщава за закриването на ЕКСПО-67. С пратеника на агенцията разговаря и българският търговски представител в Канада Иван Голомеев. Той споделя, че от изложението е бил „извлечен и за нашата страна ценен опит, установени са нови научно-технически, икономически, търговски и културни връзки“. По думите му световноизвестният български певец Николай Гяуров участва като централна фигура с бляскав успех в гастролите на Миланската скала в монреалския световен фестивал по повод на изложението.

Журналистът посочва, че на 29 октомври, в неделя, с ревица тържества, церемонии, концерти, състезания и увеселения ЕКСПО-67 ще бъде закрито. „На площада на нациите ще бъдат свалени знамената на страните участнички. Ще завърши една от най-ярките и най-колоритните международни прояви през годината. Според досегашните сведения живописният изложбен комплекс, разположен на остров на река Свети Лаврентий, е посетен от рекорден брой гости – 50 милиона души“, пише той.

1970

Световно изложение в Осака, Япония

За Световното изложение в Осака и представянето на България в него можете да

прочетете в първата част от съдържанието на този брой на ЛИК.

1971

Специализирано световно изложение в Будапеща, Унгария

На 29 август в Будапеща във връзка с уредената в унгарската столица международна ловджийска изложба е открита и фотоизложба „Човекът и природата“, на която са представени снимки на автори от 26 страни на света. Показани са над 1500 работи, между които фотопейзажи и редки снимки на животни и цветя.

* * *

Кореспондентът на БТА

С. Стамов предава от Будапеща за националния ден на България на Първата световна ловна изложба, състоял се на 13 септември. По думите му българската палата е една от най-посещаваните. От около 600 хиляди души, посетили изложбата, 500 хиляди са разгледали нашата експозиция. В книгата за отзиви са вписани 800 положителни оценки. От показаните 500 експоната 300 са ловни трофеи, а 290 са премирани с различни медали на будапещенската изложба. Пет експоната са получили голямата награда „Будапеща-71“, а 116 са удостоени със златни медали. Само колекциите от еленови рога са набрали 242.58 точки, с което са се наредили на шесто място в света.

Общо е впечатлението, че нашият павилион е най-близо до темата на изложбата „Човекът и природата“. Голям интерес представляват дивечовите кожи от белки, златки, порове, лисици, чакали, вълци и мечки. Специалистите оценяват особено високо показаните препарирани образци на семейство скален орел, на дропли, мечки и колхидски фазани, които отдавна са изчезващ вид в европейската фауна и са се запазили само у нас.

Както е известно, в Първата световна ловна изложба вземат участие 52 страни. Четиридесет и две от тях, между които и България, имат самостоятелни национални павилиони.

* * *

На 30 септември е закрита Първата световна ловна изложба. В продължение на повече от месец пред близо два милиона посетители тя показва животинския свят на нашата планета и печели много нови почитатели на ловния спорт.

Будапещенската изложба се отличава със своята представителност. Различни организации и представителства от над 50 държави са разположили своите експонати върху 80 000 квадратни метра изложбена площ. Голям интерес предизвикват и организациите в рамките на изложбата състезания по конен спорт и изложби на кучета. Предмет на оживени обсъждания са показаните експонати на ловната и риболовната промишленост,

съоръженията за предпазване на околната среда от замърсяване. Стотици златни, сребърни и бронзови медали с надписа „Будапеща-1971“ са присъдени на най-интересните ловни трофеи, показани на изложбата.

За наша радост общо е впечатлението, че България е една от страните, които се представят най-добре на световната ловна изложба. Посетителите разглеждат с жив интерес нашия богат на ловни трофеи павилион.

Определено може да се каже, посочва се в новината от деня, че будапещенската световна ловна изложба е изпълнила достойно задачата, която и е била поставена. Третирайки успешно темата „Човекът и природата“, тя съдейства за увеличаването на интереса към опазването на животинския свят в планините, в равнините и в дълбините на океана, поставя на дневен ред въпроса за вземането на спешни мерки за защита на околната среда от замърсяване. Изложбата става повод за посещение в Унгария на държавни ръководители, на шефове и членове на правителства, на видни обществени и културни дейци. Освен че съдейства за развитието на ловния туризъм, тя дава възможност за размяна на мнения, които далеч надхвърлят рамките на международното сътрудничество в областта на лова и риболова.

„Над панаирния комплекс се разнася призив на ловджийски рог, пъстро множество от младежи и девойки изпълва площадката пред българската трофейна палата. С тяхната оригинална и жизнерадостна композиция започва тържественият ритуал за откриването на Световното ловно изложение ЕКСПО-81. Преминава колесницата на Диана, съпроводена от ездачи в ловни костюми. Девойка с лък пуска стрела за sluка. Появява се прабългарска конница, под звуците на ловен марш преминават дивечовъди, ловци и риболовци“, с тези думи започва репортажът на 14 юни на специалните кореспонденти на БТА в Пловдив – Симеон Симеонов и Лилия Тодорова.

Хиляди граждани са дошли да видят този внушителен

спектакъл – на фона на ловни сцени от древността се представят вековните взаимоотношения на човека с природата, стремежът му към хармонично съществуване според нейните закони.

На официалната трибуна са Тодор Живков, Пеко Таков, Пенчо Кубадински и други официални лица, както и много чуждестранни гости. Тук са шефове и членове на дипломатически мисии, акредитирани у нас, много чуждестранни журналисти.

След шествието на ловците площадката се изпълва с танцьори, греят националните носии, под звуците на сто каба гайди се вият народни хора. Множеството дълго аплодира участниците в тържествената церемония, погледите се отправят към официалната трибуна.

Държавният секретар на Министерството на земеделието и хранително-вкусовата промишленост на Унгария Габор Шош предава стилизираната фигура

Пловдив, 15 юни 1981 г. : Официалните лица в палатата на нациите при откриването на Специализираното световно изложение в България.
Снимка: Димитър Викторов, БТА

на елен – символ на Първото световно ловно изложение в Будапеща, на генералния комисар на ЕКСПО-81 Пенчо Кубадински. Той пожела пълен успех и на това изложение, което ще допринесе за съхраняването и разумното използване на съкровищата на природата.

Пенчо Кубадински произнася слово за смисъла и целите на световното ловно изложение, привлякло с девиза си „Земя – планета на живота“ над 60 страни от всички континенти.

От името и по поръчение на организационния комитет на Световното ловно изложение ЕКСПО-81 той приветства най-сърдечно всички гости и изложители с добре дошли в Пловдив – един от най-древните градове на България. Фактът, подчертава ораторът, че това изложение се провежда под егидата на Международния съвет по лова и опазване на дивеча и на Международната конфедерация по спортен риболов и преминава под патронажа на председателя на Държавния съвет Тодор Живков, говори достатъчно добре за големия му авторитет и признание.

Целта на Световното ловно изложение е да се запознае обществеността с развитието на ловното и риболовното стопанство в различните страни. На изложението е показано взаимодействието между лова, риболова и човека в съвременното общество. Развитието на промишлеността, транспорта и нарастването на големите градове

създават условия за замърсяване на природната среда. Това, естествено, води до намаляването, а в някои случаи и до пълното унищожаване на дивеча и рибата. Затова опазването на природата заема голямо място в експозициите на изложението.

Пенчо Кубадински изразява убеждението, че тази международна проява ще допринесе за опознаването на красивата и богата природа на Земята и ще покаже грижите на страните изложителки за съхраняването и развъждането на дивеча, за да има реално покритие девизът на изложението – „Земя – планета на живота“.

Определянето на България за домакин е признание за непрекъснатите грижи за умножаването на дивеча в страната, за развитието на лова и риболова, признание и за грижите за опазване на природната среда и нейната жива украса – дивеча.

Посетителите на ЕКСПО-81 ще имат възможност да видят над 11 500 трофея, които разкриват многообразието на дивечовото богатство в света. Изложени са едни от най-хубавите трофеи, добити през последните години от много страни, като повечето от тях се показват за първи път на това изложение. Несъмнено те ще направят незабравимо впечатление на всеки човек, ловец и любител на природата, казва ораторът.

Наред с основната цел на изложението – показването на

ловни трофеи, тук са организирани и отделни тематични палати, които разкриват успехите на Народна република България в различни области – опазване на природната среда, на земята и нейното плодородие, грижите за горите, лова и риболова, за красотата на България.

Освен това гостите ще имат възможност да посетят и различни групи програми, пряко или косвено свързани с главната тема на изложението. Но ще бъде постигнато и нещо друго – опознаване и сближаване на дейци от различни страни, от всички континенти, което несъмнено ще допринесе за разширяването на сътрудничеството в тази област, в крайна сметка, за укрепване и защита на най-скъпото благо на човечеството – мира.

Посрещнат възторжено с бурни и сърдечни ръкопляскания, председателят на Държавния съвет Тодор Живков прерязва трикоьорната лента и обявява Световното ловно изложение ЕКСПО-81 за открито.

* * *

На 15 юни генералният комисар на Световното ловно изложение Пенчо Кубадински се среща с официалните представители на организациите, под чиято егида преминава ЕКСПО-81 – заместник-председателя на Международния съвет по лова и опазване на дивеча барон Алфонс Рихтер фон Вюншхайм и заместник-

Пловдив, 15 юни 1981 г. В палатата на СССР.
Снимка: Димитър Викторов, БТА

-председателя на Международната конфедерация по спортен риболов Йоахим Диез.

В разговора участва и сенаторът Енцо Мингоци, заместник-председател на италианската ловна организация.

В разговор с журналисти представителите на двете авторитетни международни организации заявяват, че внушителната церемония на тържественото откриване отговаря на високото равнище на изложението, което по брой на страните изложителки, на трофеите и на отбелязаните нови световни рекор-

ди значително превъзхожда всички организирани досега международни изложби по тази тема, а също и Първото световно ловно изложение в Будапеща.

На 15 юни за посетителите на Световното ловно изложение най-интересна е първата киноложка проява – екстериори а изложба-конкурс. Нейната цел е да се представи развитието на киноложкото дело в света. Пред международни комисии са показани около 600 кучета от над 25 породи.

В продължение на 4 дни любителите на кинологията

имат възможност да се запознаят и с ловните качества на показаните кучета. Полевите изпитания са организирани край селата Войводиново и Труг.

На 18 юни генералният комисар на Световното ловно изложение Пенчо Кубадински връчва наградите от конкурса за най-добро оформление и полиграфично изпълнение, организиран в рамките на Международната изложба на книги на тема „Лов, риболов и опазване на природната среда“.

Първа награда и златен медал получава италианското

издателство „Арнолдо Мон-тадори Едитори“ за богато илюстрирания наръчник „Фотография в природата“, а сребърният медал е присъден на издателството от ФРГ „Паул Парей“ за поредицата „Благороден елен“, „Сърни“ и „Опазване“.

На конкурса са представени близо 700 книги на 34 издателства от 23 страни. В българския сектор на изложбата най-широко се представят „Земиздат“ – с около 80 заглавия, и издателството на БАН. Детски популярни книги за животинския свят показва издателство „Отечеството“.

* * *

На 22 юни с пленарно заседание по теми от секцията „Селско стопанство – гора – дивеч“ на двудневния симпозиум „Дивечът и околната среда“ в Хотел Пловдив започва научната програма на ЕКСПО-81.

„Всестранното обсъждане на основните природозащитни проблеми ще бъде нов принос в развитието на световната ловностопанска наука“, казва ректорът на Висшия лесотехнически институт проф. Тачо Илиев в приветствието си към участниците в симпозиума – близо 250 учени и специалисти в областта на ловното стопанство и природозащитата от 13 страни. В програмата на симпозиума са заявени над 100 доклада.

* * *

Девизът на световното лов-

но изложение „Земя – планета на живота“ е обобщаваща тема на Международния кинофестивал по лов, риболов и опазване на природната среда, който е открит на 22 юни в кино „Балкан“. На него са показани около 120 научни, научнопопулярни, документални и учебни филма. Представят се кинематографиите на 20 страни.

„Най-важното за този кинофестивал е автентичността на филмите и искрената ангажираност на създателите им“, заявява членът на журито проф. Ян Якоби от Полша, президент на Международната синетика в Брюксел.

Показани са филми от България, Съветския съюз, Зимбабве, Канада, Ирландия и Филипините, а в извънконкурсната програма зрителите гледат тричасовия филм на проф. Берхард Гжимек „Серенгети не трябва да загине“.

* * *

На 23 юни симпозиумът „Дивечът и околната среда“ продължава със заседание на секцията „Опазване и възпроизводство на ловната фауна“. Изслушани са доклади върху различни ловностопански проблеми, сред които влиянието на промишлеността върху свободно живеещия дивеч, ловуването и опазването на редките видове животни, дивеча като индикатор за замърсяването на околната среда и др.

Български специалисти съ-

общават за резултатите от опитите за изкуствено развъждане на глухари у нас, за състоянието и опазването на грабливите птици, за поведението на кафявата мечка спрямо домашните животни и дивеча.

* * *

На 24 юни при голям интерес преминава научната конференция на тема „Стопанисване на благородния елен при съвременните екологични условия“. Тя е организирана с участието на Комисията по едрия дивеч към Международния съвет по лова и опазване на дивеча. Вниманието на изложителите към обсъдените доклади е обяснимо, предвид обстоятелството, че на трофеите от благороден елен е отделено представително място в почти всички павилиони.

* * *

Със семинара на 25 юни по темата „Кучето в съвременния лов“ научната програма на

ЕКСПО-81 все повече се доближава до специфичните въпроси, засягащи съвременната ловна практика.

Специалисти от Светския съюз, ГДР, Чехословакия, Куба, Румъния и България обсъждат възможностите и пътищата за повишаване качествата на ловните кучета с цел да бъдат по-малки загубите от ранен и неоткрит в преследването дивеч.

Пловдив, 15 юни 1981 г.
Българската трофейна палата.
Снимка: Димитър Викторов, БТА

* * *

С международен семинар по „Рибовъдство и спортен риболов“ на 26 юни завършва научната програма на ЕКСПО-81. Заседанията на рибовъдните и риболовните теоретици преминават при подчертан интерес към новите методи за увеличаване добивите от водоемите – чрез използване на мрежести клетки, вайсови апарати, вани с различна гъстота на зарибителния материал и др. Обсъдени са перспективите за развитието на интензивно топловодно рибовъдство от басейнов тип в България.

* * *

На 12 юли в панаирното град-

че отново се разнася тръбният звук на ловджийски рогове, както при откриването на ЕКСПО-81 преди месец. Бавно се свалят знамената на 64-те страни участнички. Завършва Световното ловно изложение, първо у нас, трето в досегашната история на организирания лов.

Изложителите и гостите се отправят към панаирното езеро, потънало в разноцветни светлини. Тук вече са заели местата си музикантите и танцьорите – участници в големия бал, устроен от организационния комитет в знак на благодарност към посетителите, изложителите, състезателите – стрелци и риболовци, допринесли за успешното протичане на разнообразните културни, научни и спортни прояви от програмата на ЕКСПО-81.

Официалната церемония по закриването на Световното ловно изложение е кратка – директорът на изложението Иван Груев, първи заместник-министър на горите и горската промишленост, произнася слово, след което председателят на Централния съвет на Българския ловно-рибарски съюз генерал-лейтенант Христо Русков връчва големите награди на отличените изложители.

С приветствие към наградените и към всички гости се обръща генералният комисар на ЕКСПО-81 Пенчо Кубадински.

Празнината атмосфера, в която продължава вечерта, съответства по тон и настрояване на ежедневните

вълнения край състезателните терени във Войводиново, Труд и „40-те извора“, пред възхитителните ловни трофеи, изложени в палатите, при обявяването на наградите от множеството конкурси за филми, фотоси, нумизматични и филателни сбирки, за книги от тематичния кръг на изложението, обобщен в него-

Пловдив, 15 юни 1981 г. Изглед от новия парк-хотел в града към изложението.
Снимка: Димитър Викторов, БТА

вия девиз „Земя – планета на живота“.

Организаторите, които госта са се потрудили през този месец, все още не могат да преценят какви са крайните резултати от техните усилия, но едно е ясно: неизличими спомени ще останат у всеки посетител, успял да разгледа забележителната изложба, представяща с над 11

хиляди експоната растителното и животинското разнообразие на света.

„Това тясно по тематика, но богато на идеи изложение още веднъж доказва, че нашата страна може успешно да участва в решаването на важни световни проблеми,

каквито са екологичното равновесие, опазването на природните богатства, съхраняването на редките и изчезващите видове, поддържането на дивечовите запаси.

Радва ни загрижеността, с която редица чуждестранни учени откликнаха на обявените в научната програма на изложението теми. Не може да не бъдем доволни и от качеството на самата експозиция, тъй като никога досега не са събирани на едно място толкова много редки и ценни ловни трофеи“, казва Кубадински. И допълва, че закривайки Световното ловно изложение, вярваме, че постигнатото тук разбирателство между представители на различни страни от всички континенти ще допринесе освен за осъществяването на високите цели на ЕКСПО-81, още и за утвърждаването на мирната политика на нашата страна.

„В японския научен център Цукуба днес официално беше открито Световното изло-

жение ЕКСПО-85. В продължение на 6 месеца изложението ще привлича вниманието на учени, специалисти и широката публика“, предава на 16 март кореспондентът на БТА Иван Гайтанджиев.

Основната тема на тази голяма международна проява е „Домът и околната среда – науката и техниката в служба на човека“.

Със свои експозиции и павилиони, разположени на 200 000 квадратни метра, се представят 47 държави и 37 международни организации, а също десетки японски компании като „Фуджицу“, „Мицубиши“, „Тошиба“, „Хитачи“ и др.

Участниците в ЕКСПО-85 в Цукуба ще запознаят посетителите от Япония и от всички краища на планетата с ролята на науката и техниката в съвременния свят и ще покажат насоките и перспективите на цивилизацията през следващото столетие.

Нашата страна, за която световните изложения са важно и въздействащо средство за ускоряване на прогреса и по-добро взаимно разбирателство между народите, участва със самостоятелен павилион. България се е представяла, и то подчертано успешно в досегашните две световни и изложения в Япония – през 1970 година в Осака и през 1981 година в Кобе.

Темата на нашето участие сега е „Животът и децата“. Организаторите са категорични, че идеята е не само актуална и важна, но и много добре разработена, още пове-

че че 1985 година е обявена за година на младежта. Наред с това експозицията, представена с най-модерни изразни средства, ще запознае гостите на изложението със съвременна България и нейните исторически и културни забележителности.

Интересът към ЕКСПО-85 е огромен. Очакват се над 20 милиона посетители и по общо мнение то ще премине при много голям успех.

Както сподели един от първите гости в българския павилион – председателят на японската част на Българско-японския комитет за икономическо и научно-техническо сътрудничество Такао Нагата, виден представител на японските делови кръгове, участието на България в ЕКСПО-85 не само ще спомогне за популяризирането ѝ в Япония, но и ще допринесе за по-добро разбирателство.

* * *

На 4 април кореспондентът предава за Дните на българската наука, състояли се в рамките на Световното изложение в японския научен център Цукуба.

Във връзка с тази важна българска проява тук се намира делегация от видни български учени, ръководена от заместник-председателя на Държавния комитет за наука и технически прогрес проф. Марин Петров.

След интересни и полезни срещи в Цукуба в голямата зала на пресцентъра на ЕКСПО-85 ръководителят на българската

научна делегация запознава на пресконференция присъстващите журналисти от вестници и специализирани научни издания с отделни постижения на българската наука, с нейната структура и със задачите и целите на научно-техническото сътрудничество на България със социалистическите и с някои западни държави.

Провеждат се важни срещи и в Агенцията за наука и техника и Висшият съвет на японските учени. В разговорите е изтъкнато, че научно-техническото сътрудничество между България и Япония се развива положително, но че съществуват възможности, които трябва да се използват по-активно и рационално с оглед научно-техническите връзки в обменът на информация да се разширяват.

* * *

На 24 април в пресцентъра на Световното изложение ЕКСПО-85 се провежда среща на членове на Организационния комитет на световната изложба на постиженията на младите изобретатели – „България-85“, с представители на японските средства за масова информация. Изложбата ще се състои в Пловдив през ноември и се организира съвместно със Световната организация за интелектуалната собственост (специализирана организация на ООН). Нейната цел е младите изобретатели и иноватори от всички краища на планетата да покажат своите по-

стижения, да обменят опит и идеи, давайки принос за укрепване на разбирателството, дружбата и сътрудничеството между народите. Както е подчертано на срещата, интересът на световната общественост ще изиграе важна роля в стимулирането на младежкото творчество.

Световната изложба в България ще бъде придружена и от богата научна и културна програма. В различните симпозиуми, семинари, дискусии и конференции младите хора ще имат възможност да представят научни доклади, мнения и предложения по различни проблеми на развитието на изобретателството и младежкото творчество и най-вече за участието и приноса на младите в научно-техническия прогрес.

Японските представители в срещата проявяват подчертан интерес към регламента и целите на световната изложба и оценяват високо решението на нашата страна да стане домакин на тази важна инициатива именно в годината, обявена от ООН за Международна година на младежта. Отчетено е, че изложбата ще даде възможност на участниците да се обогатят с нови идеи в своето творчество и в изобретателската си дейност.

* * *

На 12 май успешните български прояви в рамките на световното изложение ЕКСПО-85 продължават. Денят е посве-

тен на Международната детска асамблея „Знаме на мира“. Интересът е силен и поради това, че благородните идеи на движението „Знаме на мира“ имат много привърженици в Япония и предстоящата трета асамблея се организира в годината, обявена за Международна година на младежта.

* * *

„За изминалото време от откриването на Световното изложение ЕКСПО-86 в Цукуба досега българският павилион заслужено си извоюва име на едно от интересните и посещавани места. Съществена причина за това е, че темата „Животът през очите на децата“ допада твърде много на широката японска публика. Показателно за това е, че досега над 700 000 души са посетили българския павилион, а книгата за впечатления е изпълнена с ласкави и възторжени отзиви за нашата експозиция“, пише на 15 май кореспондентът на БТА.

* * *

На 27 май Иван Гайтанджиев разказва за втория ден от посещението на председателя на Държавния съвет на Народна република България Тодор Живков в Япония, който преминава „във важни и много полезни срещи“.

Българският държавен ръководител е гост на император Хирохито. В разговора в гвореца са изразени взаимни пожелания за успешно раз-

витие на България и Япония. Изразено е мнение, че съществуващият добър климат в двустранните отношения е от полза за по-добро взаимно разбирателство.

По-късно към разговора се присъединяват престолонаследникът на Япония принц Акихито и неговата съпруга принцеса Мичико.

Тодор Живков посещава и официалната резиденция на японския министър-председател Ясухиро Накасоне. Тук ръководителят на японското правителство дава официален обяд в чест на високия гост.

* * *

На 28 май централно събитие на Световното изложение в Цукуба са тържествата по случай Националния ден на България. Той е открит в 10:30 часа на централния площад на изложението Експо-плаца в присъствието на хиляди зрители. В официалната ложа местата си заемат Тодор Живков и придружаващите го лица от българска и японска страна. След националните химни на България и Япония на пилоните на фестивалния площад са издигнати българският трибагреник и знамето на страната домакин на тази внушителна международна проява.

Генералният комисар на изложението Кацуичи Икава се обръща с приветствие към председателя на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков.

„Целта на ЕКСПО-85 е да се опита да покаже какви трябва да бъдат науката и техниката през XXI век, за да спомогнат истински за щастието на човека. Разбира се, XXI век е векът на днешните деца и поради това темата на българския павилион е много подходяща. За да добави повече привлекателност към изложението, България изпрати на ЕКСПО-85 чудесна детска делегация, в чийто състав влизат Детският радиохор, детска танцова група и шампионките по художествена гимнастика“, каза той.

Приветствие произнася и Тодор Живков, след което започва богатата и разнообразна музикално-художествена програма. В нея участва изключително популярният в Япония Детски хор на Българската телевизия и радио с художествен ръководител народния артист Христо Недялков, детският фолклорен танцов ансамбъл „Северняче“. Тук са и великолепните български сътезателки по художествена гимнастика Лили Игнатова, Бианка Панова, Мая Таскова и шестте момичета от ансамбловото съчетание. Зрителите изпращат с аплодисменти всяко изпълнение на нашите представители.

Първият обект, който Тодор Живков посещава, е българският павилион. Той е посрещнат от генералния комисар на НРБ на изложението Петър Русев, а по стар народен обичай девойки в национални носии му поднасят хляб и сол. След това българският

ръководител разглежда експозицията, оформена под мотото „Детството“.

Той се запознава със специалната видеозапис, разказваща за щастливите срещи в София на деца от всички краища на планетата, обединени от идеите на Международната детска асамблея „Знаме на мира“, както и с главния спектакъл, подготвен с най-модерни изразни средства на тема мир и дружба.

По-късно Живков и придружаващите го лица посещават японския тематичен павилион, който е главната експозиция на правителството. Той е разделен на два големи блока – „Нашата земя“ и „Нашият живот“. Многобройни експонати разказват за характерните особености на японската земя и природа, промишленост, за постиженията на науката и техниката в хармония с човешкото съществуване.

* * *

На 18 юли се провежда Ден на българския туризъм. В най-представителната зала на изложението се събират няколкостотин души, сред които има и много млади хора. Заместник главният директор на „Балкантурист“ Александър Спасов запознава присъстващите с големите възможности на България в областта на туризма. Проектирани са два документални филма, представящи най-известните наши морски и планински курорти. Приятна изненада за гостите е

подготвената програма от български народни танци, изпълнени от токийския фолклорни състав „Хорос“. Младите танцьори възхищават със своето вдъхновено майсторско изпълнение на темпераментните северняшки, тракийски и шопски хора и ръченици.

Организирана е викторина-конкурс „Познавате ли България“. Верните отговори са толкова много, че се налага да се тегли жребий за разпределяне на наградите. Голямата награда е безплатна едноседмична почивка в България.

* * *

На 16 септември Световното изложение в Цукуба е закрито. „184 дни тази голяма международна проява привлечаше вниманието на учени, специалисти и широката публика. Само броят на посетителите – 20,3 милиона, говори за интереса към изложението“, пише кореспондентът на БТА Иван Гайтанджиев. По думите му имало е какво да се види и да се научи на ЕКСПО-85. „Най-вече то доказва огромните възможности и силата на човешката мисъл, когато е насочена към решаване на научно-технически и икономически проблеми в полза на мирния живот“, пише журналистът.

„Световната изложба на постиженията на младите изобретатели – „България-85“, ще се състои от 4 до 30 ноември в Пловдив. Тя ще бъде едно от най-големите събития в Международната година на младежта, своеобразен фестивал на творческата мисъл на младите хора от планетата“, посочва се в новина от 28 октомври.

Изложбата се провежда под патронажа на председателя на Държавния съвет Тодор Живков и на генералния директор на Световната организация за интелектуална собственост Арпад Богш. Изборът на нашата страна за домакин на изложбата е продиктуван от богатия опит на България в организирането на младежкото научно творчество, натрупан в продължение на 17 години, от високото техническо равнище на изобретенията, представяни на досегашните дванадесет национални изложби на ТНТМ.

В световната изложба на постиженията на младите изобретатели „България-85“ ще участват представители на близо 70 страни с 3300 изобретения от различни области на човешката дейност. Най-внушителна ще бъде българската експозиция – за нея са избрани повече от 850 изобретения. Този отчет на

българската младеж се нарича Тринадесета национална изложба на ТНТМ – равностойна на двегодишната творческа дейност, на гризновението на младите български новатори.

* * *

На 4 ноември е открита Световната изложба на постиженията на младите изобретатели – „България-85“.

„Водени от високия стремеж към творчество и съзидание, в Пловдив дойдоха най-добрите представители на младата научна и техническа мисъл в света“, предават специалните кореспонденти на БТА Петър Кочанов и Георги Найденов.

На откриването присъстват официални лица – както политически дейци от страната, така и гости от чужбина. Химнът на България дава старт на церемонията. Девойки внасят знамената на държавите участнички в изложбата.

В словото си председателят на Организационния комитет за провеждането на изложбата Чудомир Александров, първи заместник-председател на Министерския съвет, изразява задоволство от това, че на поканата за участие в изложбата са се отзовали хиляди млади новатори.

Слово произнася и генералният директор на Световната организация за интелектуална собственост Арпад Богш. По думите му изобретенията представляват основата на икономическото развитие. Те правят производството по-ефективно и животът ни

по-сигурен и удобен. С други думи – изобретенията имат голяма социална стойност. Те са едно от условията за социален прогрес.

Тодор Живков също произнася приветствие. „Народна република България активно подкрепя всички инициативи, насочени към развитието на международното икономическо, научно-техническо и културно сътрудничество“, казва той.

* * *

„Дългите пътища, по които изобретенията на младите научни работници и специалисти, студенти и ученици достигнаха до Пловдив, водят началото си от Москва и Токио, Берлин и Прага – от десетки големи и малки страни, от всички кътчета на планетата. Хилядите експонати, заслужили висока оценка, подредени в панаирното сградче, от днес живеят своя нов живот в Световната изложба на постиженията на младите изобретатели „България-85“, пише на 6 ноември Петър Кочанов от БТА. Той посочва също, че началото на деловата програма на ЕКСПО-85 е сложено с откриването на Деня на СССР и Деня на детското техническо и научно творчество на изложбата.

След посещението на съветския павилион с голям интерес официалните лица се запознават с българската част на изложбата.

В рамките на едномесечното събитие в Пловдив са пред-

видени многобройни и разнообразни прояви, включени в програмата на изложбата. Сред тях са международният семинар „Изобретателството за целите на развитието“, творческата дискусия „Младешката за мирно използване на Космоса“, международният младежки кинофестивал „Младешката и научно-техническият прогрес“ и др.

„България трябва да се гордее с тази изложба“, заявява Арпад Богш пред български и чуждестранни журналисти. Той изказва увереност, че пловдивската изложба ще намери широк отзвук в целия свят и ще издигне още повече авторитета на България.

* * *

„В Града на младостта тази вечер бе свалено знамето на Световната изложба на постиженията на младите изобретатели „България-85“. Завършва празникът на младите творци в науката и техническия прогрес на планетата, които близо месец засвидетелстваха тук своето желание да отгадат таланта и труда си за мирното настояще и светлото бъдеще на човечеството“, пишат на 30 ноември кореспондентите на БТА от Пловдив.

На тържеството по случай завършването на изложбата слово произнася заместник-председателят на Организационния комитет на изложбата Васил Недев. Според него призивът на изложбата „Нека порим в огъня на

творчеството и в борбата за завоюване на нови върхове в науката и техниката, не в пламъците на войната и разрухата“ ще обедини непоколебимото желание на младите творци да направят всичко, за да живеят в мир и да творят блага.

„В град Осака днес се откри първото Международно изложение на цветя и дървета на тема опазване на околната среда. За шестте месеца, през които ще действа, ЕКСПО-90 на цветята се очаква да бъде посетено от над 20 милиона души“, предава на 31 март кореспондентът на БТА Георги Апостолов.

На изложението са представени 54 международни организации и 80 страни, между които и България. Изложени са 2 милиона и 500 хиляди различни цветя, между които и изключително редки видове от Хималаите, Източна Африка и Южна Америка.

Това е четвъртото международно изложение в Япония за последните 20 години и второто, което се организира в Осака след ЕКСПО-70.

* * *

На 23 април българската експозиция на Световното изложение на цветята си поделя най-престижната награда с Ирландия в първия от поредицата конкурси.

В първия тур на конкурса за оформление на градини разработката на авторски колектив под ръководството на архитект Рашко Робев е удостоена с един от златните медали.

Във втория тур на конкурса, този път само между златните медалисти, които бяха излъчени от участващите 80 страни и 54 международни организации, българската и ирландската градина получиха най-високото отличие.

ЕКСПО-90, което се ползва с голяма популярност, само през първите 20 дни привлича над 2 милиона посетители.

* * *

На 21 март престолонаследникът на Япония принц Нарухито посещава Световното изложение на цветята, където разглежда експозициите на някои от 80-те участващи страни, между които и павилиона на България.

Принц Нарухито се запознава с цялата експозиция на България, която вече е отличена с 14 награди. Българският павилион е представен от временно управляващия посолство Станислав Баев в присъствието на президенти на японски компании-спонсори, които поемат всички разходи по участието на България, и на главния комисар на ЕКСПО-90 Сейя Нишида.

Особен интерес престолонаследникът проявява към националните елементи в архитектурата и в оформлението на градината, която си поделя първата награда на изложението с градината на Ирландия. Българската експозиция включва битов дървен павилион и традиционна дворна чешма.

* * *

На 6 септември официалният български представител за Световното изложение „Осака-90“ г-р Петър Берон има в Токио срещи с изтъкнати парламентарни и политически дейци. Основна тема на разговорите са перспективите за разширяване на двустранното сътрудничество в условията на разгръщащата се демократизация в България. В чест на българския гост председателят на Парламентарната асоциация за приятелство с България в Долната камара на японския парламент Хикосабуро Оконоги дава официален обяг.

1991

Специализирано световно изложение в Пловдив, България

„От 7 юни до 7 юли 1991 година в Пловдив ще се състои Втората световна изложба на постиженията на младите изобретатели ЕКСПО-91. Тя бе официално утвърдена от 104-ата генерална асамблея

на Международното бюро за изложения. Изложбата се организира под почетния патронаж на председателя на Държавния съвет Тодор Живков и на генералния директор на Световната организация за интелектуална собственост г-р Арпад Богш“, четем в новина от 27 януари. Тогава в столицата се провежда първото заседание на Организационния комитет на ЕКСПО-91. За подготовката на Световното изложение на младите творци български и чуждестранни журналисти са запознати от председателя на Организационния комитет Стоян Овчаров – министър на икономиката и планирането.

* * *

„Шест години след ЕКСПО-85 България отново е домакин на Световното изложение на младите изобретатели. Докато предишната изложба имаше задачата да демонстрира пред света организаторските възможности и самочувствието на управляващия режим, поставяйки си повече идеологически, отколкото практически цели, сега икономическите условия и политическият плурализъм в страната дават на изложението нови измерения“, с тези думи започва новината за откриването на ЕКСПО-91 от 8 юни.

„Днес сме тук, за да се запознаем с постиженията на младите изобретатели, чието насърчаване и окуражаване представлява едновременно значително богатство и ин-

вестиция за бъдещето“, уточни тези измерения в словото си при откриването заместник генералният директор на Световната организация за интелектуална собственост г-н Шахид Алихан.

Президентът на страната Желю Желев обявява изложението за открито. Той присъства на предиизвикалата възторга на стотиците официални гости фолклорна концертна програма и разглежда експозицията. Тя включва 32 хил.кв.м закрыта и 4 хил.кв.м открито площ, на която са разположени над 3 хиляди експонатата. До този момент в панаирното градче са присигнали представителите на 25 страни, но до закрыване то на изложението на 7 юли оттук ще преминат фирми и индивидуални участници от общо 32 страни. Официално присъстват Белгия, Китай, Корея, ЧСФР, Швейцария, Югославия, Япония, Съветският съюз и България. Международно жури ще отличи най-интересните експонати. Организаторите са подготвили около 300 медала, ще бъде връчена награда на президента Желев, както и награда на генералния директор на Световната организация за интелектуална собственост г-р Арпад Богш.

* * *

На 21 юни в панаирното градче пристига японска делегация, водена от директора на токийския клон на Института за иновации и изобретения г-н Иетацу Ооно. Пред-

ставителите на НТТ „Дейта“, „НИПОН СТИЙЛ“, „Мицубиши“, „Хитачи“, „Комацу“, пивоварни заводи „Сапоро“ и на още 14 фирми и адвокатски патентни кантори разглеждат представените на ЕКСПО-91 младежки изобретения и иновации. Гостите се срещат и с български бизнесмени и специалисти в патентното дело.

* * *

На 6 юли тържествено са връчени наградите на ЕКСПО-91. Сред 3493-те кандидати международното жури избира 189, които получават златния медал на Изложението на младите изобретатели и иноватори.

Като „Най-добър български изобретател“ е посочен колектив от специалисти с ръководител Конгю Андонов, разработили животновъдна ферма с управляема естествена вентилация и комплект технологични съоръжения за обработка, дозиране и раздаване на храна за животни. Като най-добър чуждестранен изобретател е отличен Уон Йонг Чой от Република Корея за разработена от него система за безопасност на промишлени роботи.

EXP 92
1992

Световно изложение в
Севиля, Испания

„Най-старите златни премети на Земята не са открити в Шумер или Египет, люлки на древните цивилизации.

Нито в доколумбова Америка, известна със златото на Перу или Колумбия... Най-древното златно съкровище, на възраст повече от 6000 години, бе открито край Варна. Блясъкът на тази първа земеделска и скотовъдска цивилизация ще привлича погледите на хилядите посетители на българския павилион на ЕКСПО-92“, пише Йосиф Давидов специално за БТА на 9 април от Севиля.

Първите гости на павилиона са журналистите. През тази седмица ръководителите на Световното изложение в Севиля организират дни на представяне на ЕКСПО-92 пред средствата за информация. Над 900 журналисти от целия свят имат възможност да се запознаят с изложението, което официално ще отвори вратите си на 20 април и ще продължи до 12 октомври.

В българския павилион журналистите са посрещнати от директора му Костадин Влагов, който им представя оригиналните древни златни изделия от Варненското и Вълчитрънско съкровище. Гостите с интерес разглеждат и останалите раздели на експозицията – Кирило-Методиевото дело, свършените икони, прекрасните платна на Владимир Димитров-Майстора.

* * *

„Българският павилион на Световното изложение ЕКСПО-92 в Севиля е напълно готов“, посочва новина от 10 април.

Според генералния комисар на българския павилион Владимир Ламбрев представянето ни ще

ЛИК 2025

бъде достойно, макар и скромно. България – историческо средище на много култури, страна, която върви към бъдещето, съхранявайки паметта на далечното минало, е основната идея на нашата експозиция.

Гостите на павилиона ще имат възможност да опитат и българска национална кухня в ресторанта на втория етаж.

* * *

„Малко са в света градовете като Севиля, толкова подходящи да подслонят едно световно изложение: Севиля на римляните, Севиля на арабите, евреите, християните, индианците, тази Севиля сътвори едно културно наследство, което ние, испанците, показваме сега на гостите, идващи от всички страни... Световното изложение иска да предаде на своите посетители идеята за разнообразието и богатството на културите, създадени от човека, идеята за търсещата обновяване способност на човешката личност, а така също идеята за толерантност, за уважение на многообразието, за международна солидарност.“ С тези думи на 20 април испанският държавен глава крал Хуан Карлос открива официално Световното изложение в столицата на Андалусия – Севиля.

В присъствието на цялото кралско семейство, на испанското правителство, на ръководителите на 17-те автономни области в Испания и на хиляди гости започва първият

от 176-те дни, през които Севиля ще бъде символична столица на света.

Тук, както заявява министър-председателят Фелипе Гонсалес, „... се чества творческия дух на човека през последните пет века и приближаването на новата ера на откритията от следващото хилядолетие“.

* * *

Лех Валенса е първият чуждестранен държавен глава, който посещава Световното изложение в столицата на Андалусия. Популярният в Испания полски държавник участва в тържествата, посветени на Деня на Полша, 3 май, който е честван с много културни прояви на територията на изложението и в самата Севиля.

В отговор на въпрос, зададен му от представител на БТА, президентът Валенса разкрива „полското послание“ на ЕКСПО-92: „Глобална солидарност между хората в Европа и в целия свят.“

Лех Валенса посещава националните павилиони на Испания, Русия, Германия, САЩ и България.

* * *

Към многото определения на световното изложение британският принц Чарлз прибавя ново, което моментално допада на журналистите: „ЕКСПО отразява промяната.“ Престолонаследникът и съпругата му лейди Даяна

са почетните гости на Деня на Великобритания, честван тържествено в Картуха на 21 май.

За „промяната“ говори пред подбрана политоложка и бизнесменска публика в павилиона на Холандия и бившият държавен секретар на САЩ Хенри Кисинджър. В рамките на семинара „Поглед към Европа“ носителът на Нобелова награда за мир споделя интересни възгледи за промените в бившия Съветски съюз и в източноевропейските страни.

На 22 май гости на ЕКСПО-92 са членовете на норвежкото кралско семейство, които участват в Деня на Норвегия. В Севиля пристига и президентът на Германия Рихард фон Вайцекер.

* * *

На 24 май президентът на Република България г-р Желю Желев открива Деня на България на Световното изложение в Севиля при подobaващи военни почести и издигане на националния флаг на фона на държавния химн.

В свръхмодерната зала „Паленке“, средище на културния живот на ЕКСПО-92, пред стоици гости на изложението българският президент посочва, че „на тази среща тук, в Севиля, България стои с достойнството на страна с хилядолетна история и с волята за едно ново бъдеще“.

Желю Желев и придружаващите го лица разглеждат част от световното изложе-

ние. В българския павилион те са посрещнати с хляб и сол и са запознати с експозицията.

Президентът посещава също павилионите на Испания, Полша, Европейската общност и Германия. Вечерта кметът на Севиля Алехандро Рохас Маркос дава в кметството на града прием в чест на българския гържавен глава.

А вестник АБС посвещава три пълни страници на Деня на България, като подчертава, че България е участвала още в Чикагското изложение през 1893 година.

* * *

„И след едномилонния му посетител българският павилион на световното изложение продължава да привлича вниманието не само с експозицията, но и с различни инициативи“, посочва новина от 17 септември.

Организирана е гвудневна научна конференция с мото „Магията на древното злато“. С доклади и съобщения участват гвдесет и пет специалисти и музейни работници от Испания, Русия, Турция, Екватор, Чили, намиращи се в момента в Севиля.

Научната конференция е сред самите находки: златото на инките, показано в павилиона, обединяващ повечето от латиноамериканските гържави, съкровището „Ел Карамболо“, приютено в един от гворците на Севиля, и Варненското и Вълчитрънското съкровище, заемащи централната част на българската експозиция.

„С развети знамена, с маршируващи оркестри и с танци гнес в южнокорейския град Теджон бе открито поредното световно изложение ЕКСПО-93, предава АП, цитирана от БТА на 6 август. Представени са над 130 страни и международни организации, като в същото време е представена и богата програма от културни събития и атракции за посетителите. Повечето от постоянните павилиони, разположени върху площ от 41 хектара, са спонсирани от южнокорейски конгломерати като „Хюндай“, „Самсунг“, „Деву“. За трите месеца, през които ще продължи изложбата, се очакват около 10 милиона посетители.

За разлика от туристическия бум, който предизвика световното изложение в Севиля миналата година, чужденците, които вероятно ще посетят Теджон – град на около 140 км южно от Сеул, са по-малко. Но за много южнокорейци този гопир със световните постижения на науката и техниката е най-голямото събитие в живота им. Около гдвайсетина павилиона са посветени на високо усгвършенстваните технологии, космическата техника и постиженията в опазването на околната среда. Посетителите ще трябва да се въоръжат с търпение, защото са необходими 20-30 часа, за да се разгледат всички павилиони.

Организаторите на изложението се гордеят с факта, че са привлекли рекорден брой участници. Те се надяват, че ЕКСПО-93 ще привлече вниманието на света към научно-техническите постижения на Южна Корея и евентуално ще гдаде тласък на икономиката.

Президентът Ким Йон Сам заявява в речта си на церемонията по откриването: „Светът се събира на ЕКСПО-93 в Теджон, за да търси нови пътища за развитие... Не трябва да има „наша“ и „тяхна“, когато говорим за наука и техника, необходими за благосъстоянието на всички народи.“

* * *

На 7 ноември Световното изложение ЕКСПО-93 в южнокорейския град Теджон е закрито с положителен баланс от 25,4 милиарда вон (31,4 милиона долара), след като е посетено от 14 милиона души, от които около 500 000 чужденци. В продължилото 93 дни изложение участват 108 страни и 33 международни организации.

„Южна Корея отново учуди света с ЕКСПО-93 в Теджон след Олимпийските игри в Сеул през 1988 година. И сега южнокорейците имат основателна причина да се гордеят“, заявява Тед Алан, президент на Международното бюро за изложения. „С ЕКСПО-93 ние показахме нашата огромна увереност и потенциал да извършим необходимия скок и да станем напреднала страна“, посочва министър-председателят на Южна Корея Хван Ин Сун в декларация при закриването на експозицията.

Специализирано световно изложение в Лисабон, Португалия

На 22 май Световното изложение в Лисабон отваря тържествено врати за публиката, която залива 98-те хектара край бреговете на Тахо в източната част на португалската столица.

Първият посетител, който прекрочва една от четирите врати на изложението – Порта ду Сол, е 54-годишен швейцарец. Той се отправя веднага към основната атракция на ЕКСПО-98 – гигантският аквариум „Океанариум“.

Организаторите очакват павилионите на изложението да бъдат посещавани дневно от 100 000 до 150 000 души. До закриването му на 30 септември ЕКСПО-98 ще бъде видяно от 15 милиона души.

Първият ден от ЕКСПО-98 е отбелязан от португалския печат с гордост и еуфория.

Испанският крал Хуан Карлос, който посещава павилиона на страната си, заявява, че световното изложение в Лисабон е „истинско чудо“.

На 24 май японският император Хирохито и съпругата му императрица Мичико пристигат на тридневно държавно посещение в Португалия, с което започват двуседмична европейска обиколка. Предвидено е да посетят и Световното търговско изложение в Лисабон.

„Президентът Петър Стоянов откри днес националният ден на България на ЕКСПО-98 в Лисабон. Точно в 11 часа местно време на Площада на церемониите на ЕКСПО в присъствието на българския президент, на министъра на парламентарните въпроси на Португалия Антонио Коша и на генералния комисар на изложението инж. Тореш Кампуш бе издигнат националният трикопър под звуците на българския химн“, предава на 6 септември специалният кореспондент на БТА Евгения Друмева.

Последното за този век изложение ЕКСПО в Лисабон е посветено на 500 години от пътешествието на Васко де Гама, свързало Европа и Азия през Атлантическия и Индийския океан, и е с основна тема „Океаните – наследство за бъдещето“.

„Ако днес говорим за глобализация, то можем да намерим нейните корени в пътешествията, които са започвали от брега на река Тежо (Лисабон)... През тези пет века човечеството постигна изключителен прогрес, но и след пет века няма да бъде забравено пионерското дело на онези, които прекараха първите комуникационни коридори в света“, казва президентът Стоянов в словото си при посрещането му в палатата на Португалия. Според българския президент темата за океаните и моретата като свързващо звено между хората от различни

те части на света най-приляга на Португалия и е особено актуална на прага на новото хилядолетие, свързвано с глобализацията на икономиката и изпълнението на големи инфраструктурни проекти.

По-късно Петър Стоянов и придружаващата го делегация посещават българската палата на изложението. Танците на ансамбъл „Тракия“ пред палатата веднага привличат вниманието на посетителите.

Основна тема на българския павилион е „От миналото към бъдещето“. Изложени са общо 136 предмета и 968 експоната. Сред тях са копие на най-старото в света обработено злато от музея във Варна, макети на кораби, произвеждани в корабостроителницата във Варна и макети на морски изследователски съдове, проектирани в БАН. Проследена е и връзката на България с Черно море.

2000

Световно изложение в Хановер, Германия

„Казват, че човек едва ли може да се влюби в Хановер от пръв поглед. Макар и известен панаирен център, главният град на северната германска провинция Долна Саксония не е световна метрополия като Ню Йорк, нито Мека на изкуствата като Париж или средоточие на информационните технологии като индийския Бангалор. И все пак

точно Хановер отваря на 1 юни врати за ЕКСПО-2000, световното изложение на водораздела между две хилядолетия. В 150-годишната история на световните изложения за първи път на Германия се пада честта бъде домакин на международно събитие от подобен род“, пише на 20 май Искра Борисова от БТА.

Хората може да изградят бъдещето само ако си полагат ръка, това е официалното послание на изложението. Непосредственият досег с културата и традициите на близо 200 държави от всички континенти, възможността да се заимстват идеи от какви ли не области на човешкия живот придават уникалност на последното за хилядолетието изложение. Дори във века на мултимедийните и интернет живият контакт и срещите с хора от различни раси си остават едно неповторимо изживяване. Думите са на германския канцлер Герхард Шрьодер. Това като че ли е истинското послание на ЕКСПО-2000.

Изложението се организира под мотото „Човек-природа-техника“ и има амбицията да бъде в продължение на 153 дни лаборатория на оригинални виждания, идеи и отговори на въпроса как човекът може да се справи с предизвикателствата на бъдещето.

То в никакъв случай не е просто сполучлива компилация от технически чудеса, а опит да се намери ново равновесие

между човека и природата с помощта на техниката.

На 31 май вечерта канцлерът Герхард Шрьодер открива Световното изложение ЕКСПО-2000 в Хановер на галавечеря, на която присъстваха 3000 видни личности от всички сфери на обществения живот.

„За нас е голям шанс, че международната общност възложи на Германия да бъде домакин на ЕКСПО-2000 – казва Шрьодер в речта си. – За нас трябва да стане естествено да мислим, да планираме и да действаме в глобални категории. Никой не може сам да намери за себе си разрешение на проблемите на бъдещето. ЕКСПО-2000 е великолепен форум за хората от целия свят да обменят своя опит, идеи и виждания.“

На 1 юни германският президент Йоханес Рау открива за посетители първото световно изложение в Германия ЕКСПО-2000. „Тези, които дойдат тук, трябва да се срещнат с една Германия, която е гостоприемна, толерантна и отворена към света“, казва той. По неговите думи запознаването с чуждите култури и начин на живот може да обогати хората.

Над 170 държави и международни организации са представени на изложбената площ от 170 хектара в Хановер.

Само в деня на откриването световното изложение е посетено от 150 000 души. Напълно в духа на изложението се вписва българската експозиция, разположена в палатата на европейските нации. Тя е озаглавена „Даровете на природата за здравето и отдиха на човека“. Организаторите са заложили на съчетаването на природното, архитектурното и културното богатство на България. Акцент на българското участие е специално изработеният макет на тракийска гробница като символ на вековната ни история.

Съвременна България се представя с продукти на биотехнологиите, мултимедийните и лазерните технологии. Лабораторията за космически храни към БАН за първи път показва продуктите си на неспециализирано изложение. Посетителите на българския павилион ще могат да видят как изглежда храната за космонавти. На всеки час в българския павилион звучи фолклорна музика.

На 2 юли представители на 100 нации, участници в световното изложение в Хановер, приветстват генералния секретар на ООН Кофи Анан на ЕКСПО-2000. Будистки монаси, арабски бедуини и „сини каски“ аплодират генералния секретар и съпругата му по разкошната Алея на Обединените нации в панаирното

градче в Деня на ООН, отбелязан на изложението.

Темата на ЕКСПО-2000 „Човек, природа, техника“ е изключително подходяща за сегашния момент, казва Кофи Анан. Защото, по неговите думи, комплексният характер на проблемите, с които се сблъскват хората, изисква от тях да обединят усилията си. Нека ЕКСПО-2000 ни вдъхнови да направим всичко възможно, за да стане светът по-добър, пожелава Кофи Анан.

* * *

На 7 октомври е отбелязан националният ден на България. Церемонията започва с издигане на българския флаг на централния площад на изложението. В своето приветствие вицепремиерът Петър Жотев подчертава, че националният ден на България е възможност светът да види България като страна с древна история и култура и красива природа, която върви смело в модерния свят. „България има своето място в световната история и ще го утвърждава в бъдещия общ световен дом“, казва още Жотев.

За българското настроение на ЕКСПО-2000 се грижи фолклорният ансамбъл „Средец“, сестри Бисерови и хор „Детска китка“. Фурор сред публиката предизвикват артистите от театър „Албена“ на режисьора Боньо Лунгов със своите миниатюри с кукли.

* * *

На 31 октомври в присъствието на няколко хиляди гости председателят на германския парламент Волфганг Тирзе официално обявява за закрито първото световно изложение в Германия, предава ДПА, цитирана от БТА.

По време на церемонията флагът на ЕКСПО е предаден на губернатора на японската префектура Аичи, която ще бъде домакин на следващото световно изложение през 2005 година.

дународно изложение „Флориада-2002“. Изложението е открито през април и ще завърши през октомври. До момента то е посетено от над 1 милион души. Българският щанд, който привлича голям интерес, е под мотото „България – страна на древна култура и чиста природа“.

На церемонията по случай празника на българската култура и славянската писменост, обявен за Национален ден на България, министърът приветства 20-те български фирми-участници в световното изложение и подчертава, че земеделието е приоритетен отрасъл в развитието на нашата икономика.

В церемонията участва и президентът на световното изложение 2-н Дуисбург, който по-късно заедно с членовете на организационния комитет разглежда изобилието от български стоки – вина, ракии, сирена, плодове, рози, здравец и други, на обща площ от 500 кв.м.

На 24 май министърът на земеделието и горите Мехмед Дикме и заместникът му Нихад Кабил пристигат в холандския град Харлем за Петото меж-

Аичи, 25 март 2005 г.

Министърът на икономиката Милко Ковачев и посланикът на България в Япония Благовест Сендов откриват официално българския павилион на ЕКСПО-2005.

Снимка: Милко Христов, БТА

2005

Световно изложение в Аичи, Япония

Повече от 120 страни участват в откритото гнес в Нагоя Световно изложение ЕКСПО-2005, предава ИТАР-ТАСС на 24 март, цитирана от БТА.

В церемонията по откриването участват император Акихито, императрица Мичико и министър-председателят на Япония Джуничиро Коидзуми.

Изложението, което ще продължи 185 дни, заема площ от 173 хектара в района на Нагоя – третия по големина японски промишлен център след Токио и Осака.

Целта на ЕКСПО-2005“ е да покаже как най-модерните технологии може да съжителстват с внимателното отношение към околната среда. Главните действащи лица на изложението са многобройните роботи, които чистят, играят с децата, дават информация на посетителите. На територията на изложението се движат екологично чисти автобуси, работещи с водород и кислород, както и „умни“ автомобили без шофьори.

На 27 март френският президент Жак Ширак посещава Световното изложение в японската префектура Аичи.

Той се отбива най-напред в японския павилион, след което отива пеш до френския.

За първи път в историята на световните изложения от 1851 година насам Франция и Германия имат общ павилион, един истински „общ дом“, отбелязва АФП, цитирана от БТА.

Президентът Ширак е придружен от съпругата си Бернадет и от финансовия министър Тиери Брьотон.

На 13 май в присъствието на вицепрезидента на Република България Ангел Марин се провежда официалната церемония по откриване на Националния ден на България на световното изложение.

От името на японското правителство приветствие поднася заместник-министърът на външните работи Шугзен Танигава.

В обръщение към домакините и гостите на тържеството вицепрезидентът на Република България Ангел Марин изразява благодарност към японското правителство и организаторите на световното изложение за оказаното му гостоприемство и дава висока оценка за организацията на това световно събитие, посветено на толерантното съжителство между човека и природата.

Националният ден на България е отбелязан с галаконцерт, в който участват тържавният ансамбъл за народни песни и танци „Филип Кутев“,

трио Теодосий Спасов, трупа „Нешънъл Арт“ с художествен ръководител Нешка Робева, Нина-Николина – вокал, и Красимира Чуртова – гайда.

На 19 май китайският вицепремиер г-жа У И посещава световното изложение. По време на обиколката тя подчертава, че е усетила мъдростта и творчеството на японския народ.

У И се среща по-късно с младите японци, пред които заявява, че японският опит може да послужи за подобряване на Световното изложение в Шанхай през 2010 година.

„Българският щанд е един от най-посещаваните на ЕКСПО-2005 в префектура Аичи, Япония. Родното ни розово масло, киселото мляко, виното, минералната вода, мед и билки са продуктите, с които България привлича хиляди посетители на изложението. Темата на нашето участие на световното изложение е „България – мъдростта и даровете на природата за здравето, пълноценния живот на човека и толерантното съжителство“, предава на 5 юни специалният пратеник на БТА Милко Христов.

Националният ни павилион е разположен на площ от 324 кв.м. Той е в централната част на изложението до павилионите на Италия, Испания, Германия, Франция, Турция и Гърция.

„В първите дни след откриването на изложението на 24 март дневно ни посещаваха около 2000 души – коментира за БТА Виктор Налбантов, заместник-директор на българския щанд. – Днес обаче посетителите бяха над 10 000 души.“ Виктор Налбантов е заместник-директор на Международния панаир-Пловдив, организатор на българското участие в ЕКСПО-2005.

С отварянето сутрин пред българския щанд се извива опашка от желаещи да опитат българското кисело мляко с конфитюр от роза. В млякото за украшение е сложена и свежа българска роза. Освен киселото ни мляко, което е най-популярният български продукт в Япония, гостите на щанда може да опитат безплатно и български сладолед, също с аромат на рози.

От сутрин до вечер в родния ни павилион свири българска музика, а танцьори от ансамбъл „Българе“ посрещат гостите. Всички посетители получават брошура за България, за представените продукти и малки подаръци.

* * *

Негово императорско височество престолонаследникът на Япония Нарухито посещава българския щанд на ЕКСПО-2005 на 6 юни.

„Изключително съм горд, че днес имам възможността да ви посрещна в българския павилион. Вашето посещение е голяма чест за България и ще даде нов тласък на усилията

ни за поддържане и развитие на традиционно добрите отношения и сътрудничество с Япония“, заявява в приветствието си към престолонаследника министърът на икономиката Милко Ковачев, който е и генерален комисар на българското участие в световното изложение.

„Преди тридесет години на предишното изложение Негово величество император Акихито вкуси за първи път българско кисело мляко. Днес то е познат и ценен от всеки японец продукт“, посочва министърът.

* * *

Последният ден на ЕКСПО-2005 в Аичи е 25 септември. Световното изложение продължава шест месеца и е посетено от 22 милиона души, близо 7 милиона повече от очакванията.

„Надявам се идеята за запазването на ресурсите на планетата да се разпространи по света, за да изградим общество, в което хората и природата ще живеят в хармония“, заявява при закриването на изложението японският министър-председател Джуничиرو Коидзуми.

е под наслов „Вода и устойчиво развитие“. В него участва и България. Основната тема на българското представяне е „Вода за живот“. Предвижда се да има презентация на използването на водата като елемент от християнските ритуали. Водата и спортът, водата и свободното време са сред другите теми на българското представяне в рамките на павилиона. Посетителите може да опитат от традиционните български специалитети в ресторант към павилиона и да си купят сувенири.

Целта на международното изложение е участниците да обменят информация за новите технологии за управлението на този ресурс, които са съвместими с устойчивото развитие на обществото.

Очаква се в Сарагоса да пристигнат 6,5 милиона посетители на изложението, което ще продължи до 14 септември.

ЕКСПО-2008 е разположено на площ от 25 хектара, където са представени 102 павилиона на страните участнички.

* * *

На 13 юни е официалното откриване на изложението в испански град Сарагоса, което

„Страната безрезервно подкрепя идеята, че ползването на водата е приоритетно право на хората и е обща отговорност на всички държави и правителства“, казва вицепрезидентът Ангел Марин пред гости на националния ден на България на Световното изложение в Сарагоса на 21 юни.

Той изразява надежда, че инвеститорите, които ще посетят българския щанд, ще намерят много идеи за опазването и използването на водните ресурси.

Щандът на България е на площ 383 кв.м. В българския павилион посетителите на ЕКСПО-Сарагоса може да видят Панагюрското златно съкровище. В програмата на националния ден са включени два концерта „Магията на българския фолклор“ с танцови и музикални изпълнения на български фолклор, както и съвременни аранжimenti, придаващи модерно звучене на традиционните песни и танци, и музикално-танцов спектакъл „Българският фолклор от изворите до модерното звучене“.

Световно изложение в Шанхай, Китай

„Гордият Шанхай днес тържествено отбелязва началото на Световното изложение ЕКСПО-2010 с пишна церемония, включваща фойерверки, подвижни фонтани и лазерни светлини, които се конкурираха с впечатляващото откриване на Летните олимпийски игри в Пекин през 2008 година“, предава Асошиейтед прес на 30 април, цитирана от БТА.

В тост на гала вечерята за знаменитости, поканени да наблюдават церемонията,

китайският президент Ху Цзинтао изразява увереност, че хората по света ще станат свидетели на успешно, великолепно и незабравимо изложение.

Сред общо 2300 участници в програмата на закрито са звезди от различни страни и сфери на културния живот. Сред почетните гости са и президентът на Франция Никола Саркози заедно със съпругата си Карла Бруни.

Изложението отваря врати за широката публика на 1 май, като се очаква за шест месеца павилионите на близо 200 държави, сред които и България, да бъдат посетени от 70 милиона души. Мотото на най-значимото технологично събитие на планетата е „По-добър град, по-добър живот“.

* * *

С церемония по издигането на националните знамена на Китайската народна република и на България започва Националният ден на страната ни на Световното изложение в Шанхай на 14 юни.

На събитието присъстват министърът на икономиката, енергетиката и туризма Трайчо Трайков, който е и национален генерален комисар на българското участие, и Чжао Вън – заместник-кмет на Шанхай.

Най-мощният панаир в света е наричан от медиите „Икономическата олимпиада“ и събира постиженията на 192 държави и 50

международни организации в областта на индустрията, науката, технологиите, културата. Тазгодишното ЕКСПО е най-мощното изложение, организирано досега. Площта му е два пъти по-голяма от площта на Монако и 20 пъти по-голяма от площта на предишното изложение в испанския град Сарагоса. За изложбена площ са отделени 5,3 квадратни километра край двата бряга на река Хуанпу. След закриването му тя ще се превърне в първия „зелен гроб“ на Шанхай – като парк и залесена площ.

За първи път акцент в изложението е зелената тема и експозицията се саморекламира като първото екологично и „зелено ЕКСПО“. Като част от съоръженията е построена най-голямата слънчева електроцентрала в Китай, а за транспорт се предлагат превозни средства с нулеви емисии на вредни газове. „Темите за пестене на енергия, ресурси и вода, намаляване замърсяването на природата, „умните“ къщи, вятърните и соларните панели, електромобилите са важна част от българските икономически и енергийни приоритети“, заявява министър Трайков. Основен акцент в разговорите му със заместник-кмета Чжао Вън са туризмът и ролята на този отрасъл за разширяването на двустранните отношения.

Българският щанд с площ от 324 кв.м е в Зона „С“ на общия Европейски павилион. Темата на представянето ни

е „Град със споделено наследство“. Улиците, еркерите и чардаците на възрожденската архитектура на „Лютовата къща“ се преплитат с претвореното наследство от 12 културни пласта и филмовия образ на съвременния град (и модерния стил на живот). Еколинията на изложението е загатната със зеленината в долната част от фасадата, а националната ни идентичност – с трибагреника в горната ѝ част.

* * *

На 31 октомври Китай открива Световното изложение в Шанхай, което поставя нови рекорди, с пишна демонстрация на национална гордост, а организаторите на мащабното събитие обещава да продължат да работят за устойчив и балансиран растеж.

Броят на посетителите надминава предишния рекорд от 64,21 милиона души, поставен от Световното изложение в Осака, Япония, през 1970 година. Изложбената площ от 5,2 квадратни километра посреща средно 370 000 гости дневно, а на 16 октомври е поставен дневен рекорд от 1,03 милиона посетители.

Следващото световно изложение ще се състои в Южна Корея под наслов „Зелен растеж, синя икономика“, а през 2015 година събитието ще се премести в италианския град Милано.

На 4 април кралицата на Холандия Беатрикс открива в град Венло (провинция Лимбург) световното изложение за земеделие, градинарство и цветарство „Флориаде“, което се организира по веднъж на десет години. В него участва и България.

Изложбената площ е 66 хектара, което се равнява на 130 футболни игрища. За експозицията тук са посадени 1,8 луковични цветя, 5000 рози, 18 000 храста, 190 000 многогодишни растения и 3000 дървета. Цялото това многообразие от цветове и ухания се съчетава по един великолепен начин със зелените поляни, езерцата, беседките, скулптурите, фонтаните и причудливите като дизайн павилиони. Част от територията е заета от истинска гора.

Посетителите може да оценят мащабността на изложението и бързо да се придвижат от единия до другия край чрез лифт с дължина 1,1 км. Панорамните кабинки за 6 души позволяват да бъдат правени прекрасни снимки от 30-метрова височина.

В изложението участват повече от 100 компании, представени са 35 национални павилиона. Един от най-големите е на Китай. Вековните традиции и съвременните

тенденции в китайското градинарство са представени на площ от 1500 кв.м.

Свои павилиони на „Флориаде-2012“ имат Германия, Италия, Испания, Белгия, Русия, Турция, Азербайджан и други страни.

Българската национална градина и експозиция във „Флориаде“ тази година е подчинена на основната тема на изложението: „Станете част от театъра на природата!“ Природа и култура са тясно свързани. Народното изкуство, културата и развлеченията вдъхновяват градинарския сектор, и обратно. Затова визията на българското участие в световното градинарско изложение е подчинена на мотото: „България – страна с древна култура и чиста природа! Релакс и лечение!“

Българското участие е насочено към розите на България – маслодайни и декоративни; към билките в България – живителния сок на земята на българите; към ароматерапията – лечение и удоволствие, и към екологичните и природните продукти.

Голямо внимание на „Флориаде“ тази година е отделено на програмите за децата. За тях са измислени интерактивни игри, детски площадки, кулинарни конкурси. Създаден е и специален павилион, в който подробно и нагледно се показва как се отглеждат ягоди, гъби, зеленчуци, плодове, как се произвежда пчелният мед.

Милано, 13 май 2015 г. Разходка из ЕКСПО-2015.
Снимка: Габриела Големанска, БТА

Изложението, разделено тематично на пет секции, ще продължи до 7 октомври тази година. През всичките 6 месеца ще има и много богата културна програма.

2015

Световно изложение в Милано, Италия

На 1 май в Милано отворя врати Световното изложение ЕКСПО-2015. То е на тема „Да нахраним планетата. Енергия за живот“. Според италианските домакини това ще бъде най-голямото организирано досега събитие,

посветено на храната. Целта на организаторите е да отговорят на редица въпроси, свързани с прехраната на населението на планетата, но и с опазване на природните ресурси на Земята и на околната среда.

* * *

На ЕКСПО-2015 в Милано присъстват представителите на 135 страни, без България, на ООН и ЕС. Редица неправителствени и хуманитарни организации като „Оксфам“, „Каритас“ или фондацията на италианския певец Андреа Бочели също ще бъдат на изложението в Милано тази година. Сред участниците са

и редица компании от сектора на хранително-вкусовата промишленост.

Всички те се представят в собствени павилиони, някои от които са истински шедеъври на архитектурата, показват полет на въображението и са вдъхновени от строителните иновации. Обособени са девет тематични зони в зависимост от специфичните култури, отглеждани в съответните страни или в специфичните климатични условия.

ЕКСПО градчето има обща площ от 1,1 милиона квадратни метра и е разположено западно от Милано.

Предишните две изложения – в Шанхай, Китай, и в Йосу, Южна Корея, имат като водещи теми градския живот, океана и крайбрежията. Акцент на следващото изложение в Астана в Казахстан през 2017 година пък ще бъде енергетиката и енергийните източници.

Темата на изложението в Милано позволява на всички страни на планетата да участват в него за разлика от темите на предходните изложения. За някои от тях то е повод да покажат на какво са способни в селското стопанство и в производството на храни, за други – да рекламират храните, културата и традициите, биоразнообразието и климата си с цел да привлекат повече туристи. За трети то е възможност да търсят сътрудничество с потенциални инвеститори или с други страни.

Италианският премиер Матео Ренци открива официално Световното изложение в Милано. „Днес сякаш Италия прегръща света“, посочва той.

Във видеообръщение папа Франциск призовава изложението, чиято тема са храните, да стане повод за „глобализиране на солидарността“.

* * *

На 13 май Габриела Големанска от БТА ни „разхожда“ из световното изложение. „На ЕКСПО-Милано освен павилионите на Италия и на ООН зрелищни са и павилионите на редица държави. Този на Непал

наподобява традиционна непалска пагода, този на Румъния – дървена селска къща, а този на Турция – чифлик с ярки бугенвиллии и мозайки“, пише кореспондентът на БТА.

Павилионите на Белгия и на Испания са подобни на типичните дълги дървени италиански ферми, наречени кашини, като наред павилиона на Белгия има и стъклена полусфера, напояваща за Кралските парници и оранжерии в Лакен. Павилионите на Мексико и на Малайзия са съответно с формата на царевична шума и на житни зърна.

Павилионът на Оман е розово оманско имение наред пустинята, а този на ОАЕ е с вълнообразна розова форма, напояваща на вълнисти пясъчни дюни. Павилионът на Катар също е арабско имение, но наред него има огромна плетена кошница. Полша, Ангола, Естония, Япония, Чили, Словения и Словакия са издигнали дървени конструкции, отличаващи се с плетениците на дървените летви.

Павилионът на Тайланд е огромна дървена тайландска шапка – като шапките, носени от работниците на оризовите полета. В подножието му има малко оризище, наред което има фигури на работници и на животни. Вътре в павилиона има три киносалона, в които филми и светлинно-звуково шоу разказват за храните и селското стопанство в Тайланд и за политиката на краля за опазването на околната среда, земеделието, водните ресурси. В единия

киносалон екранът е по вътрешния контур на тайландската шапка на павилиона, а в другия екранът е в дъното на огледален кладенец. Там в даден момент започват да прехвърчат всевъзможни прилагателни, обрисувачи хубавата храна и сред тях се появяват и думите „вкусен“ и „възхитителен“.

Пред павилиона на Австрия има малка гора, а в този на Азербайджан има огромно стъклено къло с растителност. Павилионът на Беларус е мелничарско колело, приклучено между два зелени хълма. Павилионът на Казахстан се отличава с издутите си сребристи лъскави стени, подобни на рицарска броня, а този на Туркменистан е пясък и на фасадата му има екран, наподобяващ туркменистански килим. Павилионът на Еквадор е покрит с низ от шарени топчета, наподобяващи гердани. Аржентина се представя в павилион с формата на силос, а този на Монако е съставен от разноцветни контейнери за стоки, наредени един върху друг.

Няколко павилиона са проектирани като кораби. В предната част на павилиона на Кувейт са преплетени платната на кораба дхоу. Под тях има пясък, донесен от пустинята, а зад тях е входът на изложбената част. На определени интервали пред входа се спуска водна стена и чрез умела игра на светлината върху струите на тази стена се изписва със сини букви „Водата е ключът към живота“.

Павилионът на Унгария от едната страна наподобява гърбен кораб, а от другата – оглозган животински скелет. Павилионът на Русия е огромен Ноев ковчег, а долната част на носа на този кораб е огромно огледало. Павилионът на САЩ представлява огромен гърбен хамбар, но за да се наслади човек най-добре на формата му, трябва да се качи на терасата на покрива. На 9 май пред руския павилион красива руска девойка, облечена като военнотружещ от Червената армия, връзваше на всеки посетител Георгиевска лента по повод победата над нацистка Германия.

В някои от павилионите човек си припомня, че е дете. Този на Германия се напуска чрез спускане по пързалка, а този на Холандия е лунапарк. В издълженото гърбено хале на бразилския павилион посетителите ходят не по твърд гърбен под, а се опитват да запазят равновесие по огромен хамак. В павилиона на Естония люлки напомнят на типичния естонски спорт киикинг, при който състезателите се люлеят на огромна люлка и целта е да се превъртят през главата.

Франция се представя на ЕКСПО-Милано с гървена пещера и пишна ароматна овощна градина пред нея, в която растат всякакви зеленчуци. По тавана на пещерата са провесени бутилки вино, медна посуда, огромни колби със зърнени храни и макарони. В ниши са наредени пити френски сирена.

Павилионът на Великобритания е с формата на бял рояк пчели. В пишната градина пред него се чува жужене на пчели и скрибуцане на щурци.

Китай участва с три павилиона. Първият е националният, вторият е на холдинга за недвижими имоти „Ванке“, а третият – на китайските корпорации. Националният е дело на китайски архитекти и според фантазията на посетителите напомня или на развълнувано житно поле, или на странна къща с вълнообразен покрив. Пред него има море от ароматни жълти цветя. Павилионът на „Ванке“, дело на архитекта Даниел Либекинг, има охлювообразна форма, а този на корпорациите е ослепително бял, каквито са впрочем и павилионите на Чехия, Южна Корея и Литва.

Зеленината е навсякъде в експоградчето. По стените на павилионите на САЩ и Израел има вертикални градини с най-различни култури, които се очаква да дават реколта през шестте месеца на ЕКСПО. В павилиона на САЩ лампите по тавана са и сандъчета с различни насаждения. Върху гигантски бамбукови фунии във виетнамския павилион растат гървета, а зад белите заграждения на павилиона на Колумбия са затворени растителните видове, които може да се срещнат в петте термални зони на страната, в които климатът се мени в зависимост от надморската височина.

Темата на изложението в

Милано е храната и прехраната на планетата.

Това обаче не означава, че павилионите на страните участнички са претърпани с храни. Храната, производството, прехраната, недостигът на храна присъстват под друга форма. В павилиона на Испания например всичко това е на огромни екрани, прожектиращи кадри за отглеждането на културите, за природата на страната, за приготвянето на типични ястия. За прехраната и трапезата напомня една от залите на павилиона, в която стени и пода са от чинии, покрити с прозрачни плоскости.

Най-силно въздействие оказва може би павилионът на Ватикана – бял и жълт като цветовете на Светия престол и сепъл като стила на живот на папа Франциск. В пукнатина в задната му част надничат клоните на гърво. Когато човек влезе вътре, веднага срещу него е оригиналната картината на Тинторето „Тайната вечеря“, донесена от църквата Сан Тровазо във Венеция. Шедьовърът напомня, че е важна и духовната храна, давана от изкуството.

В центъра на павилиона има интерактивна маса, разделена на квадрати. Когато хората се доближават до нея, във всеки квадрат с появяват човешки ръце, които вършат различни неща – месят тесто, гържат сандвич, пишат, гаят лика от снимката на любим човек. Когато посетителите се

отдръпнат, картините изчезват и повърхността на масата става бяла. Посланието на тази инсталация е, че масата е не само място за прехрана, а и мястото, на което хората общуват, споделят радости и мъки, мястото, на което усещат, че не са сами и че всичко на Земята е дар от Бога. Павилионът на Ватикана въпреки е единственият, към който няма търговска площ. Иначе към останалите павилиони има ресторанти и магазини с типични за всяка страна ястия и хранителни продукти.

По-малките или бедни страни, участващи в ЕКСПО, са обединени в островни групи в зависимост от района, в който се намират, или от културите, които оглеждат. Тези островни групи се наричат клъстърри. Те са общо девет – на какаото, на ориза, на зърнените и кореноплодните култури, на кафето, на сухите зони, на островите и морето, на Средиземно море, на плодовете и зеленчуците и на подправките.

Всеки от клъстърите се отличава с външния си вид. В този на кафето например преобладава тъмнокафявото дърво като цвѳта на кафето, в този на какаото високи дървени пръти напомнят за дърветата, в сянката на които са какаовите плантации, в този на Средиземно море белите и сините тонове припомнят за заслепяващата светлина на средиземноморското слънце и за синия цвят на Средизем-

но море. В клъстѳра на ориза изложбените площи са в стъклени павилиони, напомнящи на водните пространства около оризищата. В клъстѳра на подправките и на зърнените и кореноплодните култури пък има парцели, които ще дадат реколтата през игните месеци.

* * *

„Експоградчето на Милано е с площ 1,1 милиона квадратни метра и в него са представени 135 страни, редица международни организации, компании и неправителствени организации. Над 50 страни и компании са построили собствени павилиони. Гледано отгоре, експоградчето наподобява риба. Изградено е както едно време са се строели селищата – с формата на кръст, с две пресичащи се големи улици. По-дългата Декумано се проточва на 1600 метра, като от двете ѳ страни са подредени павилионите на страните, участващи в изложението. Пресичащата я улица се нарича Кадро и от двете ѳ страни са павилионите на различни италиански области, както и зрелищният павилион на Италия, а срещу него – по-скромният павилион на Европейския съюз. Площадът, на който двете улици се пресичат, естествено, е Площад Италия, разпнати огромни теннти предпазват посетителите от слънцето и от дъжда“, пише Габриела Големанска за БТА на 14 май.

В най-източния край на експоградчето е Средиземно-

морският хълм, от който се открива гледка към всички павилиони. В най-южната точка е откритият театър. А срещуположно на него в най-северната точка е районът, който привлича посетителите като магнит – Езерната зона с кръгло езеро, наред с което се издига огромна дървена структура, наречена Дървото на живота. Езерната зона е с площ 28 000 кв.м и може да побере до 20 000 души. Самото кръгло езеро е с диаметър 90 метра, а водата в него е доставяна от съседния канал Вилорези, от който се захранват и останалите обекти в експоградчето. В определени моменти от деня в района на езерото отеква силна музика и върху Дървото на живота се разтварят огромни изкуствени цветя.

Друг магнит за посетителите на експоградчето е 4-метровата статуя на Дева Мария, изваяна от бронз със златно покритие – точно копие на статуята на Мадоната от позлатена мед, изваяна през 1774 година от Джузепе Перего, която е на върха на Миланската катедрала и е символ на града. Копието на статуята е при най-големия вход на експоградчето, в най-западната му част.

Павилионите в експоградчето са изградени от материали, които щадят природата. Преобладават дървесината и стъклото. След края на експото павилионите ще бъдат демонтирани, а материалите рециклирани. Архитектура-

та на павилионите е главозамайваща. В това отношение може би лидери по пищност и зрелищност са павилионът на Италия и този на ООН, от който задължително започва обиколката на ЕКСПО-Милано и който е наречен Павилион Нула.

Павилионът на Италия с площ 12 000 квадратни метра е дело на няколко компании и има четири нива, а най-отгоре – панорамна тераса. Конструкцията е бяла, наподобяваща плетеница от клони, фотоволтаична, а циментът, вложен в нея, е специално проектиран от компанията „Италчementи“, за да има фотокаталитични свойства и в контакт със светлината да прихваща замърсителите във въздуха и да ги преобразува в инертни соли.

Павилионът, който е истински палат на иновациите в строителството, ще продължи да съществува и след края експото и в него ще се помещава център на новите технологии.

Павилионът Нула е дело на режисьора и сценограф Давиде Рампело и на архитекта Микеле де Луки. Той се издига на западния вход на експоградчето и външността му наподобява Еуганейските възвишения – хълмове от вулканичен произход, разположени югозападно от италианския град Падуа и открояващи се като архипелаг на сред равнинната област Венето. В недрата на хълмовете на Павилион Нула царя мрак, все едно човек се е озовал в центъра на Земята. Под всеки от хълмовете на павилиона има отделна зала, в която са представе-

ни различни неща. В една от залите има фигури на животните, които човек е успял да опитоми и да включи в селскостопанските си дейности, в друга е показано как се развиват населените места през вековете, в трета има ствол на огромно дърво, в четвъртата огромна камара от изкуствени плодове и зеленчуци припомня, че годишно хората пилеят по 1,3 милиарда тона храна, докато по света стоици милиони хора страдат от недохранване. По стените на една от залите има низ от пъстри плочи. Когато човек се доближи до тях, се оказва, че не са мраморни, теракоте-ни или от рисувано стъкло, а са истински най-различни по цвят зърнени семена и култури, насипани между две стъклени плоскости. Когато човек излезе от недрата на Земята, се озовава във вътрешния двор на Павилион Нула, в който италианската мебелна компания „Рива 1920“ е разположила огромна дървена маса, наречена Пангея. Тя напомня за огромния континент, който едно време е обединявал целия свят, символ е на единството и припомня на посетителите, че в света не трябва да има граници, предразсъдъци и различия. Повърхността на масата е съставена от 19 елемента от каури – хилядолетното дърво на Нова Зеландия, а краката на масата са от брикола – кестенови прътове от Венецианската лагуна.

След този задължителен за посещение обект започва и обиколката на експоградчето,

за която е нужен поне един ден, защото в някои от павилионите има програми и прожекции, други може да победят само определен брой хора заради олекотената и лесна за демонтиране конструкция. Пред някои от павилионите неизменно се вият огромни опашки, така че човек трябва да се въоръжи с търпение, ако иска да види например експозициите на Великобритания, Кувейт, Еквадор, Китай, Германия, Швейцария, Италия, Колумбия, Тайланд, Обединените арабски емирства. Странно, но павилионите на страните, представящи се за лидери на света – САЩ и Русия, не пораждаат огромен интерес. Павилионът на Непал, опустошен от катастрофалното земетресение на 25 април и от последвалите го още серия силни трусове, все още е пуст, защото заради тази трагедия властите така и не успяха да го довършат. Доброволци обаче всеки ден не щадят сили да го доизградят и тогава той ще започне да приема посетители.

* * *

Над 90 компании от България и Италия търсят възможности за сътрудничество, търговия и осъществяване на инвестиции у нас. Те участват в националното представяне на страната ни на 8 септември в рамките на изложението ЕКСПО-Милано.

Секторите, в които страната ни има най-голям потенциал, са машиностроенето,

производството на автомобилни компоненти, електрониката и електротехниката, ИТ, хранително-вкусовата и фармацевтичната промишленост, посочва заместник-министърът на икономиката Любен Петров при откриването на форума. Събитието се организира от Търговската камара в Милано, Агенцията за насърчване интернационализацията на италианските предприятия ПРОМОС Милано (PROMOS Milano) и Италианската търговска камара в България.

„България е смятана за едно от най-обеждаващите места за правене на бизнес“, заявява на форума посланикът на Италия в България Марко Контичели.

Световното изложение в Милано приключва на 31 октомври. Следващото световно изложение ще е след две години в Астана, столицата на Казахстан, с тема „Енергия на бъдещето“ и подтеми „На-

маляване на емисиите на въглероден двуокис“, „Енергийна ефективност“ и „Енергия за всички“. Засега са поканени за участие 100 държави.

Специализирано световно изложение в Астана, Казахстан

Специализираното световно изложение в Казахстан се провежда в периода 10 юни – 10 септември 2017 година.

„Сръбският президент Александър Вучич се среща днес в Астана с премиера на Казахстан Бакиртжан Сагинтаев. Вучич, който е в Астана по повод откриването на световното изложение ЕКСПО-2017, разговаря със Сагинтаев за двустранните отношения и нуждата от разширяване на сътрудничеството“, посочва новина от 9 юни.

В публикация от 12 юли се посочва, че германският пре-

зидент Франк-Валтер Шайнмайер определя Казахстан като „котва на стабилността“ в Централна Азия. Визитата на германския президент е свързана с международно изложение в Астана за бъдещето на енергийния сектор. Германският павилион там рекламира преминаването към по-екологични енергийни източници.

EXPO 2020
2020

(2021-2022)

Световно изложение в Дубай, ОАЕ

На 30 март 2020 година организаторите на Международното изложение ЕКСПО-2020 призовават събитието да бъде отложено заради пандемията от коронавирус. Първоначално форумът е планиран да се проведе от 20 октомври 2020 година до 10 април 2021 година в Дубай, Обединените арабски емирства (ОАЕ). В началото на май организаторите предлагат то да се проведе между 1 октомври 2021-ва и 31 март 2022 година.

На 30 септември 2021 година Дубай открива Световното изложение ЕКСПО-2020, в което участват над 190 държави и е най-голямото световно събитие от началото на коронакризата. Футуристичният изложбен комплекс създа-

Реклама на Световното изложение в столицата на Казахстан – Астана.
Снимка: БТА

ва усещане за цял един град, изграден върху площ, заемана някога от пясъчни дюни в южните покрайнини на Дубай.

Събитието се провежда под наслов „Обеднявайки умовете и създавайки бъдещето“.

Актьорски състав и професионален екип от 1000 души създава 90-минутно зрелище с използване на най-нови технологии и визуално светлинно шоу, което се проектира върху 70-метровия решетъчен купол на площад „Ал Уасл Плаза“ – най-голямата в света повърхност за проектиране на 360 градуса. Тя позволява да се демонстрират панорамни изображения и видеа, създавайки неповторим ефект – изображенията се виждат добре както отвътре, така и отвън.

Да изнесат галаконцерт по случай откриването, са поканени световноизвестният италиански тенор Андреа Бочели, носителката на „Златен глобус“, актрисата, певица и авторка на песни Ангра Дей, британската певица Ели Голдинг, китайският пианист виртуоз Лан Лан, бенинската певица Анжелика Киджо и популярни в арабския свят изпълнители.

* * *

България участва със свой павилион в световното изложение ЕКСПО-2020. „България: център на свързаност, двигател на бъдещето“ е концепцията на българския павилион, която развива по интерактивен начин българската подтема „Мобилност“ и основната

Кадър от българския павилион на Световното изложение, което се провежда в Дубай през 2021-2022 г.
Снимка: БТА

тема на ЕКСПО-2020 в Дубай – „Свързвайки умовете, създаваме бъдеще“.

Сред експонатите, представени в българския павилион, които ще бъдат видени от посетители от целия свят, са реплики на панагюрското златно съкровище и на златото от Варненския некропол. Те са придружавани от експерти от Националния исторически музей.

Видеоинсталация, създадена специално за ЕКСПО-2020, покрива пода и стените на павилиона. Структурата е изградена от мултипроекционна система, която трансформира пространството в монументална изложба. Видеоинсталации „Традиции и изкуство“ и „Наука и постижения“ са представени на мултиекран, който включва шест модално монтирани вертикални монитора с обща височина от 350 см и ширина от 180 см.

Павилионът, логото и съпътстващата програма представят мястото и ролята на България като център

на свързаност за Балканите, Европа, Близкия изток. Това е център, който стимулира мобилността на хора и стоки, връзки между Изтока и Запада, между религии и култури, между минало и бъдеще, между природа и туризъм, между икономика и общество, между хора и технологии.

Концепцията представя ролята на страната ни като двигател за създаване на иновации през различните епохи през нейната 1300-годишна история.

Петте основни теми на подтема „Мобилност“, както и основната тема на ЕКСПО-2020, са включени концептуално в архитектурния дизайн на павилиона, в логото, в програмата през шестте месеца, в специалните събития за Националния ден на България, както и във всички съпътстващи дейности: от предлагане на сувенири и рекламни материали до поддържане на социалните мрежи и сайта на българския павилион.

Поглед към ЕКСПО-2020 в Дубай.
Снимка: БТА

На 9 февруари 2022 година, без официална визита на представител на български институции, но въздействащо и емоционално, Националният ден на България е отбелязан неформално на Световното изложение в Дубай.

Павилионът става място за срещи на българи от различни части на Обединените арабски емирства, някои от които идват със своите семейства. Всички те опитват погача с шарена сол и млечни продукти на компанията „Лакрима“.

Неформалното честване е отбелязано с представянето на олимпийските ни шампионки по художествена гимнастика, нематериалното културно наследство, българският фолклор и кухня.

Истински фурор предизвиква „диамантеният отбор“ на България – ансамбълът по ху-

дожествена гимнастика, който триумфира на XXXII летни олимпийски игри в Токио. Момичетата са посрещнати с огромен интерес. Техни почитатели пристигнат специално в българския павилион, за да се срещнат със Симона, Ерика и Стефи, които са част от отбора.

„След 182 дни на разнообразни и богати дейности и събития, на които се радваха милиони посетители от целия свят, под емблематичната куполна конструкция на площад „Ал Уасъл“ Вчера беше закрито ЕКСПО-2020 в Дубай – първото световно изложение, проведено в региона на Близкия изток, Африка и Южна Азия, и първото, чийто домакин беше арабска страна“, пише на 1 април Мохамед Джалал Ал Раиси, генерален директор на YAM, цитиран от БТА.

„С организирането на най-голямото световно изложение сред такива предизвикателства Обединените арабски емирства премахнаха от речника си думата „невъзможно“, за да представят едно чудесно издание в дългата история на събитието, както заяви Негово височество шейх Мохамед бин Рашид Ал Мактум, вицепрезидент и министър-председател на ОАЕ и владетел на Дубай, в аудиописане, произнесено на церемонията по закриването на мезаглобалното събитие“, посочва още авторът.

Българският павилион на ЕКСПО-2020 в Дубай.
Снимка: БТА

Осака, 13 април 2025 г.
България като участник на ЕКСПО-2025.
Снимка: Иван Лазаров, БТА

EXPO
2025

2025

Световно изложение в Осака, Япония

На 5 май 2022 година правителството одобрява участието на Република България в Световното изложение ЕКСПО-2025 в град Осака, регион Кансай, Япония, което ще се проведе в периода 13 април – 13 октомври 2025 г.

На 17 май 2024 година изпълнителният директор на Изпълнителната агенция за насърчване на малките и средните предприятия (ИАНМСП) Бойко Таков и посланикът на Япония у нас Хисаши Мичигами обсъждат подготовката на България за учас-

тие в световното изложение в Осака. Двамата разговарят за визията и организацията за представянето на България на ЕКСПО-2025, като на срещата е станало известно, че подготовката ни върви по график.

На срещата Бойко Таков и Хисаши Мичигами се обединяват, че както след ЕКСПО-1970 японците са обикнали България, така през 2025 година страната ни трябва да представи това, което свързва двата народа и днес – древна култура и история, уважение към традициите, постиженията и иновациите на България.

През май 2024 година Бойко Таков дава интервю пред Делян Петришки от БТА. „Няма про-

мяна в първоначално заложения бюджет за участието на България на Международното изложение в Осака – ЕКСПО-2025, освен курсовите разлики на щатския долар спрямо българския лев през последните три години. А дали такава ще настъпи занапред, зависи от развитието на обективни процеси в икономическата среда. Без актуализация остава и бюджетът за наем на павилион, налице остават отново курсовите разлики“, казва изпълнителен директор на ИАНМСП. Той уточнява, че още през 2022 година Министерският съвет избира последователно павилион тип „Б“, но поради неговото изчерпване – тип „А“. С оглед провелите се преговори Бойко Таков информира, че за момента е постигната по-добра наемна цена за тип „А“ спрямо тази за павилион от по-долния клас „Б“.

МАЙ 2025

България има подписан договор с японската компания наемодател на българския павилион Daiwa Lease Co. Ltd. Следващата стъпка е оформлението на концепцията за вътрешната и външната експозиционна площ, а сетне и реалното представяне на България. Предстои и приключване на процедурите за идейни предложения за визуалното представяне на България в Осака през 2025 година. В процеса по изчистване на плана за участието на България ще се включат и членовете на национално представените работодателски и браншови организации, към които ще бъдат изпратени покани за участие. „Виждам умора у нашите съграждани да се представяме само по един и същи начин, без да го назовавам. Аз лично вярвам, че лицето на България е пъстро, модерно и има какво да покажем на света. Още повече в контекста на темата на експото и зоната, в която се намираме“, споделя своето виждане за концепция Бойко Таков.

С тържествена церемония в Осака започва изграждането на българския павилион, с който страната ни ще участва на световното изложение. Това анонсират от екипа на дипломатическата ни мисия в Токио чрез публикация в своята Фейсбук страница. От споделената информация става ясно, че церемонията се е състояла на 24 юни 2024 година и е протекла в духа на традициите и културата на източната държава.

Специално участие в церемонията вземат Мариета Арабаджиева – извънреден и пълномощен посланик на България в Япония, Красимир Иванов – ръководител на Службите по търговско-икономическите въпроси (СТИВ) в Токио, Бойко Таков – изпълнителен директор ИАНМСП, както и представители на Японско-българската асоциация, на Почетното консулство на България в Изумиоцу, на Япон-

ската асоциация за международното изложение и на българската общност в Япония.

България ще участва в световното изложение с национален щанд, на който ще работят български студенти по предложение на Министерството на туризма, съобщават от ведомството на 3 март 2025 година.

Министерството на туризма е част от междуведомствена работна група, която приема всички решения по организацията на българското участие. Това е и тема на срещата между министър Мировслав Боршош и изпълнителния директор на ИАНМСП д-р Бойко Таков.

„Българската държава може да даде уникален шанс на нашите студенти да представят страната си на Световното изложение в Осака. Ще съберем номинациите от университетите на студенти специалност „Туризм“ и „Японистика“ от цялата страна и ще изберем шейсет млади българи, които да работят на българския щанд в рамките на изложението в продължение на 6 месеца. Това е достатъчно дълъг период, в който могат на ротационен принцип да участват най-младите и опитни българи, придобивайки безценен опит и практически умения“, посочва министър Боршош.

Павилионът на България е с размери 376 кв.м, разположен в парцел с площ от 900 кв.м

Осака, 13 април 2025 г. Вицепремиерът и министър на иновациите и растежа Томислав Дончев, посланикът на България в Япония Мариета Арабаджиева и проектантът на българския павилион и професор по архитектура арх. Хирото Кобаяши на официалното откриване на павилиона на страната ни. Снимка: Иван Лазаров, БТА

Осака, 14 април 2025 г. Хилляди хора се стичат на ЕКСПО-2025, за да разгледат изложението след откриването му.
Снимка: Иван Лазаров, БТА

на новопостроения за целите на изложението остров между павилионите на Сингапур и Нидерландия. Основната му концепция е насочена към интеграция на миналото, настоящето и бъдещето в едно общо времево пространствено измерение.

От всички 47 държави, които ще имат собствени павилиони от най-висок клас – тип „А“, на Световното изложение в Осака, единствено осем, сред които е и България, вече са получили сертификати от японската асоциация, която отговаря за подготовката и управлението на изложението. Това съобщава Киодо на 13 март, описвайки подготовката на световното изложение в японския мегаполис.

Очаква се изложението да привлече 28,2 милиона посетители от целия свят. То ще се проведе на изкуствения остров Юмешима, разположен в залива на Осака.

Завръщането на японския бизнес в България и положителните взаимоотношения между двете страни може да доведат до нов "златен век" в обмена между Япония и България, като отправна точка за това може да бъде предстоящото Световно изложение ЕКСПО- 2025 в Осака. Това посочва Хисаши Мичигами, посланик на Япония в Република България, на бизнес закуска на 24 март, организирана от Японско-българската бизнес асоциация (ЯББА) в сътрудничество с Посолството на Япония в България и Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП), която се провежда в столичния хотел „Хилтън“.

Световното изложение ЕКСПО-2025 в Осака е посветено на бъдещето и напредналите технологии, припомня дипломатът.

„Всички знаете, че олимпий-

ските игри се провеждат на всеки четири години, а изложението е на всеки пет години. (...) Смятам, че можем да кажем, че изложението е може би малко по-важно по отношение на развитието на човешкия живот и технологията“, казва Мичигами въпреки по-дългата история на олимпийските игри.

По думите му японците и хората по света имат ясно разбиране, че напредналите технологии и човечността са еднакво важни, като технологията сама по себе си не е достатъчна, а по-скоро трябва да бъде използвана като помощно средство.

Мичигами разказва, че през 1970 година, едва 11-годишен, е посетил изложението в Осака шест пъти, и си припомни, че тогава е имало камъни от Луната в два павилиона – на САЩ и на СССР, което е привлякло милиони посетители. „Изложението винаги събира огромен брой посетители“, казва Мичигами, посочвайки,

АПР 2025

Осака, 13 април 2025 г. Момичета в народни носии посрещат гостите на българския павилион в първия ден на световното изложение.
Снимка: Иван Лазаров, БТА

че предишното изложение в Осака е било посетено от 64 милиона души.

Посланикът припомня участието на България със собствен павилион и на изложението през 1970 година, посочвайки че лично си спомня триъгълната визия на българския павилион. По думите му тогава императорът на Япония посещава българския павилион, като това всъщност е началото на „Мейџи български йогурт“ (Meiji Bulgaria Yogurt), тъй като императорът и императрицата са опитали кисело мляко именно там и много са го харесали – нещо, което е било забелязано от компанията, която започнала да развива продукта в Япония.

Освен това българските лидери също са посетили Япония, като са останали впечатлени от развитието на страната, което е провокирало желание-

то за обмен в образованието, стана известно от думите на посланика.

„Това беше отправната точка на нашият близък обмен, включително в бизнеса, но и не само. Това даде старт на златния век между двете страни“, казва Мичигами.

По думите му както старото изложение в Осака е било начална точка за близки взаимоотношения и бизнес операции между България и Япония, с изложението тази година може да се случи същото, което да бъде отправна точка за „нашия следващ златен век“.

Бизнес закуската е уважена от президента на България Румен Радев, министъра на туризма Мирослав Боршош и министъра на икономиката Петър Дилов.

„България може да бъде един истински стратегически партньор на Япония за региона

на Източна и Централна Европа не само със своето стратегическо географско положение, а и с качествен човешки капитал, със своята стабилност, социално-икономическа среда и условията за инвестиции и правене на бизнес в България“, казва президентът Румен Радев, който отправя приветствие към участниците в бизнес закуската.

Държавният глава посочва, че участието на България в Световното изложение в Осака ще даде възможност страните да демонстрират онова, което ги сближава – вековни култури, древни традиции и водещите успехи в науката, икономиката и високите технологии.

„Няколко пъти беше споменато изложението в Осака през 1970 година. Преди половин век икономическите отношения между България и Япония от

едно такова изложение влязоха в нова фаза. Твърдят, че историята никога не се повтаря, но аз се надявам след изложението тази година ние наистина да отворим нова страница и да влезем в нова фаза“, казва заместник министър председателят и министър на иновациите и растежа Томислав Дончев. По думите му всички белези за това са налице, като наред с отличните политически отношения и приятелските чувства между хората японският бизнес се завръща в България.

„България е добре известна в Япония с киселото мляко, с розовото масло, с големите и силни мъже – нещо, от което ние не се отричаме, но твърдя, че България трябва да бъде препозиционирана. Освен всичко това България трябва да бъде известна с добрата среда за правене на бизнес, с уникалните ни постижения в сферата на науката, информационните

технологии, машиностроенето, изкуствения интелект, което ще отвори нови възможности за развитие“, казва Дончев.

„България разглежда Япония като стратегически партньор в Азия“, заявява министър на икономиката и индустрията Петър Дилов. Той казва, че Министерството на икономиката и индустрията планира активно да се включи и в ЕКСПО-2025 с организирането на събитие с икономически характер с участието на компании на място. Министърът поздравява Япония за предстоящото домакинство на Световното изложение в Осака и изразява увереност, че страната, която по думите му е с огромен потенциал, успешно ще реализира изложението.

„Отвъд бизнеса, което е основна задача на експото, за нас в Министерството на туризма е важно да срещнем народите си и в разказа за България в Япония – казва министърът на туризма Мирослав Боршош. – Надявам се все по-малко да говорим за това, че страната ни е непозната, и се надявам Осака да е мястото, където това ще се случи“, допълва той.

„В бизнеса устойчивите партньорства се градят с постоянство, труд и дългосрочна визия“, заявява Тодор Кесимов, председател на Японско-българската бизнес асоциация (ЯББА). Той изтъква, че за България е от стратегическо значение участие-

то в Световното изложение в Осака, защото това е възможност да представи своя потенциал. „Българският павилион ще е притегателен център, където технологии и традиции ще се срещнат, като страната ни ще покаже както своята култура и история, така и възможностите за бизнес, инвестиции и сътрудничество с български производители и компании“, допълва той.

Д-р Бойко Таков, изпълнителен директор на ИАНМСП, казва, че днес експозицията са пространство за диалог и идеи, които оформят отговора на човечеството към най-важните предизвикателства на нашето време. По думите му подтемата на изложението, в която попада и нашият павилион, е спасяване на животи и обхваща предизвикателствата, които застрашават хората и живота на планетата. Тази подтема е свързана с области като здравеопазване, благосъстояние, мир, човешка сигурност и достойнство.

В хода на организацията за участието ни България се е обърнала към оторизираните японски компании за предоставяне на специално индивидуализиран павилион под наем, като след преглед на постъпилите оферти, технически анализ, онлайн срещи и решение на работната група е била избрана компанията Daiwa Lease Co.Ltd., част от корпорацията Daiwa Group и най-голямата японска компания за отдаване под наем

Осака, 13 април 2025 г. Лакто-чан – талисманът на българския павилион на световното изложение.
Снимка: Иван Лазаров, БТА

Осака, 13 април 2025 г. Посетители в българския павилион наблюдават аудио-визуалния спектакъл, вдъхновен от страната ни. Снимка: Иван Лазаров, БТА

на индустриални площи. Павилионът е проектиран и изпълняван с участието на архитект Хирото Кобаяши, професор по архитектура в Университета Кейо. Архитект Кобаяши е посетил България няколко пъти за работни срещи с Агенцията, Съюза и Камарата на архитектите. По думите на Таков от гледна точка на пространството павилионът ни съчетава традиционни елементи със съвременни интерактивни технологии, които създават не само модерен дизайн и концептуално чисто пространство, но и уникално потапящо дигитално изживяване. Внимателно вплетени препратки към традиционни елементи като занаятите – тъкането, и природни символи създават паралели между България и Япония, допълва Таков. За нашия павилион, както и на цялото ЕКСПО, кръговата политика и устойчивостта заемат централно място. След изложението всяка част на павилиона ни ще бъде рециклирана или повторно използвана. За изграждането му

са избрани екологични материали – дърво и текстил, като всяка част от инсталацията е внимателно обмислена с оглед на бъдещите ѝ приложения, казва Таков.

В процеса по избор на концепция на павилиона ни бе отправена публична покана за подаване на идеи и предложения за визуалното представяне на страната ни. За целта работната група бе разширена и 19 институции – министерства, агенции, асоциации, след поредица от заседания и обсъждания, покани 5 номинирани идейни предложения за представяне. След това чрез гласуване е избран проектът на архитект Мария Господинова, Искрен Кръстев и компанията MP-Studio.

„Мотото на българския павилион на ЕКСПО-2025 е „Еволюция с природата“, съобщава Искрен Кръстев. Той е визионер, предприемач и ментор на стотици компании, които изгражда иновационни екосистеми и ръководи внедряване на AI технологии в регулирани

индустрии. Кръстев напомня, че в продължение на поколения българската бактерия Лактобацилус булгарикус подобрява живота по света. Преди 55 години, отново на ЕКСПО в Осака, благодарение на факта, че император Хирохито и съпругата му харесват ефекта от киселото мляко, то става част от японската кухня и здраве и носи името България. В световната мисия за запазване на животи българските иноватори днес помагат на света да се развива. Като шестата космическа нация и третата, създава храна за Космоса, България с гордост развива и своите носители, казва Кръстев.

Страхил Йорганов, творчески директор на MP-Studio, посочва, че българският павилион на ЕКСПО-2025 ще бъде живо пространство, което цели да обедини минало, настояще и бъдеще в името на сътрудничеството и съпричастността.

АРХИВЪТ НА БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ

На 16 февруари 2025 г. – деня, в който се навършват 127 години от излизането на първия бюлетин, Българската телеграфна агенция открива модернизираните архивохранилища, в които се съхранява архивът ѝ.
Снимка: БТА

През 2021 г. в структурата на Българската телеграфна агенция (БТА) е обособена дирекция „Архиви и справочна“. В състава на новообразуваната дирекция влизат отделите „Исторически архив“, „Справочна“, „Фото- и видеоархив“ и Библиотеката на БТА.

Всеки от тези отдели съхранява безценни частици история.

През юни 1934 г. в БТА се създава „Служба за документация“, която се ръководи от един човек, аташе по печата, който има за задача да събира български и чужди вестници и списания и да прави изрезки от тях на статии за България, да изготвя справки за директора на

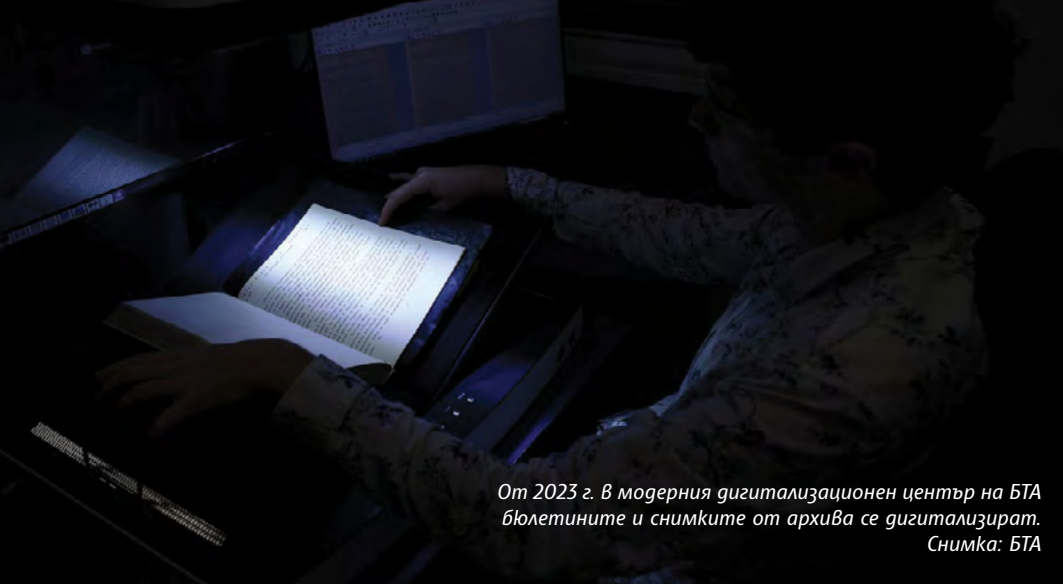
печата.

Днес отдел „Справочна“ на БТА разполага със солиден запас от знания – 5 хиляди кутии с изрезки от вестници и списания, около 250 000 картотечни фиша, както и с 90-те хиляди тома книги в Библиотеката.

В отдел „Историческият архив“ се съхраняват бюлетините на БТА, написани през годините, наред с първия бюлетин от 16 февруари 1898 г., изписан и подписан от ръката на първия директор Оскар Искандер. В продължение на 127 години БТА е пазител на паметта за България и света. Сред милионите страници, които се съхраняват, се крият информации, които са

част от българската и световната история, тези страници разказват за човешки съдби, те са като машина на времето, която те връща назад във всяка от тези 127 години.

През годините агенцията освен основните бюлетини е издавала и т.нар. специални, които са съдържали информация, разпространявана с ограничен достъп, т.е. за ограничен кръг хора – за двореца, министър-председателя, директора на печата и за архив. През 1935 г. излиза поверителния Hors Bulletin, в който са публикувани материали с неблагоприятно съдържание за България. В периода 1975-1989 г. излиза

От 2023 г. в модерния дигитализационен център на БТА бюлетините и снимките от архива се дигитализират.
Снимка: БТА

„Специален бюлетин. Приложения“ С, С 2, С3 (свитък 1,2,3) в зависимост от нивото на секретност, като С3 е бил с най-висока степен на секретност (за членове на Политбюро на Българската комунистическа партия). От страниците на бюлетините БТА разказва не само за събитията по време на възродителния процес, тя разказва и за човешките съдби през погледа на журналистите.

През 1964 г. БТА получава разрешение да издава седмични списания. Тогавашият директор на агенцията Лозан Стрелков поръчва на художника Борис Ангелушев да изработи заглавията им. Условието е във всяка глава да присъства и знак на агенцията. Така през януари 1965 г. се появяват четирите списания, издавани от БТА – „По света“, „Наука и техника“, ЛИК и „Паралели“, с новото лого на агенцията. През 1991 г. под знака е добавена годината на създаване на БТА и в този вид е регистриран в Патентното ведомство през 1994 г. Списанията са прозорец към света на културата, науката, модата, музиката. В тях авторите на БТА от инициали се превръщат в имена, оставили своята следа.

Първият фотограф в БТА е назначен през 1940 г., а през 1952-ра се появява самостоятелната редакция „Пресфото“. Едно от най-големите постижения на агенцията е наградата през 1972 г. на „Уърлд пресфото“ за снимката на фотографа Стефан Тихов на пленен американски пилот в Ханой.

С материали от своя текстови и снимков архив БТА е организираща няколко документални фотоизложби с непубликувани снимки и текстове от архива на Българската телеграфна агенция.

През 2023 г. БТА съвместно с Българското национално радио, Българската национална телевизия, Държавната агенция „Архиви“, Българската национална филмотека и Изпълнителната агенция „Инфраструктура на електронното управление“ в партньорство с Министерството на културата (МК) и Министерството на финансите (МФ) стартира изпълнението на проект „Дигитализация на музейни колекции, библиотеки и архиви“ от Националния план за възстановяване и устойчивост. По проекта в изпълнение на инвестицията БТА оборудва модерен дигитализационен център,

който е оборудван с четири броя планетарни скенери, шест броя фотоскенери за дигитализация на фотоархивите на БТА, визуализатор със скенер за микрофиш-носител. Към март 2025 г. са дигитализирани 2 621 453 страници от бюлетините от около

5 300 000 страници и 308 845 бр. кадри част от фотоархива на БТА от приблизително 1 800 000.

По Плана за възстановяване и устойчивост БТА разполага с изцяло нови архивохранилища, които са оборудвани с подвижни стелажки и стационарни стелажни системи, които предоставят максимално ефективно използване на архивното пространство, бърз и лесен достъп до документи, каталози, филми и картотеки. Те предоставят оптимални климатични условия за дългосрочно съхраняване. Съобразно архивните стандарти в България архивохранилищата са оборудвани със системи за прецизна климатизация.

Изградените системи са с вентилационни климатични камери за снабдяване с пресен въздух, както и за поддържане на температура и относителна влажност.

Българската телеграфна агенция разполага с информационен център – „БТА читалня“, който дава възможност за достъп до архивите на БТА на всички заинтересувани страни в сферата на журналистиката, културата, образованието и науката. На входа на читалнята е поставена арт инсталацията „Твоята публика“ на проф. Георги Янков, ректор на Националната художествена академия.

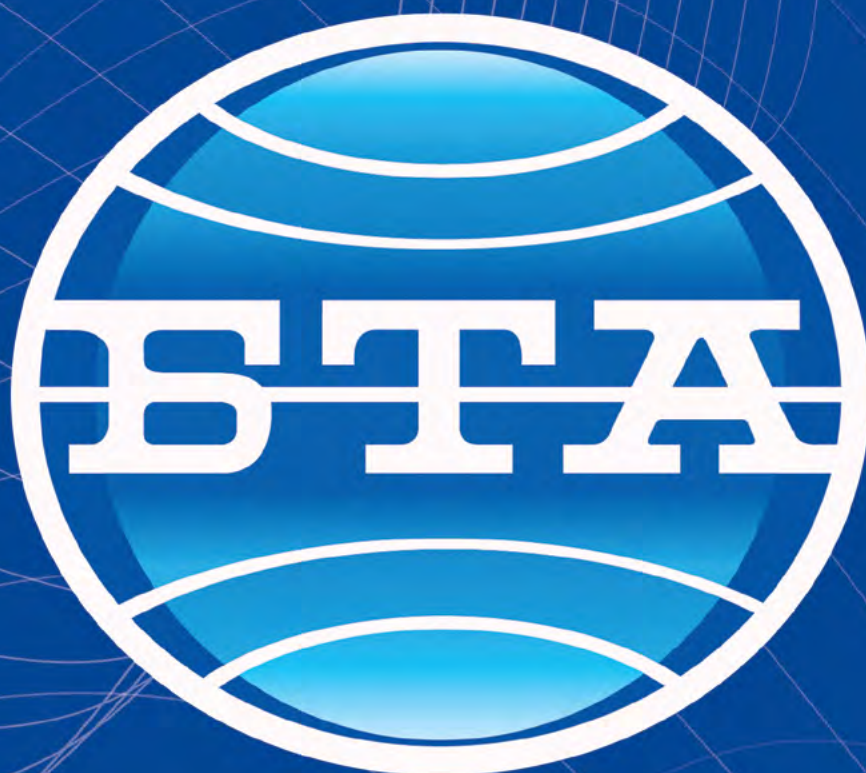
Очаквайте през май броя на списание ЛИК,
посветен на

20 СВЕТОВНА СРЕЩА НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ

24 – 25 МАЙ 2025 Г.
НАЦИОНАЛЕН ПРЕСКЛУБ НА БТА – СОФИЯ И
КЛИСУРСКИ МАНАСТИР
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

Литература Изкуство Култура

ИСТИНСКИТЕ НОВИНИ

- www.bta.bg
- Bulgarian News Agency
- [bta.bg](https://www.instagram.com/bta.bg)
- bta.bg
- Bulgarian News Agency
- [BTAnewsBG](https://twitter.com/BTAnewsBG)
- Bulgarian News Agency (BTA)
- [bta.bg](https://open.spotify.com/track/bta.bg)